

›Alkohol blir biobränsle ›Bokstöd i missbruket ›En holländare i Sverige
GRANSKNING Flickor utnyttjas och våldtas i krogvärlden

accent

SVERIGES STÖRSTA TIDNING OM DROGER OCH NYKTERHET

EN TIDNING FRÅN JOGT-NTO NR 9/07 PRIS 20 KR

INTERVJU

Unni Drougge

Berättar naket om våldet, alkoholen och sårbarheten

Saxenborg

Pensionat & Konferens

770 13 Grangärde • 0240-64 00 11 • www.saxenborg.se

Nu är det dags att anmäla sig till

årets JUL-firande på Saxenborg

Från den 23/12 till den 27/12 firar vi i ombonad pensionatsmiljö med sång, julbord, promenader, utflykt, julottebesök och en hel del annat.

Priset är från 3 910:- per person i delat dubbelrum för medlemmar i IOGT-NTO-rörelsen. För enkelrum är priset 4 210:-

Anmäl dig på 0240-64 00 11.

Våra Gårdar, serviceorganisationen för nykterhetsrörelsens, och andra alkoholfria lokaler, söker en

handläggare för konst- och kulturfrågor

Dina arbetsuppgifter blir att:

- ansvara för Konst Åt Alla-verksamheten
- administrera vår konst- och kulturverksamhet
- utveckla vår konst- och kulturverksamhet i nära samarbete med våra medlemsorganisationer och vårt studieförbund NBV. Tjänsten har hittills varit 40% och utökas nu till 80–100%, så utveckling är ett nyckelord.
- En av inriktningarna är barn och ungdom.

Vi söker dig som är konst- och kulturintresserad och har en utbildning och/eller har arbetat med dessa frågor. Du är en bra administratör, har god samarbetsförmåga och gillar att arbeta med människor. Du är medlem i nykterhetsrörelsen eller är beredd att bli det, och har körkort.

Vårt kansli finns på Stora Essingen i Stockholm och du blir en av vårt arbetsteam på sex personer.

Läs mer om Våra Gårdar på www.varagardar.se.

Vill du veta mer om tjänsten ring vd Olle Häggström 0733-72 63 52 eller Ann Törner 08-672 61 58.

Din ansökan, med cv och bilagor vill vi ha så snart som möjligt och senast måndag den 10 december till:

Våra Gårdar, Olle Häggström,
Box 12825, 112 97 Stockholm.
olle.haggstrom@varagardar.se

Sommarläger!

Julklappen med potential att bli ett minne för livet...

På Sparrevikens sommarläger är det full fart från morgon till kväll. Segling, paddling, friluftsliv, lekar, sång, musik, lägerbål och en hel del bus och skratt är något av vad man kan få vara med om. Vi bor i backlag med 8 – 10 deltagare. Tillsammans går vi på hajk, möter utmaningar och är med om många saker som bara kan upplevas på läger.

KFUK-KFUM

SPARREVIKEN

Kom som deltagare (olika läger för 9 – 16 år)!
Kom på ledarutbildning (från 17 år)!
Arbeta som ledare (från 18 år)!

Kurs- och lägergården Sparreviken ligger strax utanför Ljungskile i Bohuslän.

Vi erbjuder sommarläger, lägerskolor och arrangerar även personaldagar och enklare konferenser.

Vi erbjuder också uthyrning av stugor, lägerplatser och olika sorters friluftsmaterial.

För mer info titta in på vår hemsida www.sparreviken.se eller ring 0522-291 96.

Flickor våldtogs på krogen

8 GRANSKNING Flickorna är unga, vackra och utnyttjade. De går före i kön, bjuds på drinkar och vip-kort för att skänka krogarna ungdomlig glamour. Men priset kan bli högt. Sexuellt utnyttjande och våldtäkter är en del av det moderna nattlivets baksida.

REPORTAGE

Beslagttagen alkohol blir biobränsle

20 REPORTAGE 250 ton beslagttagen alkohol omvandlas varje år till biogasbränsle. Accent följde spritens, ölets och vinets väg från jättefartyget Border Shop i Puttgarden till tanken i Linköpings stadsbussar.

INTERVJU

Unni Drougge

30 INTERVJU Författaren Unni Drougges berättar naket om kärlekssagan som förvandlades till en mardröm med fysisk och psykisk misshandel. För att överleva skrev hon en självutlämnande bok om det.

KULTUR

Sonnys bokstöd i missbruket

36 KULTUR Böckerna är Sonny Andreassons följeslagare genom livet. De har också varit hans hjälp i kampen att ta sig ur sitt missbruk och bygga upp ett vanligt liv igen.

OPINION

Det räcker inte med samordning

4 LEDARE Det är bra att regeringen samordnar och organiserar arbetet mot droger. Men viktigast är ändå kunskapen och innehållet.

IOGT-NTO måste ha koll på framtiden

6 DEBATT Globalisering, "medialisering" och andra tendenser är utmaningar för IOGT-NTO, skriver narkotikaforskaren Jonas Hartelius.

AKTUELLT

Mest restriktiva alkoholmotioner

14 AKTUELLT 123 riksdagsmotioner handlar om alkohol. Allt från varningstexter på alkoholförpackningar till avskaffandet av Systemet.

Startade förening för barn till missbrukare

19 ELDSJÄL Denise Madsen och Therese Eriksson startade föreningen Maskrosbarn för att hjälpa barn till missbrukare.

GODA LIVET

Olle klev ned från predikstolen

34 GODA LIVET Prästen och före detta alkoholisten Olle Carlsson drar fullt hus när han predikar. Människor längtar efter mening och sammanhang, menar han.

I RÖRELSE

Kursgårdarna kämpar för sin överlevnad

42 I RÖRELSE Nykterhetsrörelsens kursgårdar kämpar för överlevnad. Kuggavik är ett lysande undantag där utvecklingen vänt.

FASTA AVDELNINGAR

LEDARE	4	AKTUELLT	12	REPORTAGE	24	I RÖRELSE	42
REDAKTION	5	FULL KOLL	13	INTERVJU	30	IOGT-NTO INFO	48
INSÄNDAREN	5	I FOKUS	16	GODA LIVET	34	FEM MINUTER	50
VASSASTE PENNAN	5	FORSKNING	18	KULTUR	36	NÄSTA NUMMER	51
DEBATT	6	SIFFROR&FAKTA	18	HALLÅ DÄR	39	BAKIFRÄNLÄSARE	51
PRESSGRANNAR	6	ELDSJÄL	19	KRÖNIKA	40	POSITIVA SLUTET	52
GRANSKNING	8	KALENDER	19	KORSORD	41	GODA NYHETER	52

OMSLAGSBILD

Foto: Magnus Eriksson

Att regeringen samordnar det drogförebyggande arbetet är bra, och hur arbetet organiseras är viktigt. Men viktigare ändå är förstås vad det är som ska samordnas och organiseras, hur de konkreta insatserna ser ut och hur kunskap och erfarenheter tas till vara.

Samordning räcker inte

AV EVA ÅHLSTRÖM

Det tog tid innan folkhälsominister Maria Larsson presenterade den nya organisationen för det drogförebyggande arbetet. Att Alkoholkommittén och Mobilisering mot Narkotika ska läggas ner vid årsskiftet har varit klart länge, liksom att arbetet ska samordnas på socialdepartementet.

Men nu är det klart: Ett ANT-sekretariat och en interdepartemental arbetsgrupp, SAMANT, inrättas för att samordna arbetet och ett nytt råd utses för att fungera som rådgivare till regeringen. ANT-sekretariatet ska enligt socialdepartementets beskrivning "verka för samordning av genomförandet av de alkohol- och narkotikapolitiska handlingsplanerna samt arbetet för att nå målet för samhällets insatser inom tobaksområdet. Sekretariatet ska också verka för att stimulera arbetet på lokal och regional nivå".

Varje regering känner tydligen ett behov att visa handlingskraft när det gäller det svåra arbetet med att förebygga alkohol- och narkotikaproblem.

För den socialdemokratiska regeringen var lösningen att inrätta Alkoholkommittén och Mobilisering mot Narkotika, för den borgerliga regeringen att avskaffa de båda myndigheterna och i stället samla ansvaret i regeringskansliet.

Jag har i tidigare ledare efterlyst samordning av det förebyggande arbetet mot alkohol och andra droger, så den är välkommen. Men det återstår att se hur den fungerar i praktiken och hur den påverkar det praktiska arbetet ute i kommunerna – i skolan, i föreningslivet, på gator och torg.

Det återstår också att se hur de nya samordningsorganen utnyttjar erfarenheterna

från Alkoholkommittén och Mobilisering mot Narkotika. De har under några år samlat på sig kunskap, forskningsresultat och erfarenheter från lokala insatser som måste tas till vara och finnas med som byggstenar i det fortsatta arbetet.

Att tillsätta en ny arbetsgrupp med företrädare för alla berörda departement kan vara ett bra sätt att påminna om att alkohol- och narkotikafrågorna är ett gemensamt ansvar för många delar av statsapparaten – och dessutom för kommuner och landsting. Men "allas ansvar" blir alltför ofta "ingens ansvar", det har vi sett många

»Men 'allas ansvar' blir alltför ofta 'ingens ansvar', det har vi sett många gånger.«

gånger till exempel i miljö- och jämställdhetsarbetet som också ska genomsyra alla politikområden. Därför är det nödvändigt att det också finns en "blåslampa" som har till uppgift att se till att det händer något. Förhoppningsvis kan ANT-sekretariatet få en sådan pådrivande roll.

Det nya rådet för ANT-frågor ska agera som rådgivare till regeringen i alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksfrågor och hålla regeringen informerad bland annat om aktuell forskning inom de områdena. I rådet, som utses av regeringen, ska det finnas företrädare för myndigheter, forskare, kommuner, landsting och frivilligorganisationer.

De har alla viktiga roller i det drogförebyggande arbetet. Det gäller inte minst folkrörelser och andra organisationer. När politikernas mål och forskarnas resultat ska översättas till konkreta insatser för att påverka attityder och beteenden, då måste de ta hjälp av det civila samhällets förmåga att engagera och mobilisera människor.

Snart finns alltså en ny struktur för det drogförebyggande arbetet, "en permanent och hållbar struktur" enligt folkhälsoministern. Hur permanent den blir får vi se efter nästa val. Men det viktiga nu är att fylla den med innehåll. Samordning i sig löser inte problemen med alkohol och andra droger. Men samordning av genomtänkta insatser och beprövad erfarenhet kan bli ett steg i rätt riktning. ■

FÖR ÖVRIGT ANSER ACCENT ATT...

Hänsyn är viktigare än vin

GUDSTJÄNST I Hedemora församling har nattvardsvinet bytts mot druvjuice. "Det är av hänsyn till dem som inte kan ta alkohol", säger kyrkoherde Kajsa Bengtz. Förra kommunistern Bo Zetterlund anser att traditionen väger tyngre och har därför valt att lämna sin tjänst. Undrar vem som bäst tjänar Gud.

Makthavare väljer alltför fritt

VALMÖJLIGHET Erika Nylander, Sprit- och Vinleverantörsföreningens nya VD, skriver i en debattartikel i Norrköpings Tidningar att totalkonsumtionsmodellen som den svenska alkoholpolitiken bygger på "tycker jag inte är relevant idag". Vissa makthavare väljer lika fritt vilken forskning man tro på som vilka lagar man ska följa.

Finska riksdagen är klokare

KLOKHET Riksdagens social- och hälsovårdsutskott vill höja alkoholskatten mer än vad som har föreslagits. "Utskottet säger i sitt utlåtande att det krävs betydande ändringar i priset och tillgången på alkohol för att man ska få ner konsumtionen." Den kloka slutsatsen drar riksdagsledamöterna – i Finland.

Citatet

»Skönt med en läkare som är både klok och rakryggad.«

ULLA BERGSTRÖM, vill ge en blomma till SVTs husläkare Gunilla Hasselgren för att hon aldrig skulle rekommendera alkohol.

Tryggt med en klok läkare

TACK! En stor blomma till SVTs egen husläkare Gunilla Hasselgren som vågar vara obekvämd och gå emot strömmen. I programmet Fråga doktorn tittade hon allvarligt in i kameran och sa: "Alkohol är inte roligt! Jag skulle aldrig som doktor rekommendera någon att dricka alkohol."

I en intervju i tidningen Dagen kommenterade hon den senaste i raden av undersökningar om nyttan av vin – den här gången visserligen bara ett halvt glas om dagen – med att påminna om de negativa verkningarna av alkohol, till exempel sömnproblem, ångest, leverskador och demens. Och även där betona hon att hon aldrig som doktor kan rekommendera alkohol.

Skönt med en läkare som är både klok och rakryggad.

ULLA BERGSTRÖM

Följ reglerna så fungerar det

SPRÅKRESOR "Uppdrag Granskning" på SVT berättar om språkresor till Malta, arrangerade av EF, där deltagare super skallen av sig. Jag har själv varit på två språkresor med EF och kan konstatera att tyvärr är alkoholintag vanligt under språkresor. Det är svårt för arrangören att ha full koll, eftersom deltagarna måste ha lite fritid. Nolltolerans är bra, så länge det efterlevs. Om man dricker alkohol ska man inte bara riskera att bli hemskickad, man ska bli hemskickad. Att nolltoleransen efterlevs och att kontrollen blir bättre är vad som krävs.

CHRISTIAN RANEVI, UNF

McDonalds på Arlanda Sky City vill börja servera alkohol.

Nej till öl på McDonalds

ALKOHOLFRITT McDonalds är en familjerestaurang som inte serverar alkohol. Det är bra, det är viktigt att miljöer där barn och ungdomar finns är alkoholfria. I allt för många sammanhang sprids positiva budskap kring alkohol som med all säkerhet innebär ökad konsumtion.

Nu vill McDonalds på Arlanda Flygplats bryta den alkoholfria miljön, genom att få sälja starköl. Anledningen är enligt restaurangägaren Roland Edin, att miljön på Arlanda är så unik med internationell miljö där kunder är vana vid att få ta starköl till maten.

Det är glädjande att Sigtuna kommun och länsstyrelsen i Stockholms län säger nej till ansökan. För dem som har behov att köpa starköl är det redan välförsett på flygplatsen. Låt McDonalds fortsätta vara alkoholfri zon.

PER-OLOF SVENSSON

Blå Bandet, informationssekreterare

Från Accent nr 8/07

Dags att nyktra till i politiken

POLITIK Brev till Mona Sahlin och andra s-politiker: När jag blev medlem i partiet, var ett nyktert och vårdat uppträdande en självklarhet också i partisammanhang. Tidningsnotisen (i Accent om SSU:s spritfest som blev en bajsfest) och förra SSU-ordförandens uppträdande gör mig ledsen och förbannad. Men det bedrövligaste är ändå att det inte verkar finnas några ledande i vårt parti som tar alkoholproblemen på allvar och agerar för en attitydförändring. I stället verkar man göra som strutsen.

Vi vet alla att alkoholskadorna kostar samhället tre gånger mer än försvarsbudgeten. Är det inte dags att nyktra till?

I stället säger en ledande politiker i en intervju: "Jag

tar mig gärna några öl". Och i inbjudan till partifest talar man om hur många glas vin som ingår i priset. Sådant är ganska onödigt. Angår inte alkoholproblemen vårt parti?

Jag tänker också på Rödebytragiken. Där hade man, om jag är rätt informerad, också "stärkt" modet med att dricka.

HOLGER CARLSSON

VASSASTE PENNAN

Holger får en miljonlott!

Flytta folkölet till Systembolaget nu

FOLKÖL Många ungdomar får sin första fylla med folköl, det är lätt och billigt att skaffa. Ungdomens Nykterhetsförbund har i flera år gjort ölköpskontroller runt om i Sverige och år efter år lämnat pallvis med folköl till politikerna för att visa att något är fel. Flaskan är i era händer nu, ge den till våra barn eller flytta in folkölet på Systembolaget!

JIMMIE NORBERG, UNF

REDAKTIONEN

accent

Accent ges ut av IOGT-NTO, UNF, Ungdomens Nykterhetsförbund och JUNIS, IOGT-NTOs Juniorförbund.

Pressläggning detta nummer:
13 november

REDAKTION

Eva Åhlström
Chefredaktör,
ansvarig utgivare
08-672 60 51
eva.ahlstrom@iogt.se

Patrik Sandström
Redaktionssekreterare,
form och layout
08-672 60 50
patrik.sandstrom@iogt.se

Maria Zaitzewsky
Featureredaktör, reporter
08-672 60 56
maria.zaitzewsky@iogt.se

Pierre Andersson
Nyhetsreporter
08-672 60 54
pierre.andersson@iogt.se

Eduardo Mutis
Bildredaktör
08-672 60 53
eduardo.mutis@iogt.se

Medverkande detta nummer:
Daniel Olsson, Jens Nordqvist, Christian Salta, Magnus Eriksson, Margaretha Omsäter, Hillevi Nagel, Jonas Hållén, Jonas Hartelius, Carl Magnus Höglund, Eva Stöpp, Anette Rimont, Anna Ågrahn, Martin Thelander, Diana Reybekiel, Rurik Zaitzewsky och Anders Perstrand.

ADRESS

Accent, Box 12825
112 97 STOCKHOLM,
tel: 08-672 60 50, fax: 08-672 60 01
e-post: accent@iogt.se

IOGT-NTO-förbundet
tel: 08-672 60 00
Besöksadress:
Gammelgårdsv. 38
Stora Essingen, Stockholm

ADRESSÄNDRING

tel: 08-672 60 38/39
fax: 08-672 60 01

ANNONS

Info Reklambyrå. Janne Moréus
tel: 0221-213 40, mobil: 070-346 34 62
e-post: janne@info reklam.nu
Address: Glasgatan 21, 731 30 Köping

TRYCK

VTT Grafiska, Vimmerby

OBESTÄLT MATERIAL

Tidning svarar inte för insända, obeställda texter och bilder samt förbehåller sig rätten att redigera insänt material.

LAGRING

Allt material i tidningen Accent lagras och kan publiceras elektroniskt. Icke anställda måste meddela eventuellt förbehåll mot sådan lagring och publicering. I princip publiceras inget material med sådant förbehåll.

TS-KONTROLLERAD UPPLAGA
ISSN-nr: 0345-0406

MEMBER I SVERIGES TIDSKRIFTER

Globalisering, "medialisering" och andra tendenser i tiden är utmaningar för en folkrörelse som IOGT-NTO, skriver narkotikaforskaren Jonas Hartelius. De går att möta med bättre kunskap och bättre beredskap, menar han. Men det kräver en bättre samtidsbevakning och analys.

Koll på framtiden

AV JONAS HARTELIUS

En rad tendenser i samtiden kan påverka IOGT-NTOs möjligheter att påverka och utveckla drogpolitiken.

Globaliseringen förändrar möjligheterna att bedriva en samlad drogpolitik, bland annat genom att förhandlingarna i Världshandelsorganisationen, WTO, numera också berör internationell alkoholhandel.

"Medialiseringen" av samhällslivet innebär att allt större del av den politiska opinionsbildningen sker genom massmedia.

Allt mer komplicerade samhällsförhållanden gör att politiker, strateger och andra måste ta hänsyn till allt fler aktörer, tendenser, konflikter med mera.

En professionalisering av samhällslivet gör att allt fler frågor kräver hög grad av specifik sakkunskap för deltagande i debatten. Samtidigt leder ökande kunskapsklyftor till en "elitisering" (aristokratisering).

En fragmentering av det svenska folkhemmets livsstil och värdegrund gör att man inte längre kan förutsätta att alla tror på jantelagen och så vidare.

Polariseringen av samhällsetiken har skapat en öppen debatt om gränserna för människors sexuella läggning, för enskilda människors integritet och så vidare.

Risken för minskande skattebaser genom utflyttning av svenska pengar till lågskatteländer har påtalats bland annat av Riksskatteverket (2000). Det minskar möjligheterna att solidariskt finansiera välfärdssystemet. För folkrörelserna betyder detta sannolikt minskade samhällsbidrag.

Den nya tekniken har lett till en "kemikalisering" med bland annat ökad produktion av droger, sökande efter fler "kemiska lösningar" på mänskliga problem (till exempel Viagra).

Det är några tendenser.

FOTO: PHOTOS.COM

»Rörelsen bör kontinuerligt genomlysna den egna organisationen i fråga om verksamhet, policy osv.«

Trots att vi kan identifiera dessa viktiga tendenser i tiden är det svårt att göra exakta prognoser över samhällsutvecklingen för flera år framöver. Spåren från tidigare prognosmarkier förskräcker: Vem hade för 10 – 15 – 20 år sedan kunnat förutspå till exempel framväxten av internet eller islamistisk terrorism?

Ändå kan man förbereda sig genom att öka samtidsbevakningen (till exempel av nya droger på internet), skriva scenarier ("Vad gör vi om?"), granska förutsättningarna för en verksamhet och så vidare. Det går att möta framtiden med bättre kunskap och bättre beredskap.

Utan att vilja diktera IOGT-NTO-rörelsens fortsatta arbete skulle jag vilja skicka

med några underlag för rörelsens diskussioner om att möta en allt mer kaleidoskopisk framtid.

Rörelsen bör kontinuerligt genomlysna den egna organisationen i fråga om verksamhet, policydokument och så vidare. Detta bör gälla både den utåtriktade verksamheten och den inre produktionen. Rådslag hör till, men de bör inte vara för hårt styrda av underlaget. En sådan genomlysning kan fungera som "benchmark" mot andra rörelser, bland annat för att se om organisationen är tillräckligt "proffsig" för att märkas i samhällslivet.

Ledningen bör förbättra samtidsbevakningen inom drogområdet. Detta behövs för att få förvarning (om till exempel ändrad drogkontroll inom EU), penetrera juridiska problem (EU styrs av jurister!), skapa underlag för opinionsbildning och så vidare.

Filosoferna inom rörelsen bör analysera sociala frågor, så att dessa behandlas i ett långsiktigt perspektiv och inte avgörs av dagsopinioner. Särskilt bör man analysera grundläggande problem kring bland annat drogtestar så att skiljelinjerna framstår som tydliga.

I samarbete med andra drogpolitiska organisationer bör IOGT-NTO-rörelsen bilda arbetsgrupper för detaljfrågor, till exempel underhållsbehandling (Subutex och liknande) eller ungdomsfylleri, för att driva på den drogpolitiska dagordningen, peka på alternativa lösningar och väcka optimism.

Tillsammans med erfaret folk och experter bör rörelsen skapa kompetenscentra, i till exempel skolfrågor, så att praktiker på fältet vet vart de skall vända sig för att få råd. ■

PRESSGRANNAR

Dubbelmoral i EU-politiken

SYDSVENSKAN EU-parlamentarikern Anders Wijkman (kd) och IOGT-NTOs förbundsordförande Sven-Olov Carlsson protesterar i en

debattartikel mot att den svenska regeringen stöder EUs krav i de pågående WTO-förhandlingarna "att utvecklingsländer ska öppna sina marknader för alkohol och tobak – ivrigt påhejade av västerländska sprit- och tobaksbolag." De kraven

står enligt Wijkman och Carlsson i stark kontrast till Sveriges framgångsrika folkhälsopolitik. "Att stödja EUs nuvarande position är inte bara dubbelmoral. Det äventyrar också de grundläggande målen för svensk biståndspolitik."

Tydligare krav på EU-fördraget

HALLANDS NYHETER I en ledare om det nya EU-fördraget skriver Yngve Sunesson kritiskt om regeringens EU-politik:

DEBATTSVAR

Mikael Engström svarar på Thomas Carlsons och Claes Gerlemans debattartikel i Accent nr 8/07.

Våga lyfta fram det positiva

JAG TACKAR THOMAS CARLSSON och Claes Gerleman, när jag läste inlägget första gången så skrattade jag av bubblande glädje. När man är i kontakt med sitt hjärta/barn då är man alltid nära till ett skratt. Då känner man empati för andra och dessutom bromsas man inte upp av förutfattade meningar eller invanda mönster.

Jag har fattat ett beslut att inte passivt sitta och titta på när våra oskyldiga, försvarslösa små barn "misshandlas" på olika sätt i vårt samhälle. Vilket sker i ett samhälle som inte tar hänsyn till människans utveckling.

Nyhetsmedia publicerar 95 procent negativa nyheter, den verkliga bilden av samhället är att 95 procent är positivt. Det innebär att TV, radio och press sprider en felaktig världsbild! Detta omedvetna beteende "dödar" sakta men säkert genuin kreativitet och glädje. Från att vi alla varit fria lyckliga små bäbisar, har vi skapat ett samhälle som är byggt på rädsla.

DET ÄR BRA ATT det finns människor som granskar oseriösa personer, organisationer och företag. Vad som är ännu viktigare är att lyfta fram dem som arbetar med det som är positivt. Nykterhetsrörelsen är ett

sådant exempel som gör mycket nytta för samhället.

Oneness University är ett annat utmärkt exempel på godhjärtade, kunniga människor som seriöst arbetar med att öka medvetandet i vår värld. Detsamma gäller den årliga Oneness Festivalen som är en uppskattad spontan gratis familjefestival.

Låt oss ta vårt glädjeansvar, finna passionen och konkret förverkliga våra högsta drömmar. Våga vara mer som våra barn. När det sker blir vi fler positiva, glada och dynamiska individer som inspirerar andra att göra samma sak.

TILLIT ARBETAR MED FOLKBILDNING och önskar inspirera alla att våga vara sig själva precis som vi är. Att alla kommer till insikt att vi alla är våra egna ledare. Att vi har modet att lyssna på vårt hjärta istället för att lyssna på andras tyckande och dömande. Så lyssna inte på Mikael Engström, Thomas Carlsson eller Claes Gerleman. Lyssna på dig själv och bilda dig din egen uppfattning om www.tillit.info, www.onenessuniversity.org och andra berörda organisationer.

MIKAEL ENGSTRÖM

Ansvarig utgivare för tidningen och nyhetsportalen TilliT.info

Krisjour och alkohol går inte ihop

MÅNADENS SNACKIS Hur onykter, om något alls, får en regeringstjänsteman vara när denne är på jour? Schenströmmaffären blev månadens utan tvekan största snackis. Enligt vissa uppgifter drack Ulrika Schenström, då statsekreterare och en av statsminister Fredrik Reinfeldts närmaste medarbetare, upp mot tre flaskor vin den där ödesdigra oktoberkvällen. Samtidigt som hon hade jour som ansvarig för svensk krishantering.

Efter att först fått uppbäckning från Reinfeldt

meddelades den 1 november att Ulrika Schenström avgår med omedelbar verkan. "Jag har agerat olämpligt", skrev hon i ett pressmeddelande vid sin avgång.

Självklart tycker många. Men det var inte därför hon fick gå, enligt flera bedömare. Anledningen var att hon ljög för statsministern om hur mycket hon druckit. Att vara full och ha ansvar för nationens krisberedskap är tydligen inte lika allvarligt som att ljuga om det. Omdömet kan svikta även utanför krogen. /RED

"Den svenska alkoholpolitiken har redan mer eller mindre raserats av EG-domstolen och av svenska eftergifter till kommissionen. Regeringen borde ha krävt tydligare formuleringar i fördraget på detta område. Att alkoholen för första gången

behandlas som ett socialt problem är inte tillräckligt."

Öppna spritkranar hjälper inte barnen

KOMMUNALARBETAREN Folkhälso-

minister Maria Larsson får beröm, i en ledare av Liv Beckström, för sitt engagemang för "de glömda barnen". Men det räcker inte anser Beckström: "Maria Larsson tar i alla fall ett steg i rätt riktning. Men utan en strängare alkoholpolitik och

ändrad inställning från de allianskamrater som idag (i exempelvis Stockholm) gärna vill se krogar med öppet dygnet runt får hennes initiativ ytterst liten effekt. Öppna spritkranar hjälper inte de utsatta och utelämnade barnen."

Svar på Helena Anderssons insändare i Accent 7/07

Jämställda styrelser gemensam utmaning

HELENA VITTNAR OM en verklighet som kongressen säkert är fullt medveten om, att det på vissa håll kan vara svårt att överhuvudtaget få ihop styrelser. Hon skriver vidare: "Ska vi nu tvingas att ha en jämn könsfördelning i styrelsen blir det ännu svårare!"

Vi i förbundsstyrelsen tycker att kongressbeslutet som säger att en klar majoritet av våra styrelser ska ha en jämn könsfördelning är ett bra mål. Det är mätbart och genomförbart, om man tittar på helheten. Vidare ser vi inte detta som ett tvång utan snarare som ett gemensamt mål, en gemensam strävan om att vi helst ser en jämn könsfördelning. Men går det inte så går det inte. Vi tror inte att alla styrelser kommer att ha en jämn könsfördelning men vi tror att vi kan bli bättre. Och framför allt tror vi att alla, varenda valberedning åtminstone, kan ha en jämn könsfördelning som en av flera målsättningar.

VIDARE BEHÖVER VI fundera på just det som Helena Andersson sätter fingret på. Hur får vi fler att vilja sitta i våra värdefulla styrelser? Hur gör vi styrelsearbetet roligare, lättare och mer engagerande? Det är en gemensam utmaning och i det utvecklingsarbetet borde vi titta extra mycket på just jämställdheten. Det finns undersökningar som visar att kvinnor i större utsträckning tackar nej till förtroendeuppdrag än män. Hur kan vi underlätta för alla grupper att bidra i vårt styrelsearbete?

Under kongressperioden kommer vi från IOGT-NTO att sätta lite extra ljus på jämställdhetsfrågan.

Utbildningar kommer att genomföras inom området – detta i syfte att kunskapen om frågorna ska öka. Vi har en del idéer men inga givna svar och säkert förekommer det bra lösningar runt om i landet. Låt oss hjälpas åt att sprida dessa!

SVEN-OLOV CARLSSON
Förbundsordförande

Rykten hade cirkulerat länge i Göteborgs krogvärld om att unga tjejer hade sex med personalen på den populära nattklubben, ofta rejält berusade och inte den aktuella nattklubben.

FLICKOR VÅLDTOGS I

UR TINGSRÄTTENS DOM

"Att de möjligen själva inte anser sitt handlande som våldtäkt har naturligtvis ingen betydelse. Att de varit vana vid att få så som de ville med tjejer på klubben, att de kanske tidigare handlat på liknande sätt utan att någon protesterat eller anmält dem kan inte frita dem från ansvar."

De är unga, vackra och utnyttjade. De går före i kön, bjuds på drinkar och vip-kort för att skänka krogarna ungdomlig glamour. Men priset kan bli högt. Sexuellt utnyttjande och våldtäkter är en del av det moderna nattlivets baksida.

AV DANIEL OLSSON

accent@iogt.se

■ **GÖTEBORG** Jonna kände sig smickrad när hon som femtonåring vinkades förbi kön in till den populära nattklubben. Vakterna i entrén frågade inte efter legitimation. Istället log de mot henne.

Känslan av att vara utvald växte när ett par tonade glasdörrar sköts upp och hon fördes in i vip-loungen, rummet för särskilt viktiga gäster.

Där presenterades hon för ägaren och bartendern. De sa att vackra flickor som hon gav stället bra reklam.

Hon bjöds på champagne och söta rödskimrande vodka-drinkar som knappt smakade alkohol. Men för varje glas förlorade hon mer och mer kontroll.

Det snurrade i huvudet och hon kunde knappt fästa blicken när hon senare under kvällen fördes in i ett angränsande kontorsutrymme där bartendern våldtog henne.

Med sig hem fick Jonna ett vip-kort som skulle ta henne förbi kön till nattklubben också nästa gång, men bara om hon lovade att "ställa upp på personalen".

– Det är väsentligen samma händelseförlopp i flera av de här fallen, det är en förslagen och upprepad brottslighet mot unga tjejer, 15, 16, 18 och 19 år gamla, som varit gäster på restaurangen och som varit alkoholphäverade, säger Helena Rosvall, åklagare i Göteborg som drivit målet mot de båda krogprofilerna.

I MAJ DÖMDES DEN 57-ÅRIGE nattklubsägaren till sex års fängelse för våldtäkt på tre unga tonårstjejer. En 30-årig tidigare bartender

på klubben dömdes till fyra års fängelse för två våldtäkter. Ytterligare en bartender var åtalad för en av gruppvåldtäkterna på nattklubben, men han friades av tingsrätten. Den domen har överklagats i sin helhet till hovrätten.

Krogägaren och bartendern som blev dömda medger i några fall att de haft sex med tjejerna, men säger att det rörde sig om frivilliga samlag mellan personal och gäster som ofta sker i nattklubbssmiljön.

– Det är väldigt lätt hänt. De som är där är arton och det är första gången de går ut och de tycker det är jättehäftigt, säger en av de våldtäktsmisstänkta männen i förhör.

– Det är ofta så när man jobbar som bartender eller på nattklubb att tjejer blir intresserade av en och man är ju kille och då kan det bli så... men det är ju ett väldigt långt steg däremellan till att våldta någon, säger den andra.

NATTKLUBBEN SOM DEN DÖMDE krogägaren äger ligger på en tvärgata till Kungssportsavenyn, hjärtat i Göteborgs nattliv. Klubben har gjort sig känd för sin unga publik och ägaren beskrivs som en erfaren och respekterad krögare. Rykten hade cirkulerat länge i Göteborgs krogvärld om att unga tjejer hade sex med personalen på den populära nattklubben, ofta rejält berusade och mot löfte om eftertraktade vip-kort.

Den offentliga belysningen av vad som tidigare bara var rykten har lett till livliga diskussioner bland krögare och krogpersonal. Många menar att miljön på den aktu-

»DET ÄR EN FÖRSLAGEN
OCH UPPREPAD BROTTSLIG-
HET MOT UNGA TJEJER, 15,
16, 18 OCH 19 ÅR GAMLA.«

HELENA ROSVALL, ÅKLAGARE

och mot löfte om eftertraktade vip-kort. Bilden visar

FOTO: EVA STÖÖP

PÅ INNEKROGEN

»DET ÄR JU LITE AV MÅNGA SMÅFLICKORS DRÖM [ATT HA SEX] MED EN HÄFTIG BARTENDER.«

EN TIDIGARE ANSTÄLLD PÅ NATTKLUBBEN

» ella nattklubben är en del av det moderna nattlivets baksida och har sin motsvarighet på fler krogar.

– Det kan jag skriva under på utan att blinka. Det är inte första gången jag har varit med om diskussioner om det här, säger en tidigare anställd på nattklubben.

– Man jobbar väldigt nära varandra, ofta nattetid och med pressade arbetsscheman. Det leder till en rå men hjärtlig stämning. Du blir inte så känslig och reagerar inte på samma sätt när arbetskamraterna pressar gränserna. Det finns också en väldigt experimentell inställning till sex, säger en kvinna som arbetat på flera av Göteborgs krogar.

GÄSTERNA BLIR OCKSÅ ALLT yngre. För tio år sedan riktade sig nattklubbarna mot en äldre publik med mer pengar och större alkoholvana. Men i takt med att ungdomar i övre tonåren fått mer pengar att röra sig med och mer av ungdomars umgänge sker ute på krogen, har framför allt unga tonårstjejer blivit en viktig målgrupp. Utseendet är centralt.

– De är snygga, de är attraktiva. Dagens klädmode gör att de ser jävligt bra ut när de går ut på krogen och det är en målgrupp som folk slåss om. Snygga attraktiva människor, det är det som bygger krogarna, säger en av Göteborgs mest erfarna klubbarrangörer.

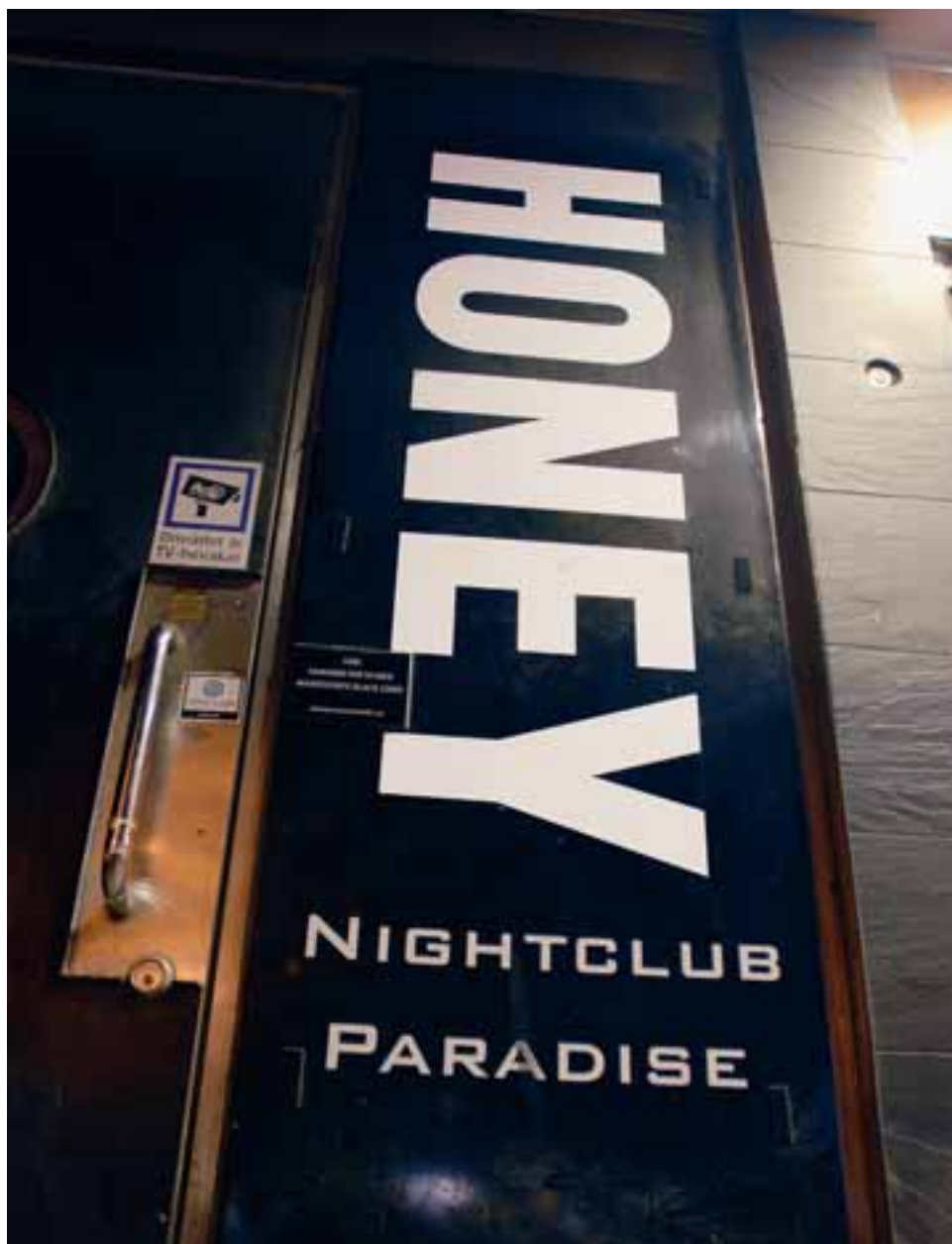
Han menar att utseendet spelar lika stor roll för personalen bakom bardisken. Attraktiva människor säljer.

– En kille som ser snygg ut blir ofta handplockad som bartender. Står han bakom baren tränar tjejerna efter honom, sedan vet man aldrig vart det leder.

Flera beskriver hur bartenders och krögare på innekrogarna i storstäderna har fått en sorts kändisstatus, samtidigt som det blir allt viktigare för många unga att ha de rätta kontakterna och umgås på de rätta ställena. Ett vip-kort till de populära klubbarna är ett kvitto på att man är någon. Jakten efter vip-kortet öppnar upp för utnyttjande.

– Det är ju lite av många småflickors dröm [att ha sex] med en häftig bartender, säger en tidigare anställd på den nu aktuella nattklubben.

DET SLAMRAR AV BESTICK, glas och tallrikar. Vid ett bord tar delar av restaurangpersona-

Ett vip-kort till de populära klubbarna är ett kvitto på att man är någon. Jakten efter vip-kortet öppnar upp för utnyttjande. Bilden visar inte den aktuella nattklubben.

FOTO: EVA STÖÖP

len igen sig efter den värsta lunchrushen. Restaurangchefen Alex håller upp en kopp kaffe och berättar om sina egna erfarenheter från femton år i branschen.

– Tidigare hade man "no boundaries", inget som höll tillbaka på något plan. Man levde lite av det tokiga restauranglivet, men idag har jag familj och måste upp på morgonen.

Han menar att det alltid har varit en speciell kategori människor som arbetat på restauranger och krogar. Medelåldern är låg och tillgången till alkohol i det närmaste obegränsad.

Många lever utan familj och utan en klar gränsdragning mellan arbete och fritid.

Men han är noga med att betona att det som hände på den nu aktuella nattklubben trots allt var ett undantag.

– Det var exceptionellt. Bara detta att som ägare bjuda unga tjejer på alkohol och ha sex med dem i de egna lokalerna, ur ett personalperspektiv är det något oerhört omdömeslöst.

Men varför sker det just i krogbranschen?

– Självklart är det alkoholen. Om man ska vara ärlig är det drogerna också.

Christer Johansson, ordförande i SHR, Sveriges hotell- och restaurangägare, tycker att våldtäkterna skadat branschens anseende.

FOTO: EVA STÖÖP

CHRISTER JOHANSSON, ORDFÖRANDE FÖR Sveriges hotell- och restaurangägare, SHR tycker att våldtäkterna har skadat anseendet för restaurangbranschen.

– Förekommer detta är det naturligtvis förfärligt. Det varken ska eller får hända.

Han har 40 års erfarenhet från att driva nattklubb i Göteborg och han säger sig inte ha hört talas om något liknande tidigare.

– Rötägg i branschen kan vi inte komma åt. De finns alltid misstänker jag - och i alla branscher. Det är bara synd att de i vissa fall får stå plakat för hela branschen.

Christer Johansson tycker att det är viktigt att skilja på krogar, nöjeskrogar och restauranger.

– Detta är väl mer nöjes-, natt- och barrelaterat. Det ligger i sakens natur att hela nöjeslivet bygger lite på glamour och flärd, att ha roligt och visa upp sig och allt det där. Kanske är den enkla människan svag i vissa lägen och att sådana här situationer dyker upp, men det rättfärdigar inte på något sätt våldshandlingarna i det här fallet.

Christer Johansson tror att mycket är en utbildningsfråga.

– Det är på utbildningssidan man kan göra mycket och se till att de lagar och förordningar som finns efterlevs. Det är det vi kan göra och vi håller på att lyckas med det.

Men i det här fallet är det ju en 57-årig man med stor erfarenhet i branschen?

– Han har tydligen glömt bort att det var längesedan han var 25 år själv. ■

Fotnot: Flera av personerna i texten vill inte gå ut med sina namn och var det arbetar någonstans.

KROGPROFILERNA DÖMDES TILL FYRA ÅRS FÄNGELSE FÖR VÅLDTÄKT

I mitten av oktober dömdes de båda stureplansprofilerna till fyra års fängelse för grov våldtäkt.

■ **STOCKHOLM** Anders och Johan, 25 respektive 21 år gamla, rör sig vant och hemtamt på krogarna runt Stureplan i Stockholm. Här träffar de polarna, dricker öl och sprit och här raggar de tjejer.

Tillsammans driver de en krog i Stockholm. Att skaffa brudar är inget problem.

Den 25 mars i år tillbringade de på White Room, några minuters promenad från Stureplan. Vid femtiden gick de därifrån tillsammans med Maria, 19 år. Att de skulle ha sex var underförstått, det hade de tre haft flera gånger tidigare, ofta med lite hårdare inslag.

En och en halv timma senare står Maria gråtande och skakande utanför

den ena mannens lägenhet. Hon ringer larmcentralen: "Jag har blivit våldtagen".

Mediauppmärksamheten blir stor. När tingsrättens dom kommer ett par månader senare blir de båda männen frikända. Rätten anser att kvinnan blivit tvingad till sex med våld men anser inte att det är styrkt att kvinnan "i sitt berusade tillstånd" tillräckligt tydligt sagt nej.

UNDER FÖRHÖREN OCH SENARE i både tingsrätten och hovrätten berättar Maria om hur hon var med på den första delen av samlaget,

hon säger att det varade 20-30 sekunder innan allt spårade ur. Hon beskriver hur hon sade nej och hur hon försökte ta sig loss med kroppen. Hur männen våldtog henne både vaginalt och analt. Om hur en av männen körde upp en fjärrkontroll i både vagina och analöppningen.

De båda männen fortsätter att hävda att allt skedde frivilligt, men kan inte förklara det trettiotal skador över hela kroppen och i underlivet som Maria hade när hon kom till sjukhuset.

I mitten av oktober ändrade Svea Hovrätt den tidigare friande domen. De tror på Marias berättelse och fastslår att Anders och Johan är skyldiga till grov våldtäkt. Båda dömdes till fyra års fängelse och till att betala ett skadestånd på 310 000 kronor till Maria.

PIERRE ANDERSSON

Fotnot: Anders, Johan och Maria heter egentligen något annat.

DROGER I DRINKAR

KARTLÄGGNING Att det händer att kvinnor drogas på krogen har många hört talas om. En tablett som obemärkt släpps ned i en drink eller ölglas. Kvinnan känner sig konstig, snurrig, och dagen efter har hon tappat minnet. Vad var det som hände?

Hur vanligt detta är i Sverige vet ingen. Därför ska nu sjukvården, Polisen, Åklagarmyndigheten och Statens Kriminaltekniska Laboratorium tillsammans kartlägga problemet och ta fram rutiner för att bättre upptäcka när det händer.

Till att börja med kommer en kartläggning att göras i Västra Götaland. Brottsoffermyndigheten har avsatt

100 000 kronor till projektet som är tänkt att spridas till resten av landet.

– Det vanligaste är att personen säger att hon känner sig konstig, det leder sällan till provtagning, säger Kai Knudsen, överläkare på Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg, till Svenska Dag-

bladet. Det viktiga är att offren tas på allvar och att man tar prover så fort som möjligt för att säkerställa spår, men även för att kunna fastställa hur personen drogs.

I Storbritannien utreds mellan 6 000 och 8 000 fall av "drink spiking" varje år. En sökning i polisens register visar att det bara i Göteborg förekommit 107 fall på ett år där man misstänker spetsade drinkar.

De vanligaste drogerna i de här fallen är läkemedel som bensodiazepin och andra lugnande- eller sömnmedel. Också Rohypnol har förekommit som våldtäktsdrog i flera svenska rättsfall.

PIERRE ANDERSSON

Alkoholskador ökar bland unga kvinnor

VÅRD Idag söker dubbelt så många kvinnor mellan 16 och 24 år vård för alkoholrelaterade sjukdomar jämfört med slutet av 1990-talet. Detta visar ny statistik från Stockholms läns landsting. Unga kvinnor har ökat sin alkoholkonsumtion de senaste tio åren.

– Det är i unga år som konsumtionsmönster kartläggs. Sedan kan de följa personen under livets gång, säger

en oroad Björn Trolldal, alkoholforskare, till Dagens Nyheter.

De sjukdomar som ingår i studien är akut alkoholförgiftning och olika följsjukdomar som depressioner eller olika fysiska åkommor. Unga kvinnor är idag den grupp kvinnor som har störst alkoholproblem. Bland män finns de största problemen hos 50-64-åringar. / PA

EU vill ha legala opiumodlingar

NARKOTIKA EU-parlamentet har ställt sig bakom ett förslag som innebär att EU-pengar satsas på att göra opiumodlingarna i Afghanistan legala. Det odlade opiumet skulle då köpas av EU och användas till tillverkning av smärtstillande medel.

Förslaget i EU-parlamentet kommer från italienaren Marco Cappato, känd drogliberal som förespråkar legalisering av narkotika, och han har fått stöd av svenska parlamentarikerna.

– Läget i Afghanistan är fullständigt kaosartat. Det här är ett försök att försöka få kontroll. Det handlar om att rädda världens ungdom från heroinet, säger EU-parlamentarikern Inger Segelström (s), till Sydsvenskan.

Christina Gynnå-Oguz, chef för FN:s narkotikakontrollorgan UNODC i Afghanistan, håller inte med.

– Jag tycker att det är ett naivt förslag, det visar att man inte förstår hur situationen är här i Afghanistan, säger hon till SR Ekot.

Förslaget antogs med en stor majoritet vid en omröstning i början av november. De flesta svenska parlamentarikerna röstade för, bara junilistan och vänsterpartiet röstade emot. Miljöpartiets representant lade ner sin röst.

Polisen motiverar missbrukare

VÅRD De senaste två åren har projektet "Lots för livet" bedrivits bland narkotikamissbrukare på Stockholms så kallade öppna drogmarknader. Vid tillslag på Sergels Torg, Gull-

FOTO: PHOTOS.COM/SAMTLIGA BILDER

KATTMEDICIN NY PARTYDROG

NARKOTIKA A2 är ett avmaskningsmedel för katter. Nu har medlet också börjat användas som partydrog, ett billigare alternativ till ecstasy. Tullen i Malmö gjorde nyligen ett beslag på 19 kilo av medlet som inte längre används i Sverige då det visade sig orsaka leverskador hos katter.

Medlet har centralstimulerande och hallucinogena effekter men är inte narkotikaklassat. Däremot krävs tillstånd från Läkemedelsverket för att föra in det i Sverige.

PIERRE ANDERSSON

marsplan eller i Rinkeby och Tensta erbjöds missbrukare transport till beroendekuten.

Projektets slutrapport visar att 44 av de 198 missbrukare som tillfrågades accepterade avgiftning. Två tredjedelar av dessa fortsatte direkt i behandling – ett resultat som visar att det inte nödvändigtvis är missbrukaren själv som måste ta initiativet.

– Tunga narkotikamissbrukare på öppna drogmarknader försummas idag av både polisen, socialtjänsten och beroendevården. Rapporten visar att upprepade erbjudanden om vård från polisen leder till att fler tackar ja till vård, säger regeringens narkotikapolitiska samordnare Björn Fries i en kommentar.

Supkultur allt vanligare i Europa

ALKOHOL Stort alkoholintag under kort tid är ett sätt att dricka som förknippas med det så kallade spritbältet i norra Europa. På senare år har detta blivit vanligare bland unga människor även i andra länder, något som kan leda till fler svåra leverskador. Problemet diskuterades nyligen av mag- och tarmexperter på UEGW, United European Gastroenterology Week, i Paris.

– Förutom mängden alkohol tycks sättet att dricka ha betydelse, säger Massimi Pinazi i ett pressmeddelande från UEGW. Levern förmår inte att anpassa sig till ett så stort intag under kort tid.

Pröva droger ger problem senare

NARKOTIKA Ungdomar som testar narkotika av nyfikenhet, utan att hamna i regelbundet missbruk, får ofta svåra problem senare i livet. Den slutsatsen dras i en uppföljande studie av 3 500 personer som någon gång vårdats på Maria Ungdom, en beroendemottagning för ungdomar i Stockholm. Gruppen som någon gång provat narkotika hade mer än dubbelt så ofta en psykiatrisk diagnos, hade vårdats för missbruk eller dömts för brott jämfört med en lika stor kontrollgrupp ur normalbefolkningen.

Tobaksreklam ska förbjudas i Kina

TOBAK Tobaksreklam ska förbjudas senast år 2011 i Kina. Detta som en följd av att landet anslutit sig till WHO:s ramavtal för tobakskontroll.

Rökförbud har införts på allmänna kommunikationer, men färre än hälften av landets städer har regler på offentliga platser. Försök med rökfria restauranger har misslyckats och rökning förekommer även på sjukhus.

Förutom förbud mot tobaksreklam diskuteras även hälsovarningar på cigarettpaketet.

Kina har omkring 350 miljoner rökare, vilket är en tredjedel av världens rökare. Landet toppar både tillverkning och konsumtion av cigaretter. Idag dör omkring 700 000 kineser per år i tobaksrelaterade sjukdomar. WHO har varnat för att om inget görs kommer tobak skörda fler än två miljoner liv i landet fram till år 2020.

DRUGNEWS

»Det är tur att EU-parlamentet mest är ett parlament på låtsas. Hade parlamentet haft verklig makt hade beslutet varit katastrofalt. Nu är det mest bara dumt.«

PER JOHANSSON, förbundssekreterare i RNS, Riksförbundet Narkotikafritt Samhälle, kommenterar EU-parlamentets förslag om att legalisera opiumodlingarna i Afghanistan.

Kd vill drogtesta gymnasieelever

DROGTESTER Kristdemokraterna vill att även gymnasieelever ska kunna drogtestas vid narkotikamisstänke. Det skriver justitieutskottets vice ordförande Inger Davidson i en debattartikel tillsammans med borgerliga kommunpolitiker i Upplands Väsby.

– Det är inte tal om kroppsvisitering utan om att när det finns en välgrundad misstanke kunna göra en urin-, blod- eller salivprovstagning, skriver Inger Davidson och fyra kommunpolitiker från allianspartierna, i DN-debatt.

Idag krävs föräldrars och gymnasieelevers tillstånd för provtagning vid drogmiss-tanke, i sista årskursen har ju även elever uppnått myndig-

Inför drogtester av gymnasieelever, tycker kristdemokraternas Inger Davidsson, vice ordförande i justitieutskottet.

hetsålder. Fler drogtester skulle avdramatisera metoden och föräldrar skulle inte kunna stoppa tester, enligt Davidson.

DRUGNEWS

Blodprov avslöjar alkoholproblem

ALKOTEST Ett vanligt blodprov i fingret kan på fem minuter upptäcka om en person har alkoholproblem. Blodprovet kan spåra missbruk de senaste två-tre veckorna. Forskare i Lund tror att den nya metoden snart kan användas på vårdcentraler och arbetsplatser.

– Personer med begynnande alkoholmissbruk försöker ofta mörka sina problem både för sig själva och andra. Att upptäcka problemen tidigt är därför mycket viktigt, säger Arthur Varga, forskare i tillämpad biokemi på Lunds Tekniska högskola.

Varga tror att forskningen kan kommersialiseras och tas i bruk inom ett till två år.

DRUGNEWS

Alkohol till falskt bröllop

INFÖRSEL När ett äkta par fastnade i tullen i Helsingborg med nära 1 400 liter starköl, 270 liter vin och 68 liter sprit så hävdade de att dryckerna var avsedda för en försenad bröllopsfest. Något

inte åklagaren trodde på utan åtalar paret för smuggling, rapporterar Helsingborgs Dagblad. Vid en husrannsakan i deras bostad i Härnösand hittades mer sprit.

DRUGNEWS

TRE FRÅGOR

Ewa Björling,

ny handelsminister, om
*WTO-avtalets betydelse för alkoholpolitiken.

Kan Sverige behålla nuvarande alkoholpolitik även med det nya WTO-avtalet?

Sverige har ett generellt undantag för detaljstförsäljning av alkoholhaltiga drycker. Regeringen avser inte vidta några förändringar i de nu pågående WTO-förhandlingarna om GATS (General Agreement on Trade in Services).

Borde inte alkohol undantas från den här typen av handelsavtal?

GATS syftar inte till att avreglera nationella marknader eller att avveckla monopolstrukturer, utan endast till att harmonisera internationella regler för handel med tjänster. Det är upp till varje enskilt land att besluta om marknadsregleringar, monopol och skydd för folkhälsan. Redan i GATS-avtalets inledande text bekräftas medlemmarnas rätt att reglera och införa nya regleringar för att tillgodose nationella riktlinjer.

Vad tycker du och regeringen om att EU pressar utvecklingsländer att öppna upp sina marknader för alkohol och tobak?

Frihandel är principiellt viktigt men utvecklingsländernas möjligheter att lagstifta eller införa regler för att skydda människors hälsa påverkas inte av GATS.

/PA

*Världshälsoorganisationen

FULL KOLL

ILLUSTRATION: DIANA REYBEKIEL

– Fyra stora stark, tack. Vi har jour.

SCHENSTRÖM-AFFÄREN Statsminister Fredrik Reinfeldt tycker även efter att ha sparkat sin statsekreterare att visst ska man kunna dricka lite alkohol fast man har jour. Gäller det även brandmän, läkare och hissmonter?

»Om så behövs borde Sverige ensidigt återinföra de gamla kvoterna och få det rättsligt prövat mot EUs folkhälsoparagrafer.«

UR EN MOTION INLÄMNAD AV MILJÖPARTIET.

övrigt betraktas som myndiga. Detta förhållningssätt öppnar intellektuellt för andra typer av godtycklig omyndigförklaring och är därför inte acceptabel.”

I EN PARTIMOTION FRÅN Vänsterpartiet, underskriven av bland andra Lars Ohly och Alice Åström, finns en rad förslag åt det restriktiva hållet. Här argumenteras både för att folkölet borde flytta in på Systembolaget liksom för att Sverige borde arbeta för att återinföra de införselkvoter som gällde innan Sverige blev medlem i EU. Ur motionen:

”Regeringen bör dessutom mer aktivt göra gemensam sak med andra länder för att försvara försäljningsmonopolet, prisinstrumentet, en självständig skattepolitik på alkohol och återinföra förbudet mot internethandel av alkohol.”

När det gäller införselkvoterna går Miljöpartiet ett steg längre:

”Om så behövs borde Sverige ensidigt återinföra de gamla kvoterna och få det rättsligt prövat mot EUs folkhälsoparagrafer. I väntan på det bör tullen ges utökade resurser för att motverka den illegala alkoholinförslä.”

MILJÖPARTIET FÖRESLÅR OCKSÅ ATT skatten på alkohol höjs med 20 kronor per liter för att minska ungdomsdrickandet. Man hänvisar till länder som Tyskland och Frankrike som genomfört sådana höjningar med goda resultat.

Från Ameer Sachet (s) kommer ett förslag om varningstexter på alkoholförpackningar av samma typ som återfinns på cigarettpaket sedan några år tillbaka. Från samma parti hittar vi också förslag om en nationell informationskampanj mot alkohol, liknande ”Spola Kröken” som genomfördes på sjuttioalet, liksom om att Sverige bör arbeta för minskade införselkvoter.

PIERRE ANDERSSON

pierre.andersson@iogt.se

Mest restriktiva alkoholförpackningar

Av omkring 4000 riksdagsmotioner handlar 123 om alkohol. Allt från varningstexter på alkoholförpackningar till avskaffandet av Systembolaget.

RIKSDAGSMOTIONER Om man gör en grov uppdelning av höstens riksdagsmotioner med anknytning till alkohol kan man säga att de flesta partier står för en restriktiv alkoholpolitik. De motioner som vill liberalisera politiken och göra alkoholen mer tillgänglig kommer främst från moderaterna. Mest restriktiva – och närmast de alkoholpolitiska krav som ställs av IOGT-NTO – är motionerna från vänsterpartiet och miljöpartiet.

Flera motioner från moderata riksdagsledamöter handlar om att Systembolaget borde avskaffas och att ett licenssystem där vanliga livsmedelsbutiker kan få tillstånd att sälja alkohol införs. Mats G Nilsson (m) skriver bland annat:

”Omyndigförklarandet av människor i Sverige skickar ut helt fel signaler om

alkoholen. Det skapas ett konstgjort begär istället för att skapa ett naturligt förhållningssätt. Sverige behöver avdramatisera alkoholpolitiken.”

FRÅN MODERAT HÅLL KOMMER också flera motioner om att alkoholskatten borde sänkas för att motverka den illegala införseln av alkohol, och om att tillverkare av alkohol ska kunna få tillstånd att sälja varorna i anslutning till produktionen utan att gå via Systembolaget.

Fredrik Schulte (m) vill sänka åldersgränsen för inköp av alkohol på Systembolaget från 20 till 18 år med hänvisning till att gränsen är inkonsekvent:

”Denna ordning är motsägelsefull genom att den omyndigförklarar en grupp individer på grund av ålder trots att de i

ALLMÄNNA MOTIONSTIDEN

RIKSDAGEN I samband med budgetpropositionen är det också allmän motionstid i riksdagen. Ledamöter får då lämna in motioner i alla frågor som riksdagen kan besluta om. Den allmänna motionstiden pågår från riksmötets början till femton dagar efter att regeringen lämnat budgetpropositionen till riksdagen.

Källa: riksdagen.se

Ungdomsfesten på Kulturhuset Vingen i Göteborg väckte protester när det visade sig att det serverades alkohol i angränsande lokaler.

FOTO: EVA STÖÖP

Protester stängde baren

Trots protester sponsrade Göteborgs kommun en ungdomsfest med alkoholutskänkning. Då valde restaurangen att stänga baren.

■ **GÖTEBORG** Ungdomsfesten hölls den 10 november på Kulturhuset Vingen i Torslanda utanför Göteborg. Festarrangören Alexander Bahr, 18 år, hade planerat att fyra inbjudna rockband skulle spela i konsertlokalen samtidigt som Kulturhusets restaurang skulle hålla en bar öppen. Till konsertlokalen skulle det vara 15-års gräns och till baren 18 år.

Alexander Bahr sökte och fick ungdomsstödet "En snabb slant", 10 000 kronor, av Göteborgs Stads kulturförvaltning. Men när affischerna om festen sattes upp reagerade flera politiker starkt. En av dem var Helene Odenjung (fp). Hon är förvånad över att Kulturförvaltningen kunde godkänna arrangemanget.

– Först och främst vill jag säga att festen är ett jättebra initiativ. Men när kommunen går in och stöttar en fest som riktar sig till ungdomar måste man som förälder kunna lita på att det inte säljs alkohol där. Även om konserterna och alkoholförsäljningen inte sker i samma lokal gör man alkoholen tillgänglig och det sänder ut dubbla budskap: Gå först till baren och drick alkohol och gå sedan till festen.

PÅ KULTURFÖRVALTNINGEN SLÅR MAN ifrån sig. Trots att det i Alexander Bahr ansökan står klart och tydligt att det ska finnas en bar med 18-års gräns i anslutning till festen menar de att stödet riktades till musikanter.

– Det som stod på affischen var missvisande. Vi gav inte pengar till alkoholutskänkning. Vi gav pengar till en fest för

ungdomar med fyra konserter. Konserten skulle hållas i en del av lokalen och i en annan del av lokalen, helt avskild från konsertlokalen, skulle det arrangeras en pubkväll, säger Chinaski Nymark på Kulturförvaltningen.

Den förklaringen köps inte av Helene Odenjung.

– När kommunen tidigare har gått in och stöttat festarrangemang har det varit för att stödja alternativ till det vanliga drickandet. För mig är det en principiell fråga; ska kommunen stödja arrangemang där det förekommer alkohol.

FOLKPARTIET TOG UPP FRÅGAN i Kulturnämnden den 30 oktober. Där beslöt man att inte ändra förvaltningens beslut om stöd.

Istället var det restaurangen på Kulturhuset Vingen som efter all uppståndelse självmant tog beslutet att inte ha en särskild bar öppen under den aktuella kvällen. Festarrangören Alexander Bahr fick tejpa över informationen om en bar på affischen.

– Det känns ändå bra att det blir en fest och att det inte kommer att finnas någon drogfri policy för den.

Anledningen till att han från början inte valde att arrangera en helt drogfri fest var för att få dit både dem som är under och över 18 år.

– Ska jag ha alkoholfritt lockar det inte lika många besökare. Det är synd, men så är det. Och sätter jag en 18-årsgräns missar jag hela grejen med att locka dit ungdomar. Torslanda är känt för sina ungdomsproblem med fylla och skadegörelse. Det finns ingenstans att gå här. Jag vill göra stadsdelen attraktiv för ungdomar.

CARL MAGNUS HÖGLUND

accent@iogt.se

Ny samordning av alkohol- och narkotikafrågor

■ **ALKOHOLPOLITIK** Regeringen har beslutat skapa en ny samordningsfunktion för alkohol-, narkotika-, dopning- och tobaksförebyggande frågor, när Alkoholkommittén och Mobilisering mot narkotika läggs ner vid årsskiftet.

Regeringens långsiktiga mål är ett narkotikafritt och dopningfritt samhälle och minskad användning av alkohol och tobak. Till det arbetet har man avsatt omkring 260 miljoner kronor per år under åren 2008-2010.

Arbetet kommer också att bedrivas på ett nytt sätt när de två projekten Mobilisering mot narkotika och Alkoholkommittén nu läggs ner.

– Den nya organisationen skapar förutsättningar för ett arbete med alkohol-, narkotika-, dopning- och tobaksfrågorna i en permanent och hållbar struktur, säger folkhälsominister Maria Larsson i en kommentar.

TVÅ NYA SAMORDNINGSFUNKTIONER ska inrättas i regeringskansliet. Ett ANT-sekretariat (alkohol, narkotika, tobak) med fyra tjänstemän från socialdepartementet som samordnar genomförandet av handlingsplanerna. De ska också stimulera arbetet på lokal och regional nivå och även fungera som sekretariat för den andra funktionen, som är en arbetsgrupp kallad SAMANT. I den ingår tjänstemän från olika departement som ska träffas och utbyta erfarenheter.

Det praktiska genomförandet läggs ut på myndigheter som Folkhälsoinstitutet och Socialstyrelsen, vilka regelbundet ska rapportera till regeringen.

FÖRUTOM DETTA BILDAS även ett nytt råd till regeringen, i frågor rörande alkohol, narkotika, tobak och dopning. Rådet består av forskare, myndighetschefer, företrädare för Sveriges kommuner och landsting och frivillighetsorganisationer och ska mötas ett par gånger om året.

Folkhälsoinstitutets generaldirektör, Gunnar Ågren, stödjer den nya ordningen.

– Jag tycker det verkar bli bra med mer långsiktighet och en återgång till vår svenska myndighetstradition. Regeringen styr och leder men myndigheten får mer självständigt sköta verksamheten, säger han till Svenska Dagbladet.

SVEN LJLJESSON

DrugNews

Unga nykterister möts i

Ungdomar som inte dricker alkohol möter ofta misstro från andra unga och anstränger sig därför mer för att passa in.

■ **NYKTERHET** Hur ser de nyktra ungdomarna på sig själva? Hur tycker de att omgivningen ser på dem? Vilka strategier utvecklar de för att inte bli ifrågasatta och isolerade? Vad är det som driver dem att inte dricka? Det var några frågor som kulturtvetares Hege Westgaard i Bergen ville ha svar på.

Hon har djupintervjuat ett 20-tal personer i åldern 17-25 år bosatta i Norge. Hälften av dem drack alkohol, hälften gjorde det inte.

De ungdomar som Hege Westgaard närmast sig är ingen homogen grupp. En del är uppvuxna i religiösa hem, en del tillhör den traditionella nykterhetsrörelsen och avhåller sig därför. Andra har en mer modern ideologisk hållning till sin nykterhet. De tillhör den så kallade straight-edge-rörelsen och har tagit ett medvetet beslut att inte ta substanser som förändrar deras medvetande.

– Sedan fanns det några som helt på eget initiativ bestämt sig för att alkohol inte är något för dem, beslutat sig för att avstå och som sedan hållit fast vid det beslutet utan att bekänna sig till någon ideologisk, politisk eller religiös lära, berättar Hege Westgaard.

Gemensamt för dem alla är att de ibland betraktas med misstro av andra ungdomar.

– De ses som festförstörare, partypoopers, och de tvingas träna upp olika strategier för att inte bli utanför.

DET KAN RÄCKA, BERÄTTAR Hege Westgaard, att de befinner sig på en plats där andra dricker, för att de ska bli konfronterade med frågor om varför de inte dricker. Flera av dem berättar att deras nykterhet vissa gånger ses som en provokation. "Varför är hon på den här festen?" "Vad vill hon?". Eller mer direkt: "Du är som en liten spion som infiltrerar."

Inför en fest måste de därför förbereda sig inför frågan: "Du dricker inte, varför?"

Vissa kommer med ett snabbt avledande svar som "Jag dricker inte...idag", alltså egentligen en halv lögn. En del går runt med ett glas i handen och hoppas att ingen ska ställa den känsliga frågan.

Andra försöker vara vildare, mer uppslupna än de kamrater som dricker. De dansar häftigare än de andra, hjular över torget för att visa hur frisläppta de är – ibland bara för att ingen ska komma på tanken att de inte har druckit.

»De ses som festförstörare, partypoopers, och de tvingas träna upp olika strategier för att inte bli utanför.«

HEGE WESTGAARD

Det låter som om de hela tiden måste vara på sin vakt, kan de slappna av?

– Det är ett av de pris de måste betala för att inte dricka. Avhållsamhet är en stor grej när man är ung. Vissa har ett stort bekymmer för att de inte ska bli helt accepterade av andra, men det är förstås inte alla som

har de bekymren, säger Hege Westgaard.

En flicka i studien berättade att när hon flyttade till en ny skola i en ny stad, såg hon till att först träffa sina kamrater på en fest, innan hon berättade att hon inte drack. Hon var rädd att hon aldrig skulle få en chans att komma in i kamratgänget om de visste att hon är nykterist.

En annan strategi är att stanna hemma från fester.

– De struntar i att umgås med jämnåriga. Det är givetvis

den mest negativa strategin, säger Hege Westgaard. Det kan också finnas en grupp som av olika skäl är mer socialt isolerade från början. Forskning visar att dessa personer i genomsnitt gör sin alkoholdebut senare än andra.

Det händer också, berättar Hege West-

s med misstro

ILLUSTRATION: ANNA ÅGRAHN

gaard, att de som inte dricker helt enkelt uteslås från fester med jämnåriga.

– Man vill inte ha dem med. Man tycker de förstör stämningen. Ser dem som spioner som betraktar de andra som dricker, säger Hege Westgaard.

Hon har intervjuat både dem som inte dricker och dem som dricker. Men hon understryker att i den studie hon presenterat är det enbart de nyktra ungdomar-

nas egen syn på hur omgivningen ser dem som redovisas. I ett kommande arbete ska båda perspektiven presenteras.

De nyktra ungdomarna uttrycker samtidigt att de är stolta över sin nykterhet. De betonar hur viktigt det är att ha kontrollen över sig själv och de tycker det är skrämmande när folk förändrar sin personlighet.

Denna hållning kan de ofta få bekräftelse och respekt för, även bland kamraterna. Många kommer fram till dem och berättar att de är imponerade över att de står emot pressen och håller sig nyktra.

Handlar det om en sådan press?

– På sätt och vis, menar Hege Westgaard. Ett sådant påstående rymmer detta att "allt är ju så mycket roligare när man dricker".

EN AV STRAIGHT-EDGE FLICKORNA i studien viftar bort påståendet att det skulle vara svårt att avhålla sig från alkohol. Det är det definitivt inte, menar hon.

– För en del av dem som avhåller sig är det ett slags uppror. En motståndskraft. "Varför ska jag göra som alla de andra?"

Hege Westgaard har valt att intervjua personer som är i den ålder då de vanligtvis dricker mest i livet. Hon gissar att flera av hennes intervjuade personer inte kommer att vara nykterister hela livet, utan att många av dem kommer att börja dricka alkohol när de blir äldre.

– Flera personer underströk att deras ställningstagande gällde nu, och att de inte visste något om framtiden, säger hon.

Hege Westgaards studie presenterades på Kettil Bruun society symposium i Budapest i somras. Det är världens största årliga konferens om alkoholforskning.

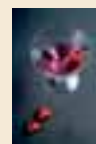
TOMAS HELDMARK
accent@iogt.se

KETTEL BRUUN SOCIETY SYMPOSIUM

FORSKNING Kettil Bruun Society for Social and Epidemiological Research är en internationell sammanlutning för forskare som studerar sociala aspekter av

alkoholkonsumtion och alkoholproblem. Organisationen arrangerar varje år ett symposium om aktuell forskning. Det senaste ägde rum i Budapest i somras. Kettil Bruun (1924-

1985) var en känd finsk alkoholforskare som under många år arbetade för Världshälsoorganisationen WHO. Han innehade också en professur vid Stockholms universitet.

Det här med alkohol och hjärtat...igen

Varje år dyker det upp undersökningar som säger att det är bra att dricka ett glas vin om dagen. Samtidigt vet vi att alkohol är en av de största riskfaktorerna för ohälsa i Europa. Vad säger forskarna om de dubbla budskapen?

HEJ, AGNETA ÅKESSON, forskare vid Karolinska institutet. Ni säger att det är bra att dricka ett halvt glas vin om dagen. Rekommenderar du att man börjar dricka alkohol vid en särskild ålder?

– I vår senaste undersökning har vi studerat kvinnor som är över femtio år. Jag tror inte att någon skulle rekommendera unga att dricka alkohol.

Alkohol sägs minska risken för hjärt- och kärlsjukdomar? Måste man dricka alkohol för att slippa dessa sjukdomar?

– Det finns så mycket annat som också spelar roll, till exempel bra kost, att man inte röker och sund kroppsvikt. Det är också viktigt att man motionerar, sedan är alkoholen ytterligare en faktor.

NÄSTA PERSON VI ringde upp var Sven Andreasson, alkohol- och narkotikaexpert på Folkhälsoinstitutet.

Varför rekommenderar ni inte alkohol när det finns undersökningar som säger att vin har positiva effekter på vissa sjukdomar?

– Det är lätt att få intrycket att det är en absolut sanning att alkohol är bra för hjärtat, men så är det inte. Man kan inte rekommendera alkohol till en hel befolkning. Särskilt inte när biverkningarna är så stora.

Men det kommer ju flera undersökningar om året som påstår det här?

– De är alla gjorda på ungefär samma sätt. Det vetenskapliga stödet för dessa slutsatser är för dåligt.

GUNILLA HASSELGREN, SPECIALIST i allmänmedicin och känd från SVT-programmet "Fråga doktorn", skulle aldrig rekommendera alkohol till patienter.

– I en sådan studie som den här måste man lägga många brasklappar, säger hon till tidningen Dagen. När blir det vinst av att dricka vin? Börjar man dricka regelbundet tidigt kan man utveckla andra problem. Nästa fråga blir om man verkligen håller sig till ett halvt glas? Det kan lätt bli två eller tre i stället. Och då är risken stor att man utvecklar ett beroende.

FELICIA HEDSTRÖM/PIERRE ANDERSSON

Droger vanligare i aggressiv relation

Aggressivitet i partnerrelationer är tre gånger vanligare där det förekommer droger, visar en ny amerikansk meta-analys.

■ **RELATIONER** Meta-analysen, som kommer från University of Tennessee i USA, omfattar totalt 96 olika studier mellan 1981 och 2005. Den visar att risken för aggressivitet är störst i samband med bruk eller missbruk av kokain och marijuana, och att kokain har starkast samband med psykisk, fysisk och sexuell aggressivitet. Kvinnor som använder eller missbrukar kokain löper också störst risk att bli offer för sina mäns aggressivitet.

Varför just kokain har det starkaste sambandet med aggressivitet är däremot oklart. Möjligheten finns att den psykofarmakologiska effekten kan ha en aggressionshöjande effekt.

Sambandet mellan marijuana och aggressivitet skiftar däremot i studierna. I laboratoriestudier på djur saknas oftast samband, medan resultaten från mänskliga laboratoriestudier skiftar. En studie visar att små doser av marijuana producerar mer aggressivitet än höga doser, medan en annan visar motsatsen. En studie visar inget samband alls, och en annan visar att marijuana ger

FOTO: PHOTOS.COM/SAMTLIGA BILDER

ökad irritation och ilska under drogfria perioder.

Resultatet av meta-analysen indikerar att droger och drogrelaterade problem i partnerrelationer har ett relativt stort samband med aggressivitet. Men det är välkänt att sambandet är komplicerat, och forskarna tror att det finns fler outforskade faktorer som påverkar. Det är också möjligt att beroenden av flera olika droger ger fler drogrelaterade problem, som i sin tur ökar aggressiviteten.

ANETTE RIMÖNT

accent@iogt.se

Källa: Moore, T. M., Stuart, G. L., Meehan, J. C., Rhatigan, D. L., Hellmuth, J. C., & Keen, S. M. (2007). Drug abuse and aggression between intimate partners: A meta-analytic review. Ska publiceras i Clinical Psychology Review.

Drogbruk påverkas mest av kompisar

DROGER Ett europeiskt forskarlag har undersökt vilka faktorer som påverkar ungdomars drogbruk. Totalt 16 445 sextonåringar i Grekland, Bulgarien, Kroatien, Rumänien och Storbritannien ingick i studien. Resultatet visar att starkast påverkan har kompisars och äldre syskons drogbruk, tillsammans med en kompisorienterad livsstil, skolk och antisociala beteendemönster. Familjesituationen påverkar inte alls lika mycket, inte ens att leva med enbart ena föräldern. Dålig självkänsla och depressiva sinnesstämningar verkar inte heller ha någon direkt påverkan.

Källa: Drug and Alcohol Dependence, 2007;88:2-3:308-312.

Långtidsmissbrukare dör tidigare än andra

MISSBRUK En norsk studie visar att personer som har missbrukat länge löper ökad risk att dö i förtid, oavsett dödsorsak, men att den

vanligaste dödsorsaken är överdos. Åldern påverkar inte generellt risken att dö av en överdos, men den ökar risken för för tidig död av andra dödsorsaker, speciellt för missbrukare som är äldre än 40 år.

Källa: Drug and Alcohol Dependence, 2007;89:2-3:176-182.

SIFFROR & FAKTA

GRAFIK: MARTIN THELANDER

Varannan tycker att alkoholen är ett samhällsproblem

ANSER DU ATT ALKOHOLEN ÄR ETT SAMHÄLLSPROBLEM I SVERIGE I DAG?

Personer i åldern 16-29 (40%) anser mindre ofta att alkoholen är ett mycket/ganska stort problem.

Personer över 60 år (67%) anser oftare att det är ett mycket/ganska stort problem.

■ Ganska litet problem

■ Mycket litet problem/inget problem

■ Vet ej

■ Mycket stort problem

■ Ganska stort problem

■ Varken stort eller litet problem

Frågan ingår i en undersökning beställd av IOGT-NTO och gjord av Synovate. 525 intervjuer genomfördes under tiden 24 - 25 september 2007

Onyktra våldtagna anses medskyldiga

En amerikansk attitydstudie med 213 manliga och kvinnliga studenter indikerar att kvinnliga våldtäktsoffer som har druckit alkohol anses vara medskyldiga till att de blivit våldtagna.

Källa: Addictive Behaviors, 2007;32:12:2766-2775.

ALKOHOLKONSUMTIONEN

9,7

liter ren alkohol per person år dracks 2006 i Sverige

Källa:Can

Maskrosbarn hjälper varandra

Som barn fick Denise Madsen och Therese Eriksson inte det stöd av samhället som de behövde. Därför startade de föreningen Maskrosbarn för att hjälpa andra barn.

■ **ELDSJÄL** När 20-åriga stockholmstjejerna Denise Madsen och Therese Eriksson träffades på gymnasiet för tre år sedan upptäckte de att de hade något gemensamt. De hade båda vuxit upp i hem med missbruk och psykisk sjukdom. De blev varandras stöd och samtalspartners om det svåra och tabubelagda och insåg snart att de hade tankar och idéer som de gärna ville förmedla till barn och ungdomar med liknande erfarenheter.

– Vi upplevde båda att vi inte hade fått det stöd av socialtjänst och myndigheter som vi hade behövt som barn. Vi blev mer eller mindre lämnade i sticket, ingen tog oss på allvar.

Denise berättar att bägge har vuxit upp i medelklassmiljöer, där ytan har varit pole-rad. Men bakom fasaden har misären varit stor.

– Vi började fundera kring hur vi själva hade velat bli bemötta och hur vi skulle kunna hjälpa och stödja barn som lever med föräldrar som dricker eller mår psykiskt dåligt, säger hon.

TONÅRSTJEJERNA BESLUTADE ATT DRA igång ett ideellt stödprojekt, som de döpte till Maskrosbarn. De sökte upp myndigheter och organisationer, satte upp lappar på vårdcentraler och ungdomsmottagningar, men många vuxna ställde sig skeptiska. Kunde två unga tjejer verkligen uträtta något av vikt?

Denise Madsen har tillsammans med Therese Eriksson startat föreningen Maskrosbarn.

FOTO: MARIA ZAITZEWSKY

»Vi blev mer eller mindre lämnade i sticket, ingen tog oss på allvar.«

– Det gick trögt i början och vi blev miss-trodda. Men så småningom fick vi fick komma ut i skolor och berätta om vad vi gör och vi har uppmärksammats i media, vilket är ett av våra viktigaste mål. Vi vill ändra samhällets attityder till utsatta barn, man måste våga tala mer öppet om det, säger Denise med eftertryck och lägger till att några av tjejernas styrkor är att de är unga – och därmed fungerar som bra förebilder – och att båda ser prydliga och normala ut. Ingen kan ana att de har vuxit upp under svåra förhållanden.

– Det gör säkert att fler vågar öppna sig. Missbruk finns ju i alla samhällsklasser, alla alkisar sitter inte på en parkbänk, alla barn till missbrukare går inte i trasiga kläder!

Nyligen mottog duon Säkerhetsnålen, ett nyinrättat stipendium på 50 000 kronor, från försäkringsbolaget If, för arbetet med stödprojektet Maskrosbarn.

DENISE OCH THERESE Är förstas stolta och glada över pengarna och utmärkelsen.

Så vad gör de rent konkret för att hjälpa?

– Vi har personligen mail- och telefonkontakt med ett antal ungdomar, som vi stödjer genom samtal. Vi har också startat stödgrupper för barn till missbrukare. Skillnaden mellan våra grupper och de grupper som finns i vissa kommuner är att ungdomarna får prata öppet med varandra, på sina egna villkor. Det är inte så mycket terapi, utan mera fokuserat på här och nu. Hur löser man saker praktiskt i vardagen? Hur hanterar man sina känslor inför den sjuka föräldern? Genom att prata och bolla med andra med samma erfarenheter, känner man sig mindre ensam. Det är också viktigt att känna någon som man kan ringa till när det krisar, även mitt i natten.

MARIA ZAITZEWSKY

maria.zaitzewska@iogt.se

DENISE MADSEN & THERESE ERIKSSON

ÅLDER: 20 år

BOR: Denise i Stockholm, Therese för närvarande i Malmö

GÖR: Denise är delägare i ett kafé, Therese pluggar i Lund

KALENDER 2007/2008

NOVEMBER 30 FREDAG

STOCKHOLM Alkoholpolitisk storhelg 30 nov till och med den 2 december. En helg för alla medlemmar som är intresserade av alkoholpolitik, med kvalificerade föreläsare och intressanta diskussioner. Tollare folkhögskola, Stockholm.

DECEMBER 7 FREDAG

STOCKHOLM Grundutbildning i

förebyggande arbete. En utbildning från IOGT-NTO som vänder sig i första hand till dig som arbetar med förebyggande arbete och vill få en teorigrund kring effektiv prevention. Tollare folkhögskola, Stockholm.

22 LÖRDAG

FRANKRIKE Vit Jul, nyktert julifirande i franska Les Contamines.

24 MÅNDAG

JULFIRANDE På Sällsjögården i

Jämtland arrangerar IOGT-NTO-distriktet och KRIS Östersund alkoholfri jul.

2008

JANUARI

31 TORSdag

HUDDINGE Konferens om neuropsykiatriska störningar bland intagna i kriminalvården och bland tvångsvårdens och missbrukarvårdens klienter. Vid Huddinge universitetssjukhus.

SEPTEMBER 8 MÅNDAG

STOCKHOLM RNS, Riksförbundet för ett narkotikafritt samhälle, arrangerar tillsammans med en rad andra iddella organisationer WFAD, den första konferensen någonsin för människor från hela världen som på gräsrotsnivå arbetar mot narkotikamissbruk. WFAD erbjuder tillfälle att utbyta erfarenheter, lyssna på forskare, möta beslutsfattare, delta i debatter och bygga nätverk.

Holland och Sverige har varit på kollisionkurs i flera decennier när det gäller synen på narkotika. Ett närmande är på gång från bägge håll, med sprututbyten i Sverige och hårdare regler i Holland. Men fortfarande är klyftan både bred och djup. Det visar intervjuerna med narkotikaforskaren Dolf Tops och narkotikasamordnaren Björn Fries.

En holländare i Sverige

Dolf Tops är holländare och forskar om narkotikapolitik. Trots 30 år i Sverige tror han inte på den svenska modellen.

■ **NARKOTIKAPOLITIK** Vi träffar Dolf Tops i hans tjänsterum på universitet i Helsingborg. På ena väggen i den lilla modulen sitter ett tidningsutklipp från Helsingborgs dagblad. Rubriken lyder: "Sverige narkotikafritt om tio år". Tidningen är från november 2002 och Dolf Tops ler medan jag ögnar början på artikeln. För honom är den ett skämt; att tro att Sverige skulle kunna bli av med narkotikan. Samtidigt är det precis den visionen som utgör kärnan i skillnaderna mellan hans båda länder.

Dolf Tops kommer från början ifrån Amsterdam, men reste 1977 till Sverige för att arbeta inom Emmaus Björkä, en biståndsorganisation som samlar in kläder till länder i tredje världen. På frågan varför han blev kvar svarar han kort och gott: för kärlekens skull. Nu bor han i Malmö och jobbar som lektor vid Socialhögskolan i Lund och Helsingborg, där han bland annat forskat på narkotikapolitiken i Holland och i Sverige. Men han har också skaffat sig en praktisk erfarenhet genom att i 13 år jobba inom den svenska missbruksvården.

HUR SER HAN DÅ på de båda ländernas politik?

– Den största skillnaden, och förklaringen till varför de är så olika, är att man i Sverige ser det som självklart att staten har rätt att, och är skyldig att, skydda medborgarna från olika slags faror. I Holland får staten inte lägga sig i hur folk lever, så länge de inte skadar tredje person. Först då kan staten ingripa. Men staten får inte tala om för folk vad som är rätt och fel, vilket är en gammal tradition i Sverige.

Sverige har ju närmat sig Holland i till exempel synen på sprutbyte?

– Ja, men det är inte tack vare Holland. Den svenska narkotikapolitiken har bland annat medfört en väldigt hög dödlighet bland narkomaner, framförallt de senaste

tio åren. Och nu uppfattas det alltmer som ett problem att mellan 300 och 400 tunga missbrukare dör varje år. Det är många fler än i andra EU-länder. Det är därför som idén om skadereducering blivit allt mer accepterad.

Enligt Dolf Tops finns det likheter mellan dagens narkomanvård och tvångssteriliseringen i början och mitten av förra seklet.

– Visioner och speciellt nollvisioner kan få hemska konsekvenser. Ett exempel på detta är visionen om en ren svensk folkra som drabbade individer som ansågs stå i vägen för visionen. Visionen om ett narkotikafritt samhälle drabbar också individer. Det vore önskvärt att stanna upp och ställa frågan: "Vad håller vi på med? Vad

»Coffeeshops är egentligen en form av skadereducering. Det förstår man inte i Sverige.«

DOLF TOPS, NARKOTIKAFORSKARE

kostar vår narkotikapolitik egentligen i människoliv och pengar?" Ett exempel är metadonbehandling som trots att det varit erkänt som en etablerad behandlingsmetod i Sverige sedan 1983 av ideologiska skäl har motarbetats av politiker och tjänstemän. Samma sak gäller sprutbytesprogram. Frågan är då varför man i Sverige vägrar att tillämpa metoder som är accepterade i större delen av världen?

Dolf Tops menar att färre dör av heroin i Holland och det inte är säkert att fler använder cannabis, trots landets liberala lagar. Har politiken därmed varit framgångsrik?

– Ja, det tycker man. Det är väldigt få som börjar med heroinmissbruk. Heroinister håller på att bli ett utdöende släkte. Däremot är det många som håller på med kokain och ecstasy.

Men vad är en lyckad narkotikapolitik?

– Det beror på vilken målsättning en har med politiken. En grundsten i den holländska politiken är att cannabis medför mindre risker än tunga droger som kokain och heroin. Vad vi måste göra, tänkte man då i Holland, är att separera marknaderna. Tanken med coffeeshops är att ingen ska behöva köpa cannabis hos personer som också har tyngre droger att erbjuda. Coffeeshops är egentligen en form av skadereducering. Det förstår man inte i Sverige.

OM DU RENT VETENSKAPLIGT skulle jämföra de båda modellerna, går det då att säga vilken som är mest effektiv?

– Nej, Sverige och Holland har ju helt olika målsättningar.

Fast båda länderna vill väl att det ska vara så få som möjligt som använder narkotika och att det ska vara så lite skador som möjligt?

– Men i Sverige anser man att ju färre som kommer i kontakt med narkotika desto färre skador blir det i långa loppet. I Holland säger man att det är de skador som faktiskt drabbar individen och omgivningen som ska minskas och bli så små som möjligt.

Hur tror du att dina studenter på universitetet påverkas av din syn på den svenska narkotikapolitiken?

– Jag tror inte att de gör det.

JENS NORDQVIST
accent@iogt.se ➤

HOLLÄNSK NARKOTIKAPOLITIK

SKADEREDUCERING Politiken bygger på begreppet skadereducering och antagandet att narkotikan kommit för att stanna och att användandet inte går att stoppa helt. Därför gäller det att så långt som möjligt begränsa skadeverkningarna. Coffeeshops där det är tillåtet att köpa och röka cannabis, förskrivning av heroin och speciella lokaler där man får ta även tunga droger anses minska de negativa konsekvenserna för användarna. De i Sverige omdiskuterade sprutbytesprogrammen är självklara i Holland. Liksom behandlingar av heroinister med metadon och subutex.

Bästa politiken i världen

Björn Fries tycker inte att Holland har en bättre narkotikapolitik än Sverige. Tvärtom, menar den svenske narkotikasamordnaren, så har vi den bästa politiken i världen.

■ **NARKOTIKAPOLITIK** När Accent talar med Björn Fries har han dagarna innan varit i Holland och besökt sin kollega, landets nationella narkotikasamordnare.

– Mitt intryck är att det skett en förändring den senaste tiden. De har blivit alltmer restriktiva.

Delvis beror det, menar han, på att holländarna valt en ny mer konservativ regering. Men också på att de nu börjar se konsekvenserna av sin politik i form av ett ökat behov av vård och behandling för cannabismissbruk. I praktiken har det inneburit strängare regler för de lokaler där det är accepterat att sälja cannabis. Bland annat får de inte längre ligga närmare än 500 meter från en skola eller psykiatrisk klinik.

Björn Fries träffade också holländska poliser som berättade att den cannabis som nu säljs är mycket starkare och därför farligare än det hasch och den marijuana som såldes när den liberala synen på narkotikan fick genomslag.

HAN TYCKER ATT SVERIGE är bäst i världen på att förhindra ungdomar från att testa narkotika.

– De som provar för första gången blir dessutom allt färre. Vi är bra på att förebygga missbruk och vi är bra på att begränsa antalet hiv-infektioner.

Vad är vi inte bra på då?

– Antalet tunga missbrukare i Sverige i förhållande till folkmängden är ungefär

Björn Fries har varit svensk narkotikasamordnare under fem år. FOTO: CHRISTIAN SALTAS

lika många som i andra EU-länder. Den siffran borde vara lägre. Liksom vår förmåga att bekämpa tillgången på narkotika. Där

»I Holland måste en narkoman i princip hittas med nålen i armen för att det ska ses som ett narkotikarelaterat dödsfall.«

BJÖRN FRIES, SVENSK NARKOTIKASAMORDNARE

är vi inte heller bättre än någon annan. Ska vi förhåva oss något så är priserna något högre här vilket ger en viss skyddsfaktor.

BJÖRN FRIES HAR UNDER sina år som nationell samordnare i kampen mot narkotika ofta hört argument som att fler tunga narkomaner tillåts dö i Sverige än i mer liberala Holland.

– Det har man sagt i fem år nu, men det stämmer inte. Det går inte att jämföra siffrorna. Det är som att räkna äpplen och päron. I Holland måste en narkoman i princip hittas med nålen i armen för att det ska ses som ett narkotikarelaterat dödsfall. Dessutom får de anhöriga själva bekosta en eventuell obduktion. Detta gör att de inte registrerar alla döda narkomaner.

Hur ser du på kritiken att för få heroinster får tillgång till metadon och subutex?

– Jag har flera gånger sagt att jag ställer mig bakom den behandlingen, liksom fria sprutor. Att inte göra den typen av insatser är ett missbruk av vår målsättning. Det är en moralistisk syn och ett slags "skyll dig själv"-tanke. Det duger inte.

BJÖRN FRIES MENAR ATT vi under 1990-talet svek de tunga missbrukarna eftersom många inte fick vård och behandling.

– Det har till viss del sin förklaring i att vi då sanerade statens finanser som det så vackert hette. De besparingarna drabbade bland annat vårdsektorn och det skedde på bekostnad av de allra svagaste och dit hör ju verkligen missbrukarna.

Har du kvar visionen om ett drogfritt samhälle?

– Ja, inte bara jag. Det har riksdagen också. Vi måste ha en hög ambition. Vi säger ju till exempel inte att nästan alla ska ha ett jobb eller att nästan ingen ska dö i trafiken. Men det är inte en rosenröd naiv vision. Den innebär ju också ett åtagande att ta hand om alla dem som hamnar i drogproblem.

– En restriktiv politik får inte vara enbart repressiv och inhuman, vilket har varit fallet i Sverige emellanåt.

JENS NORDQVIST

accent@iogt.se

MOBILISERING MOT NARKOTIKA

Fries varnar för sämre samverkan

SLUTRAPPORT Efter drygt fem år som nationell narkotikapolitisk samordnare överlämnade Björn Fries i mitten av oktober sin slutrapport till äldre- och folkhälsominister Maria Larsson. I rapporten beskrivs bland annat hur narkotikaanvändningen bland unga

stadigt går ner och hur narkotikadödligheten minskar. Björn Fries passar på att höja ett varnande finger när Mobilisering mot narkotika nu läggs ned.

– En av de mest grundläggande framgångsfaktorerna är samverkan mellan olika aktörer i samhället. Om framtiden kommer att innebära en återgång till det revirtänkande som rådde före 2002, vore det till stor nackdel för narkotikapolitiken och medborgarna.

I rapporten lyfter Björn Fries också upp erfarenheter han tycker är särskilt viktiga att föra vidare till den organisation som träder in i hans ställe.

En sådan fråga är tendensen att låta tron styra i narkotikapolitiken istället för att ta till sig nya kunskaper.

– Även om det har blivit bättre är det alltför många insatser och beslut som styrs av personliga uppfattningar, fördomar och mer

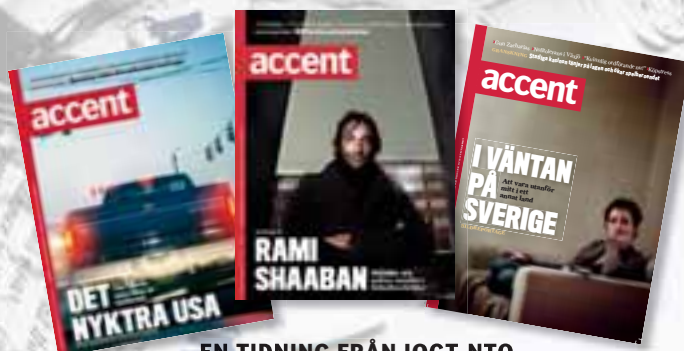
eller mindre förnuftsprövade känslor, säger Björn Fries i ett pressmeddelande.

Mobilisering mot narkotika har sedan 2002 satsat omkring 94 miljoner på över 100 olika forskningsprojekt. Det gör forskning till det ekonomiskt sett största verksamhetsområdet efter förebyggande arbete som under åren tilldelats omkring 120 miljoner.

PIERRE ANDERSSON

pierre.andersson@iogt.se

accent

EN TIDNING FRÅN IOGT-NTO

FULL, NYKTRARE, ACCENT

PRENUMERERA PÅ **SVERIGES STÖRSTA TIDNING OM DROGER OCH NYKTERHET** FÖR 200KR/ÅR

KONTAKTA OSS PÅ tel: 08-672 60 50 e-post: accent@iogt.se

Inför helgerna:

*Du har väl provat
vår egen alkohol-
fria festdryck?*

**GODTEMPLARE
DRICKAN**

Köp den hos din lokala ICA-handlare
(art nr 113450-1).

Köp ett flak om 12 flaskor. Sänd in
kvittot till oss, så får du 50:- tillbaka.
Gäller en gång/hushåll fram till 31 jan.

Föreningsekonomi AB
– ett IOGT-NTO-företag

Box 263, 503 10 Borås
Konsumentkontakt 033-47 45 60.

Välkommen året runt till IOGT-NTO Dalarnas Kurs- och Fritidsgård

**Helärsöppen
anläggning med
milsvid utsikt
över Siljan**

Vi har lediga stugor till jul- och sportovet

Vi tackar alla gäster för 2007

God Jul och Gott Nytt År!

STUGOR • RUM • CAMPING

Hyr per dygn, kortvecka eller vecka.

Tel: 0250-210 70, 070-546 65 41 • Fax: 0250-215 40
asengarden@telia.com • www.asengarden.nu

Full tank

Alkohol från Puttgarden blir bränsle i Linköpings bussar

250 ton beslagtagn alkohol omvandlas varje år till biogasbränsle. Accent följde spritens, ölets och vinets väg från jättefartyget Border Shop i Puttgarden till tanken i Linköpings stadsbussar.

På det hangarliknande fartyget BorderShop i Puttgarden säljs tusentals liter sprit, vin och öl varje dag.

TEXT JENS NORDQVIST FOTO CHRISTIAN SALTAS

I en papplåda på en lastpall står en flaska vitt vin. Dess grälla etikett lyser i sin ensamhet. De andra fem buteljerna har redan ryckts upp och burits i väg. Detsamma händer förmodligen även denna sista flaska när väl någon lägger händerna på den. Inget drickbart blir långlivat ombord på det hangarliknande fartyget, som med tanke på sitt innehåll ligger väl förankrat vid kajen i Puttgarden. En kraftig våg skulle få katastrofala följder för de pyramider av flaskor och burkar som står staplade i dess inre. Men det här skeppet har ingen destination. Det ligger där det ligger i väntan på de besökare som strömmar över sundet som skiljer Tyskland från Danmark.

På andra sidan vattnet i danska Rødby rör sig långa bilköer fyllda med otålig förväntan sakta mot det höjda bogvisiret, som likt pärleporten välkomnar dem till färden mot paradiset. När färjan lagt ut från kaj strömmar passagerarna ut ur bilarna och hastar skyndsamt mot de branta trapporna som leder upp från bildäck.

– Tar de svenska pengar i restaurangen, frågar någon med andan i halsen.

Snart bildas en lång kö framme vid kantineerna. Många har kört långt och verkar trötta och hungriga. Dags att äta och vila. När färjan är framme gäller det att vara alert.

De rutinerade sätter sig direkt på soldäck och plockar fram smörgåspaket och termosar. De trängs inte i vare sig cafeteria eller i taxfreebutiken, utan lutar sig lugnt tillbaka och kisar ut mot havet i den starka solen. Det vet att det är så mycket billigare där bortom horisonten.

Men andra kan inte låta bli. De är för nyfikna, och väller in bland

de proppfulla hyllorna. Några män tränger sig fram till whisky-sortimentet. De pratar dalmål och vider lystet på eleganta flaskor från Skottland, jämför med priserna i broschyren från Tyskland. Bäst ändå att vänta, verkar de tänka, utan att riktigt vilja släppa taget om buteljerna.

Det är nästan inga barn ombord. Mest medelålders par, som verkar njuta av utflykten, och grabbgång som skämtar och pratar om det som komma skall, samt en rad äldre målinriktade farbröder som reser i par. Det är en febrig stämning; påminner om kön utanför en butik som snart ska slå upp portarna för årets stora rea.

»Det är en febrig stämning; påminner om kön utanför en butik som snart ska slå upp portarna för årets stora rea.«

När båten så närmar sig kaj går det snabbt för dem alla att ta sig ned till sina bilar igen. Sedan är det bara att köra den lilla korta biten från färjeläget till Border Shop som jättefartyget heter, som med sina fyra våningsplan ligger där och väntar. Fartyget har blivit ett mytomspunnet begrepp som i snabb takt sprider sig norrut i Sverige.

KLOCKAN ÄR STRAX FÖRE elva på förmiddagen, en alldeles vanlig torsdag. Parkeringsplatsen, stor som två till tre fotbollsplaner, är redan halvfull när vi kommer fram. Vid ena kortsidan står två bussar. Passagerare med överfulla kundvagnar surrar som flu- >

Färjan mellan Rødby och Puttgarden är fullastad med nyinköpt alkohol.

Christer Olsson vid tullen i Helsingborg har gått igenom en bil som överskridit införselkvoten.

»Det här var helt klart ett beställningsjobb och det blir allt vanligare. Den här marknaden är väletablerad nu.«

INGRID SANDQVIST, GRUPPCHEF PÅ TULLEN I SKÅNE

Den beslagtagna alkoholen förseglas och transporteras sedan till ett uppsamlingsställe.

› gor kring dem. Lastutrymmet under bussarna börjar bli fullt och ingen vill ju lämna något efter sig. En man med stor mage och högblank panna springer runt och försöker bringa ordning i kaoset. På ett litet campingbord står förfriskningar i form av kaffe, mineralvatten, vodka, whisky och någon form av söt likör.

Folket från vår båt rusar ombord på Border Shop, fyller snabbt sina vagnar och sedan sina bilar när de kommer ut igen. Kanske den ensamma vinflaskan nu är på väg någonstans. Likt ett överlastat baktungt lämmeltåg återvänder de sedan över sundet och sedan vidare till Sverige, via Öresundsbron eller färjan mellan Helsingør och Helsingborg.

Där väntar tullen – ibland.

TULLPERSONALEN I HELSINGBORGS HAMN försöker sortera ut vilka bilar som har för mycket i lasten och vilka som håller sig till införselkvoterna, vilket inte är så lätt. En vanlig personbil kan vara smockfull, utan att innehålla otillåtet många flaskor.

– Om två personer färdas i en stor Volvo så kan de rent fysiskt inte fylla bilen med den tillåtna mängden och samtidigt få plats själva, berättar Ingrid Sandqvist, gruppchef på tullen i Skåne.

Ändå är det många som inte nöjer sig med det. De som fastnar i tullens garn är de som alldeles uppenbart har handlat för mycket.

Ingrid Sandqvist och hennes medarbetare suckar lite uppgivet. De har hört alla möjliga och omöjliga förklaringar.

– Du har ingen aning om hur många som fyller femtio år i det här landet, säger Ingrid Sandqvist.

Två av hennes kolleger, Christer Olsson och Daniel Nilsson, går igenom en snabbig kombi med stort släp. Mödosamt har de lastat av 84 flak öl, 24 flaskor whiskey, 8 flaskor gin och 135 liter vin. Allt har de antecknat och kontrollerat. Det tar flera timmar. Värdefull tid som de hellre hade lagt på att leta efter narkotika. Jakten på spritsmugglarna har gjort att de har allt mindre resurser till att försöka stoppa knark och dopningspreparat från att komma in i landet.

När Christer Olsson och Daniel Nilsson är klara med släpet och går igenom själva bilen hittar de det slutliga beviset.

– En beställningslista, säger Christer Olsson och räcker över lappen.

– Då var det klart. Ringer du åklagaren, frågar Ingrid Sandqvist.

Även utan lappen hade inte föraren av kombi kunnat hävda att alkoholen var för eget bruk. Det var helt enkelt för mycket.

– Det här var helt klart ett beställningsjobb och det blir allt vanligare. Den här marknaden är väletablerad nu, säger Ingrid Sandqvist.

Det är inte längre bara skåningarna som ägnar sig åt resor till Tyskland för att sedan sälja vidare till grannar, bekanta och vissa fall minderåriga. Mannen i kombi hade kört ända från Luleå. Trots bensinkostnader och färjeavgifter tyckte han tydligen att det var tillräckligt lönsamt. Och han har gjort det förr. I handskfacket hittar de en polisanmälan från en tidigare spritresa genom Skåne.

– Han har inte ens brytt sig om att ta bort papperna, säger Ingrid Sandqvist och börjar skratta uppgivet.

NÄR ALLA BURKAR, KARTONGER och flaskor har burits in i ett särskilt lagerutrymme återstår bara att invänta beslut från åklagaren om vad de ska göra med mannen. Med jämna mellanrum kommer en stor lastbil och hämtar den beslagtagna alkoholen. Spriten körs därefter vidare till någon av de hemliga uppsamlingsplatser som tullen i Skåne har runt om i länet. Sedan förs den till en lika hemlig inhägnad fabrik utanför Falkenberg. Där får endast personal från tullen och fabriken komma in.

– Vi för all sprit dit, så vi vill inte att någon ska veta var fabriken

ligger, säger Mats Lundgren, chef för åklagarsektionen vid tullen i Malmö.

Ungefär en gång i månaden blandas där en enda stor drink på 28 000 liter. Alla beslagtagna flaskor och burkar läggs i en stor cistern och krossas. Glas och metall filtreras sedan bort.

– Av säkerhetsskäl blandar vi öl, vin och starksprit för att alkoholhalten inte ska bli för hög under transporten, säger Mats Lundgren.

Kvar blir en grumlig sörja som förs i tankbilar till Linköping. Där har kommunen kommit på ett sätt att omvandla alkoholen till miljövänlig biogas, som det går alldeles utmärkt att köra stadens bussar med.

LINKÖPING HAR VIA DET kommunala bolaget Svensk biogas kommit längst i landet när det gäller att använda biogas i kollektivtrafiken. Enligt deras egna uppgifter hade de det största antalet bussar som drivs på biogas i Europa. En av anledningarna är att kommunen tidigt bestämde sig för att satsa på miljövänliga alternativ. Redan i början av 1990-talet togs de första prototyperna fram och 1997 började den första biogasbussen att rulla på gatorna. Nu har de drygt 60 stycken i trafik.

– Vi tycker att det här fungerar väldigt bra. Det är ju bättre att spriten hamnar här än att den som tidigare hälls ut i avloppet, säger Gunnar Lönn på Linköpings kommun.

Hur går det då till?

– Vi framställer biogas genom att röta organiskt material. Det får

helt enkelt jäsa och då bildas en gas som man kan driva ett fordon med, berättar Jonas Ahlbert på Svensk biogas.

På anläggningen rötar de inte bara beslagtagen sprit utan även till exempel överbliven choklad, sylt, glass, slaktavfall och rester från storkök i närheten.

– Alkoholen är ett av ämnena vi använder. Som företag gillar vi att sprit beslagtas, säger Jonas Ahlbert och skrattar

I stället för att hamna på en grillfest i Kristianstad, ett födelsedagskalas i Arvika eller i händerna på en tonåring i Umeå slutar 250 ton beslagtagen alkohol från Tyskland i tankarna på bussarna i Linköping. Kanske också den ensamma vinflaskan med den grälla etiketten.■

BIOGAS KAN ERSÄTTA BENSINEN I FRAMTIDEN

DRIVMEDEL Biogas är huvudsakligen metangas som har producerats genom en bakteriell nedbrytning av organiskt material i en syrefri miljö. Framställningen av biogas är en naturlig process som även förekommer i naturen, då kallas den för sumpgas.

Många hoppas att biogasen på sikt ska bli ett av de bränslen som kan ersätta bensin och diesel, eftersom det både är billigt och inte släpper ut någon koldioxid. Runt om i landet finns det än så länge bara 70 stationer där det går att tanka biogas, men ytterligare 30 ska byggas de närmsta åren.

Den beslagtagna alkoholen omvandlas till biogas som används som drivmedel i Linköpings bussar.

Författaren Unni Drougge var en framgångsrik kvinna på 42 år när hon blev kär i Niclas. Men snart förvandlades kärlekssagan till en mardröm med fysisk och psykisk misshandel. Unni blev en skugga av sig själv. För att överleva skrev hon boken "Boven i mitt drama kallas kärlek".

Drougge

Slagen men inte uträknad

AV MARIA ZAITZEWSKY FOTO MAGNUS ERIKSSON

Frågan blir hängande i luften. Jag tänker: vem vet? Jag väljer kanske att tro på honom, han som räddat mig. För tänk om det är jag som är galen, jag som har hoppat i?

Den som ställt frågan är Unni Drougge:

– Föreställ dig att du är rädd för att hamna på djupt vatten. Den du älskar lovar dig att du aldrig någonsin ska behöva komma ut på djupt vatten. Han ska skydda dig i all tid och evighet. Men så kastar han utan förvarning ut dig i vattnet. Han hoppar strax efter och räddar dig i samma sekund du tror att du ska drunkna. Han tröstar dig i sin famn och lovar att han alltid ska skydda dig och ta hand om dig. Tror du då att det som har hänt verkligen har hänt?

Hon pillar lite på sin beiga kofta och försöker sjasa bort skuggan som far över de sotigt sminkade ögonen. Det gör hon ofta under samtalets gång. För det här är en historia som är så smärtsam att man har svårt att begripa hur hon kan sitta där över en rykande cappuccino och se ut som en helt normal människa.

Under sju år levde Unni Drougge med en man – tjugo år yngre än hon själv – som metodiskt smulade sönder hennes självförtroende och förvandlade henne till en viljelös nickedocka, vars enda mission i livet var att inte misshaga älsklingen, han som på samma gång var hennes frälsare och bödel. Mannen för vars skull hon offrade sina barn, sin karriär, sin ekonomi, sin identitet. Mannen för vars skull hon tassade på tå, i rädsla för att väcka hans raseri – som i slutändan ändå tog fyr av just ingenting.

Unni skrattar lågt åt eländet. Så här två år efteråt kan hon kosta på sig det. Men skrattet har en sorgsen underton.

– Och så har vissa mage att fråga hur Niclas mår i dag. Hur han tar det här med att bli uthängd i min bok. Men jag då?

Frågan om hur Unni kan tänkas må efter att ha levt med en galning finns redan i mitt anteckningsblock. För mig är den given. Det här är ju hennes berättelse. Det står Niclas fritt att skriva en egen bok, där han redogör för sin syn på förhållandet.

Unni rör i koppen och blickar in i den röda kaféväggen. Vi sitter i ett trångt, inre rum, med dämpad belysning. Nej, hon har ingen kontakt med Niclas i dag. Och ja, hon mår bra igen. Har ett gott liv.

– Jag har återerövat den jag var innan jag träffade Niclas och det känns stort. Och jag är övertygad om att jag aldrig mer kommer att falla för en personlighetsstörd man. Jag är hyperkänslig för minsta tecken. Samtidigt är jag ödmjukare och bär fler gråskalor inom mig. Jag är inte lika känslöstyrad som innan och har lärt mig att tänka först och agera sedan. Under åren med Niclas var ju det en överlevnadsstrategi, att alltid ligga steget före, för att parera hans vredesutbrott. Paradoxalt nog har jag glädje av det idag, säger Unni och återkommer gång på gång till det sjuka i att leva i tillvaro där slag, sexuellt våld och kränkningar var vardagsmat och där en dag utan plötsliga humörkast och snubbor var en helt underbar dag.

– Jag trodde på fullt allvar att det vi hade var fantastiskt och unikt. Hans förmåga att slå med ena handen och smeka med den andra var fenomenal. Han klängde sig fast vid mig, sög livet ur mig som en parasit, hans mål var sannolikt att förgöra mig, konstaterar hon och formar ordet vampyr för att understryka Niclas värddjuriska beteende; en målände metafor mycket typisk för Unni.

– Och när vampyren har sugit tillräckligt med blod, har man inte längre något att sätta emot. Det är lätt att säga; lämna honom! Men det går inte när man är hjärntvättad. Jag trodde hela tiden att det snart skulle bli bättre. Om jag bara fick honom att känna sig trygg, om jag bara hjälpte honom att komma på fötter genom att göra honom till min agent, så skulle allt ordna sig. Vi skulle bli rika och lyckliga, det ultimata paret. Det var också vad Niclas bedyrade.

Niclas fick så småningom bli Unnis litterära agent och plötsligt var det han som reste runt på mässor – dock utan att utträtta något av värde – medan Unni satt hemma, tappad på hälsa och livsglädje.

Under de här åren anklagade han henne för att vara alkoholist och hon slutade lydigt att dricka. I själva verket var det Niclas som hade dåligt ölsinne och som ofta, när de var på krogen, blev våldsam och elak.

– Med lite alkohol i kroppen vågade jag säga emot honom och då blev han vansinnig. Han ansåg att det var mitt fel att han slog mig, jag hade ju provocerat honom, säger Unni sakta.

Jo, hon medger att hon innan Niclas var en riktig festprisse och att hon gärna partajade långt in på småtimmarna. Kändis- och kulturvärlden erbjuder många tillfällen för den som är intresserad. Numera tar hon det lugnt, försöker hitta rutiner i vardagen och ägnar mycket tid åt att träna.

UNDER FÖRRA ÄKTENSKAPET MED Mats Drougge blev det definitivt för mycket alkohol, berättar Unni. Han var dessutom alkoholist och Unni försökte hänga med i svängarna, samtidigt som hon hamnade i ett klassiskt medberoende. Alltför sent insåg hon hur illa det var.

– Alkoholen var en starkt bidragande orsak till att vårt äktenskap sprack. Men också den fysiska misshandeln, som ju ofta går hand i hand med alkoholism.

Samtalet ringlar sig sakta tillbaka till Niclas och hans gelikars drift att verka undanskymt. För i likhet med vampyren är de här männen ljusskygga, menar Unni. Livrädda att bli avslöjade, att någon utomstående ska upptäcka att de är tomma skal. Därför gör de allt för att deras kvinnor ska isoleras från omvärlden.

Unni fick visserligen tillstånd att ibland träffa vänner, men så snart hon var på plats telefonterroriserade han henne tills dess att hon avbröt umgänget och gick hem igen. Och hennes fem barn var en ständig källa till bekymmer för Niclas. Främst för att de fanns.

När barnen kommer på tal blir Unni dämpad. Hon slår ner blicken, drar i håret med späd hand så att det åker fram över ansiktet.

– Alltså, det är en stor sorg för mig. Att jag flyttade ifrån mina äldsta barn och lät dem bo med Mats. Konsekvenserna av det får jag betala för resten av mitt liv. Jag missade ju så många år av deras uppväxt. Men jag trodde verkligen att vi snart skulle återförenas igen, att det bara var en tillfällig lösning, tills jag vilat upp mig.

Att de äldsta barnen skulle flytta var Niclas idé. Han menade att Unni var utarbetad och behövde lugn och ro - ett maskerat sätt att knyta henne ännu hårdare till sig. Tesen om utbrändheten understöddes emellertid av Unnis terapeut och eftersom Unni själv upplevde att hon var sliten av allt hemarbete, skötseln av fem barn och ett författarskap, gick hon med på att sälja den stora lägenheten och flytta till en mindre med Niclas och yngsta dottern, som då var åtta år.

Men flytten innebar förstas ingen förbättring. Tvärtom blev Unni bara ledsnare, fattigare och tröttare. Immunförsvaret havererade och hon var ständigt sjuk. Niclas lyfte inte ett finger hemma.

Barnen kom på modstulet besök en kväll i veckan, då Niclas favoritmat alltid stod på bordet - allt för att blidka husets herre,

Unni Drougge lever fortfarande i skuggorna av det förflutna. Boken var ett

eftersom det var så jobbigt för honom att behöva umgås med Unnis ohängda ungar.

Det ligger nära till hands att tänka att barnen, efter allt hon utsatt dem för, skulle förhålla sig sval till sin mor. Men icke.

– De har alltid stått på min sida och så snart de fick veta att Niclas var utkastad kom de störtande hem till mig. Numera har vi en jättebra relation. De är fantastiska ungar!

Hur bar hon sig åt för att ta sig ur förhållandet?

– Det var en lång process, men efter det första knytnävsslaget dog något inom mig. Allt blev en smet inombords. Dödsstöten kom när min äldste son bodde hemma hos mig efter en operation, och Niclas betedde sig som ett svin. Då vaknade en röst inom mig som sa att det här är sjukt. Jag ville bara få bort honom. Med vänners stöd lyckades jag. Den första reaktionen var lättnad. Men efterspelet var tufft. Jag älskade honom fortfarande, men ville inte ha kontakt. Jag bröt alla våra ekonomiska avtal och det gjorde honom galen. Han ringde mig konstant. Jag var sjukskriven länge för posttraumatisk stress, gick i terapi och orkade knappt träffa folk. Men så började tanken på en bok ta form. För mig var det ett sätt att överleva det som hänt. Annars hade jag nog gått under.

BOKEN ÄR NÄRGÅNGET DETALJERAD, naken och ärlig. Skriven som ett långt brev till Niclas, varvat med äldste sons perspektiv. Han beskriver sin mor som en självupptagen och patetisk kvinna.

– Så är det ju. Jag var så otroligt dum som lät mig luras av Niclas, det här är inget jag är stolt över, säger hon enkelt.

När boken var färdig och Unni hade gråtit och skrivit sig ige-

»Det var en lång process, men efter det första knytnävsslaget dog något inom mig.«

sätt att överleva, för att kunna börja om från början igen.

nom alla lager av smärta, ångest och sorg över ett spolerat decennium tillsammans med en psykopat och narcissist, kom nästa rädsla. Hur skulle boken tas emot? Skulle folk tycka att den var dålig och ointressant? Eller skulle den förbigås med tystnad?

– För mig är det här den mest självutlämnande bok jag har skrivit. Jag blottar mig i all min ynkedom. Det är på blodigt allvar.

Men hon hade inte behövt oroa sig. Boken har visat sig bära den allmängiltighet hon hoppats på och genom alla mail som hon har fått, har hon förstått att hon har gett röst åt tusentals kvinnor som lever i destruktiva förhållanden. Många har blivit djupt berörda.

Kan alla kvinnor drabbas av en "Niclas"?

– Ja, jag vill frånta alla kvinnor skuld. Alla har vi våra svagheter och de här männen är duktiga på att hitta dem. De söker sig till självständiga och omvårdande kvinnor, vars kraft de när sig på. När man väl är fast, är det oerhört svårt att bryta. Man blir medberoende i deras förvridna världsbild. Jag tror att alla, under vissa omständigheter, kan falla för en sådan man, men kvinnor med en stark självbild har kanske styrkan att dra när de märker hur sjuk mannen är.

Hur kunde du falla för Niclas?

– Jag var inte färdig med mig själv och gick i terapi. Så råkade jag träffa Niclas, av en slump. Att jag stannade kvar berodde förmodligen på att jag bär på sår från min barndom, som just då gjorde mig värnlös. Jag trodde ju också att relationen skulle bli bättre. Därför kämpade jag. Men visst kan det kännas patetiskt att jag, som redan levat med en man som slagit mig och som hållit

Kvinnor har en omänsklig press på sig att ha lyckliga relationer, menar Unni Drougge.

feministiska tal mot kvinnovåld, ännu en gång trillar dit.

Hur kan man undvika att hamna i en destruktiv relation?

– Genom att lyssna på sin magkänsla. Ofta talar den om för en på ett tidigt stadium att något är fel. Och genom att våga prata med sina vänner. Andra kan se det man inte själv förmår att se. Skammen är annars ett stort hinder för att ta sig ur förhållandet – att medge att man fallit för en idiot är svårt. Hur kunde jag vara så korkad? Kvinnor har en omänsklig press på sig att ha lyckliga relationer.

Unni har genomlevt två misshandelsförhållanden, varav det sista kan nog kan beskrivas som ett helvete på jorden. Och hon har kommit ut på andra sidan som en tilltufsad, men högst levande människa. Hennes ansikte lyser upp när hon berättar att hon har planer på en ny bok. Men några nya män är inte aktuella.

– Nej, nu handlar det om att röja i mitt eget liv, att bygga upp raserade relationer till vänner och till mina barn. Nu handlar det om att börja leva igen. ■

UNNI DROUGGE

ÅLDER: 51

BOR: Södermalm i Stockholm

FAMILJ: Fem barn i åldrarna 18 till 27

YRKE: Författare och krönikör med tio skönlitterära böcker bakom sig, exempelvis "Andra sidan Alex", "Heroine" och "Penetrering". Debuterade 1994.

Olle klev ned från predikstolen

Prästen och före detta alkoholisten Olle Carlsson drar fullt hus när han predikar.

– Människor längtar efter mening och sammanhang, säger han.

■ **VÄNDPUNKTEN** För tolv år sedan kom prästen Olle Carlsson till en vändpunkt i livet. Han blev nykterist efter många år som alkoholist. Nu har han skrivit en bok, *Kristendom för ateister*, om sina erfarenheter, om andlighet och om sökandet efter mening i vår avkristnade tid.

– Jag hade druckit ganska mycket under hela min ungdomstid och fortsatte långt efter att jag hade blivit präst. För mig var det förmodligen ett sätt att frigöra mig från min frikyrkliga uppväxtmiljö, där ju alkohol är väldigt laddat. Så småningom övergick helgfestandet till ett allvarligt missbruk som tog över hela mitt liv. Så allvarligt att jag hamnade på avgiftning, berättar Olle Carlsson, som under sin mödosamma väg mot nykterhet fann bönen som stöd och tröst. Som så ofta för personer som har haft ett missbruk, kände Olle att han behövde hänge sig hundra procent åt något nytt, något bra.

Han sökte och fick en tjänst i Allhelgonakyrkan på Södermalm i Stockholm och började fundera på hur han skulle locka folk till sina gudstjänster. Snart spred sig ryktet om de sällsamma gudstjänsterna på söndagskvällarna, fyllda av värme, gemenskap och sinnesro. Numera är de så fullsatta att alla inte ens kommer in i kyrkan. Det låter otroligt och fantastiskt i ett sekulariserat land som Sverige.

MEN OLLE CARLSSON är inte förvånad.

– Människor bär på en längtan efter något större, efter en mening och ett sammanhang, även om många är ovilliga att kalla sig troende. Man säger hellre att man tror på ett högre väsen, att det finns "något" bortom vårt medvetna. Den här längtan springer vi ofta ifrån till förmån för vår tids gudar; konsumtionen och materialismen, som får ersätta kärlek och gemenskap. Meningslösheten har tyvärr blivit vår tids stora farsot. Men i längden håller inte det. Människor vill något mer.

Han menar att Svenska kyrkan till stor del är ansvarig för att människor av i dag känner sig främmande inför att delta i gudstjänster och för att många har lämnat kyrkan. Den är tråkig, opersonlig och

– Det finns så få sammanhang i dag där man inte är konsument, där man bara får vara människa, säger prästen Olle Carlsson.

FOTO: MARIA ZAITZEWSKY

oengagerad i en värld där människor söker engagemang och personliga möten.

– Det blir ju inget riktigt möte när en präst står och mal i predikstolen och när man tvingas sjunga entoniga psalmer som man inte förstår. Människor vill känna gemenskap, men man vill kanske inte gå med i en förening eller köpa ett färdigt åsiktspaket, konstaterar Olle Carlsson.

gråter, vågar blotta sitt inre och uttrycka sina innersta känslor.

– Det finns så få sammanhang i dag där man inte är konsument, där man bara får vara människa. Jag vill att min kyrka ska vara en sådan plats, öppen och närvarande i människors vardag, säger han.

HIT KOMMER ALLA SORTERS individer. Unga och gamla, några kantstötta av livet, de flesta med erfarenheter i bagaget.

– Ofta blir människor mer andligt sökande efter en svår upplevelse, som en skilsmässa eller en nära anhörigs död. Då kommer frågor upp om meningen med livet och vad vi egentligen ska ha våra liv till. Är det jakten på pengarna och lyckan som är målet eller är det något annat?

Olle Carlsson har inga färdiga svar, men för honom själv handlar ett gott andligt liv om goda relationer och om att försörjas med sig själv, samtidigt som man ändå utvecklas som människa.

– Det handlar om att leva i harmoni och att inte fly från sig själv, att älska och ha någon att älska, att känna sig behövd och att känna samhörighet och vara del av ett sammanhang. Det är det som är meningen med livet.

MARIA ZAITZEWSKY

maria.zaitzevsky@iogt.se

»Meningslösheten har tyvärr blivit vår tids stora farsot. Men i längden håller inte det. Människor vill något mer.«

ALLT DETTA TAR HAN fasta på under sina välbesökta gudstjänster – och hans förhoppning är att hans tankar och förhållningssätt till kristendomen ska sprida sig till andra församlingar.

– Jag bjuder på mig själv och mina svåra erfarenheter. Det gör att människor känner igen sig och att jag som präst blir en människa som alla andra. Stämningen blir öppnare och mer medkännande, utan att för den skull bli fanatisk, säger Olle Carlsson.

Han berättar att gudstjänsterna ofta är både självutlämnande och utlevande. Människor mediterar stilla, skrattar och

Kvinnor kan halvera risken för hjärtinfarkt

HÄLSA En kost bestående av frukt och grönt tillsammans med fullkornsprodukter, fisk och bönor kan mer än halvera risken att drabbas av hjärt-kärlsjukdom om du är kvinna, hävdar forskare vid Karolinska Institutet. Andra hälsofaktorer forskarna pekar på är regelbunden motion – 40 minuters promenad per dag samt en timmes mer intensiv träning i veckan – sund kroppsvikt och

rökfrihet. Om alla kvinnor levde så hälsosamt skulle tre av fyra hjärtinfarkter kunna förebyggas, menar forskarna. Dessutom anser de att måttlig konsumtion av alkohol förebygger hjärtsjukdom, något som dock ifrågasätts av bland andra Folkhälsoinstitutet. I studien har man analyserat matvanorna hos 25 000 kvinnor

MARIA ZAITZEWSKY

Svordomar stärker sammanhållningen

ARBETE Det är jätligt bra att svära på jobbet. Åtminstone enligt en studie från University of East Anglia utanför London. Den fastslår att svordomar på kontoret är bra för arbetsmiljön, genom att de stärker sammanhållningen och minskar stressen. Skitbra!

Våra miner avslöjar våra inre känslor

KÄNSLOR Med miner i ansiktet uttrycks våra känslor på en bråkdelens sekund.

Människor som är ängsliga och rädda till exempel för ormar eller för att tala inför publik, reagerar ännu snabbare än de som inte har sådan rädsla. Det visar en ny avhandling i psykologi. Forskaren Monika Thunberg har studerat testpersoners ansiktsuttryck när de fick se vissa bilder. Det visade sig att rädda personer reagerade intensivare och snabbare på såväl arga som glada ansikten. Redan efter 500-1000 milisekunder kunde reaktionen i ansiktsmusklerna uppstå.

Bekvämlighet lockar nätshoppare

MATLAGNING Trött på att laga mat hemma och trött på krogen? Då kanske Rent a Chef är något att fundera på. Konceptet erbjuder hemlagad gourmetmat, där allt blir serverat av en proffskock som står i ditt kök och lagat mat - till din älskade, till familjen eller till kompisgänget. Om man vill kan man själv delta i matlagningen. Priset är ungefär som att gå ut att äta på restaurang.

FOTO: PHOTOS.COM/SAMTLIGA BILDER

NÄRVARO MINSKAR STRESS

NATUR Intresset för olika metoder för att hantera stressen i vardagen ökar. En populär metod är mindfulness eller medveten närvaro. Forskare i Kina har gjort en studie där 40 personer fick meditera 20 minuter om dagen enligt mindfulness-metoden. Lika många personer i en kontrollgrupp fick göra andra typer av övningar. Det visade sig att de som mediterat hade betydligt lägre halter av stresshormon i saliven och uppvisade bättre resultat vad gäller koncentrationsförmåga och stresstålighet.

MARIA ZAITZEWSKY

Bakterier framkallar sug efter choklad

CHOKLAD Varför är vissa människor ständigt sugna på choklad medan andra är tämligen ointresserade?

Ny forskning visar att det beror på att chokladätare har en annan bakteriesammansättning i magen, vilket är det som framkallar suget.

Muslimska kvinnor är inte förtryckta

RELIGION Praktiserande, muslimska, unga kvinnor i Sverige är inga förtryckta offer. Tvärtom innebär deras starka tro och aktiva deltagande i muslimska föreningar en ökad

personlig frihet och en ökad självständighet. Det hävdar Pia Karlsson Minganti, etnolog som har studerat unga kvinnor som är aktiva inom den muslimska rörelsen.

– De här tjejerna ser sig som ambassadörer för islam och rör sig ständigt mellan den svenska och den muslimska sfären. Man kan säga att de har skapat sig ett "tredje" rum genom sin tro. De vågar ställa krav på och förhandla med patriarkatet och vågar ta för sig, resa och tala inför publik. De vill ofta utbilda sig och ser ingen motsättning i att vara undergivna – i enlighet med islam – och samtidigt tuffa och självständiga, säger Pia Karlsson Minganti.

BOKTIPS

Böcker om godhet

Godhet, medmänsklighet och generositet har fått en renässans. Här är två böcker som på olika sätt behandlar ämnet.

Medmänniskor

Stefan Einhorn

Forum

MEDMÄNSKLIGHET I den här boken möter vi tolv fristående berättelser som behandlar temat medmänsklighet ur olika aspekter. Efter varje berättelse reflekterar Einhorn över hur vi bör handla för att uppträda som goda medmänniskor. Ofta är det en enda handling som kan göra hela skillnaden för en annan människas liv. Boken är inspirerande och tankeväckande.

Godhetens kraft

Piero Ferrucci

Övers. Ing-Britt Björklund
Viva

GODHET Med ett förord av Dalai Lama sätter Piero Ferrucci ribban för den här spännande och intressanta boken om godhet. Med hjälp av små anekdoter, exempel, personliga tankar och reflektioner bygger han upp en populärvetenskaplig bok som man inte kan låta bli att sluka. Godhetens kraft fascinerar och många tankar kring det egna agerandet gentemot medmänniskor väcks. Hur blir man en god människa? Piero Ferrucci är en internationellt erkänd psykoterapeut och filosof från Italien.

MARIA ZAITZEWSKY

Bokstöd i missbruket

Böckerna är Sonny Andreassons följeslagare genom livet. De har också varit hans hjälp i kampen att ta sig ur sitt missbruk och bygga upp ett vanligt liv igen.

■ **BOKLÄSARE** Sonny Andreasson strosar bland hyllorna. Bläddrar i en bok här, läser en baksidestext där. Han berättar hur han till en början var mer metodisk; läste sig igenom hylla för hylla.

Nu börjar han verkligen känna sig hemma här på stadsbiblioteket i Göteborg. Minst ett besök i veckan blir det. Dessutom några svängar till stadsdelsbiblioteket på hemmaplan, tvärs över gatan från den första egna lägenheten på år och dag.

– Dit kan jag springa i tofflorna, konstaterar Sonny med ett förnöjt flin.

Det är bara några månader sedan Sonny Andreasson fick tillbaka sitt lånekort, som han miste efter en del försyndelser.

– Då öppnade sig den världen igen, konstaterar han.

När han lyckligt berättar inser jag det sanna värdet av ett lånekort, och att det faktiskt inte är något att ta för givet. För Sonny är det nya kortet, förutom möjligheten att läsa böcker gratis, ett tecken på förtroende och ytterligare ett steg på det som han kallar tillfrisknandet från ett mångårigt drogmissbruk.

SONNYS RELATION MED BIBLIOTEKEN går tillbaka till 10-årsåldern, då skolbiblioteket var hans stamställe. Läsintresset väcktes av illustrerade klassiker, som till exempel *En världsomsegling under havet*. Sedan ville han gå vidare och läsa originalen.

Enligt Sonny växte han upp i, som han uttrycker det, ett klimat med böcker. Det var främst mamma operasångerskan, och hennes vänkrets av allehanda konstnärer, som förde in kultur i hemmet. Han påpekar samtidigt att han var "enda barnet". Och konstaterar att mamma hade psykiska problem och att pappa missbrukade alkohol.

– Jag hittade min värld i böckerna.

Sedan började han hänga på "gården" i den då nybyggda förorten Biskopsgården.

– Det var en hård miljö och vi var ett gäng som började sniffa. Allt detta tog på något sätt över, jag slutade med alla intressen som jag haft.

Det blev hasch med gängen vid Näckrosdammen bakom Götaplatsen. Vid 17

Förutom böckerna har Sonny Andreasson stöd av sin terapeut och sitt engagemang i NA, Anonyma narkomaner, för att helt bli fri från droger.

FOTO: HILLEVI NAGEL/SAMTLIGA BILDER

års ålder injicerade han för första gången amfetamin.

En tid på behandlingshem innebar emellertid en kursändring. Där uppmuntrades Sonny till att söka in på folkhögskola, vilket han också gjorde, för att sedan fortsätta vidare till högskolan och kulturvetarlinjen. Nu blev det så att säga böckernas värld på heltid. Och fru, barn och gröna vägenliv. Fast i det där gröna ingick också att odla cannabis.

När Sonny ska välja en bok som betytt särskilt mycket för honom funderar han en stund innan han bestämmer sig: *Motståndets estetik* av Peter Weiss. Både för innehållet och för den insats som fordrades för att erövra den.

– Det kändes som en seger, det stärkte självkänslan, att jag kunde ta till mig en sådan bok. Jag hade känt mig så främmande i högskolemiljön, men att jag klarade *Motståndets estetik* blev liksom ett bevis

för att jag också hade möjligheter. Att jag platsade.

Så drabbades hustrun av en hjärntumör och avled, och Sonny återvände till Göteborg. Och ganska snart även till det liv med droger som han levde där. Bortsett från allt annat innebar det att läsandet i stort sett upphörde. Utom under de perioder då han hade lite mer lugn och ro, som när han satt i fängelse. När han sålde *Faktum*, de bostadslösa göteborgarnas tidning, fick han en *Gideon* bibel som han läste dagens text ur varje morgon.

När man är påverkad av droger är det svårt att koncentrera sig, förklarar Sonny. Livet med narkotika är också en krävande heltidssysselsättning: ordna pengar, fixa preparaten och så själva knarkandet. Dessutom måste man lägga kraft på att hålla fasaden och försöka dölja missbruket.

– Drogerna fick makten och blev min värld, sammanfattar Sonny och konstaterar:

– Och de tog mer än de gav.

SONNY MINNS EN PERIOD när han av någon anledning hade fått *Nya testamentet*, och ständigt läste högt ur *Uppenbarelseboken* för alla som helst inte ville höra på. Han säger att han aldrig varit troende, men att bibeln fanns till hands och att demonerna och undergångsbilderna var något han kände igen.

Även när Sonny hade svårt att läsa fanns minnena av en annan tillvaro kvar, ett mer givande liv med böcker och kunskaper – och de insikter om andra slags liv som läsandet gav.

När Sonny Andreasson berättar sin historia återkommer han hela tiden till den där kunskapstörsten. Man kan kanske säga att det var just den som blev hans räddning. Samtidigt som han började uppleva droglivet som allt mer tomt och torftigt mindes han alternativen.

– Jag var tvungen att gömma bokintresset, läsandet, vetgirigheten och förgrova mig själv för att smälta in i missbruksmiljön, förklarar han.

Den första drogfria sommaren började han låna läsning av vänner, travade iväg med stora påsar med böcker som de hade undanstoppade på vinden. Det fanns ju mycket att ta igen.

Sedan måste han förlita sig på antikvariatens billighetslådor, och det begränsade utbudet innebar. Innan han återigen fick tillträde till biblioteken.

På stadsbiblioteket söker han den lite mer krävande litteraturen, som fordrar ansträngning och målmedvetet arbete. Hemmabiblioteket får stå för det som han kallar godsakerna, exempelvis böcker av Åke Edvardsson och Jan Guillou. Det är också de lättillgängliga alstren som får stå

– Nu när hösten kommer är tryggheten att ha mat hemma, te och så ett gäng böcker, tycker Sonny Andreasson.

för distraktionen, de där nätterna när ångesten sätter in.

Sonny har alltid två böcker på gång samtidigt, en ur varje kategori. Senast har det varit Camus *Pesten* och *Damernas Detektivbyrå*. Efter en recension i Göteborgs-Posten hamnade *Den sjätte klagosången*, av William Brodric, i traven.

– En bok att längta hem till, är Sonny Andreassons eget omdöme.

»Det kändes som en seger, det stärkte självkänslan, att jag kunde ta till mig en sådan bok.«

Sammanlagt brukar dosen bli sisådär fyra till fem böcker i veckan.

– Ju mer jag arbetar med texter desto mer läser jag, på olika nivåer. Nu börjar läsandet öppna sig och jag kan ta till mig mer och mer.

– Jag har upptäckt att böcker som är lite knökiga i början ofta visar sig vara bra, om man ger dem lite tid.

– Samtidigt har mitt minne blivit bättre. Och jag återuppbygger ordförrådet som degenererades under missbruksåren.

Sonny talar om läsningen som en träningssak, hur det blir bättre och lättare när man använder hjärnan. Kroppen får förresten också sitt. Fyra dagar i veckan simmar han 1000 meter.

– Jag simmar alltid innan jag måste fatta ett beslut.

– Men man kan också lösa problem med-

Under droglivet var Sonny tvungen att dölja sitt bokintresse för att passa in.

Sonny läser alltid två kategorier böcker samtidigt, en lättläst för förströelse och en mer krävande.

an man läser, det är på något vis meditativt. Och man hittar alltid något att referera till, i det dagliga livet.

SONNY UTTRYCKER DET INTE just så, men mellan raderna i hans entusiastiska berättelse framstår böckerna som drogernas raka motsats. Och därför som ett, ja, motgift. Han beskriver hur man som missbrukare blir självcentrerad, och ser sig själv som väldigt speciell. Tack vare böckerna får han ta del av andra människors tankar och erfarenheter, och det betyder att han förändrat synen på sig själv. Men också att världen blivit enklare att begripa och samtidigt större.

– För att kunna hålla på med narkotika måste man ha en väldig kontroll på omvärlden. Alla förändringar upplevs som jobbiga och livet blir statiskt.

Han tycker att drogerna förstärker en svart-vit syn på omvärlden och man blir väldigt inskränkt. Tack vare böckerna har han upptäckt gråtonerna och därmed också blivit mer tolerant.

– Läsandet betyder mycket för mitt tillfrisknande. Jag tar till det instrument som jag har lättast för, för att öppna världen.

MARGARETA OMSÄTER

accent@iogt.se

SONNY ANDREASSON

ÅLDER: 52 år

BOR: Hisingen i Göteborg

FAMILJ: Singel, men har två barn

ENGAGERAD I: Självhjälpsgrupper.

Det är inte alltid den man tror som trillar dit

Dagen efter. Pjäsa av Maria Flink uppsatt av Teater Mila och NBV, Nykterhetsrörelsens Bildningsverksamhet.

TEATER Under hösten har pjäsen "Dagen efter" med Teater Mila och NBV i spelats i bland annat Östersund, Arvidsjaur och Jämtland. Fyra ungdomar, alkohol och andra droger står i fokus.

– Det jag vill visa med pjäsen är att det inte alltid den man tror ska trilla dit, som trillar dit. Vem det blir handlar ofta om tillfälligheter och att man träffar fel personer vid fel tidpunkt, säger Maria Flink, teaterpedagog och pjäsförfattare. Hon poängterar att pjäsen inte innehåller några pekpinningar utan mer visar att så här kan det gå om man inte tänker efter före.

Barbara Voors ger oss det outhärdliga

Islossning
av Barbara Voors
Albert Bonniers förlag

ROMAN Man känner igen Barbara Voors direkt. Det är egentligen alltid samma historia hon skriver, och den tilltalar

mig på ett smärtsamt sätt. Huvudpersonen är en kvinna som lever i kaoset efter en svår förlust. Hon är rotlös och märkligt kylig, samtidigt som hon helt låter känslorna styra över sitt liv. I *Islossning* heter hon Iris, ett namn som är kon genialt både med berättelsen och med hennes person.

Iris är gift med Fredrik. Tillsammans har de dottern Elin. Fredrik har också sonen Melker sedan ett tidigare äktenskap och han bor halva tiden var hos föräldrarna. Iris och Fredrik är rätt så lyckliga ihop även om det liksom i alla äktenskap finns perioder då de glider ifrån varandra, Iris kallar dem "istider".

Elin har en bästis som heter Anneli. Annelis mamma är Sofie som Iris försöker ta till sig som väninna, kanske mest därför att Fredrik föreslår det eftersom hon inte har någon. Genom flickorna flätas de två familjernas liv samman på flera plan.

Ständigt närvarande finns också Fredriks bästa vän Daniel, den evige ungarlen som snyltar på de andras familjeliv istället för att själv våga binda sig. Livet för dem alla är på det hela taget i ganska bra balans fram till den ödesdigra dag i mars då Fredrik och Elin tar bilen för

RYSKA INTRIGER I LONDON

Eastern promises
Amerikansk film med Viggo Mortensen och Naomi Watts
Av David Cronenberg

FILM En regnig natt i London dör en okänd ung flicka i barnsäng. Hennes barn överlever – men vem var modern? Och hur ska man hitta hennes närmaste släktingar? Barnmorskan Anna, som var med vid förlossningen, hittar en tummad dagbok bland flickans tillhörigheter. Den är på ryska, och eftersom Annas farbror är ryss, tar hon hem dagboken för att få den översatt. Kanske finns en adress där? I dagboken finns också ett visitkort till en rysk restaurang. Anna beger sig dit för att försöka spåra den unga kvinnans förflutna. Restaurangen ägs av en äldre, till synes distingerad man. Man bakom den vackra fasaden lurar en mörk värld av kriminalitet, hot och människohandel. Anna dras mot sin vilja in i ett spel som handlar om att till varje pris skydda maffialedaren. Viggo Mortensen spelar en rysk chaufför – som också visar sig ha helt andra strängar på sin lyra. Hans främsta mål är att klättra och få makt och han skyr inga medel. En grym och skrupelfri man. Men allteftersom visar han också andra, mer mänskliga sidor. Viggo Mortensen gör, med sitt stenansikte, ett övertygande och komplext porträtt av en ryss, inte minst genom att han lärt sig att tala ryska häpnadsväckande väl. En välspelad och sevärd thriller, som kanske inte går till filmhistorien, men som ändå är väl värd biljettpengarna.

MARIA ZAITZEWSKY

att åka till ridhuset och aldrig återvänder. Iris, Sofie och Daniel möter förlusten och går igenom krisen var och en på sitt vis. Anneli och Melker står lite vid sidan av och får inte mycket stöd från de vuxna som är fullt upptagna med den egna smärtan men lyckas ändå

hantera situationen och finna egna sätt att gå vidare.

Det som fascinerar mig med Barbara Voors är att hon väljer att gestalta det allra värsta, det där som inte får hända, och att hon gör det så bra att man inte kan sluta läsa trots att det nästan är outhärdligt. Voors

verkar nästan fixerad vid den sortens drama, med vissa variationer som i *Akvarium* där det istället var barnets förlust av en mor som gestaltades. Även om jag aldrig har känt igen mig i hennes huvudpersoners sätt att resonera så drabbas jag varje gång med full kraft av deras enorma, oåterkalleliga smärta. Jag sträckläser boken och när den är slut tar jag min dotter i famnen och håller henne hårt.

ANNA LUNDBÄCK

Njutbar spänning i höstmörkret

Skugga
Karin Alvtengen
Natur&Kultur

ROMAN När Karin Alvtengen kommer ut med en ny bok är det bara att bocka och tacka. Även denna gång har hon skrivit en spännande och tät historia som spinner sina trådar kring en nyligen avlidna kvinna, den äldriga Gerda, som en gång var husa hos den beundrade nobelpristagaren Axel Ragnerfelt – som i sin tur ligger för ankar efter en stroke.

Historien tar sin avstamp här, i Gerdas dödsbo. Axels son Jan-Erik – som lever gott på att föreläsa om sin fars arbeten – kontaktas inför begravningen och snart är en rad personer indragna i förberedelserna. Den unge Kristoffer, som under alla år fått en summa pengar på sitt konto varje månad av en okänd givare, tror till en början att det är Gerda som skickat pengarna. Men så visar det sig att Axel haft en hastig affär med en vacker rysk kvinna, Halina, en kvinna med författardrömmar.

Pjäsen, som är 35 minuter lång, spelas främst i skolor för gymnasieungdomar, men också för föräldrar, polis och andra myndighetspersoner.

Efter pjäsen finns möjlighet till gemensam diskussion med skådespelarna.

– Tanken är att ungdomarna ska inse att de har ett val och att man måste våga ta ställning emot droger, säger Maria Flink, som själv är medlem i IOGT-NTO.

Idén till pjäsen väcktes när hon såg hur mycket alkohol och andra droger som finns i Östersund.

– Jag vill att den ska fungera som en väckarklocka. Detta är viktiga frågor.

"Dagen efter" har väckt uppmärksamhet och blivit uppskattad, så till den grad att Maria Flink tilldelats Östersunds Kommuns kulturstipendium på 20 000 kronor, ett pris som hon delade med en annan person.

Pjäsen kommer att spelas under vintern, främst i Jämtland. Mer information på www.teatermila.se

MARIA ZAITZEWSKY

maria.zaitzevsky@iogt.se

Intrigerna och turerna är många, men Karin Alvtogen bygger som alltid upp stämningen och spänningen på ett sådant utomordentligt sätt att man inte kan sluta att läsa. En skön deckare att njuta av i höstmörkret!

MARIA ZAITZEWSKY

Insikter som behövs lika mycket idag

Leva med beroende
Av Pia Mattzon
Uppsala Publishing House, 2007

FAKTA "Det kan vara i princip vem som helst, det skulle lika gärna vara kungen". Amanda, vars mamma är alkoholisk, förmedlar ett av centrala budskapen i boken "Leva med beroende".

Journalisten Pia Mattzon har intervjuat personer som tagit sig ur ett alkohol- och narkotikaberoende, anhöriga, arbetsgivare och experter. Här visar hon att alkoholister kan vara såväl ingenjörer som

musiker och sjuksköterskor.

Vid läsningen av boken funderar jag på om detta fortfarande behövs år 2007? Men tyvärr är nog svaret ja.

De som står bakom boken är 20-årsfirande Aleforsstiftelsen. Det är viktigt att ha detta i bakhuvudet när man läser. Ibland tenderar texterna att bli en hyllning till Aleforsstiftelsen och Minnesotamodellen och 12-stegsmodellen.

Forskare, psykologer och alkoholrådgivare får kommentera och analysera de personliga historierna. Detta grepp ger boken en annorlunda och intressant dimension. En fördel är också att boken har en ambition att påverka. Aleforsstiftelsen betonar tydligt att arbetsgivare har ett stort ansvar för att hjälpa den som missbrukar, och kräver kraftigare åtgärder från såväl näringsliv som politikers sida.

Förhoppningsvis kan "Leva med beroende" vara ett bidrag för att skapa insikt som även leder till handling.

HELENA KARLSSON

Kognitiva metoder i missbruksvården

Bryta vanor – Kognitiv och beteendeförändring vid missbruk och beroende
Carl Gyllenhammar
Natur&Kultur

FAKTA Det här är en bok för personer som är väl förtrogna med och insatta i missbruksbehandling, eftersom den är teknisk, abstrakt och faktpäckad. Är man intresserad är boken dock både intressant och lärorik.

Framställningen utgår från ett kognitivt och psykobiologiskt perspektiv. Här beskrivs teorier och metoder för att motivera till förändring och förebygga återfall. Missbruk i kombination med psykisk problematik tas särskilt upp.

"Bryta vanor" är ett tips för den som arbetar med missbruksvård och som vill fördjupa och bredda sina kunskaper.

MARIA ZAITZEWSKY

MISSA INTE

1 MUSIK Sångerskan Louise Hoffsten är tillbaka med sin första skiva på svenska på tio år. Men hon kallar den "americana på svenska", eftersom hon tycker att den låter mer Memphis än något hon har gjort i Memphis. Flera av låtarna har hon skrivit tillsammans med Peter LeMarc och hon beskriver skivan som det närmaste hon har gjort. Rytterna är sköna och landar någonstans mellan jazz, rock, country och blues.

2 KONST Konstnären Björn Bengtsson, född 1954, visar 100 målningar av landskap på Kulturhuset i Stockholm. Bengtsson har gjort sig ett namn som hyllare av enkelheten i den nonfigurativa konsten. Han hämtar inspiration från naturen och jobbar vidare utifrån geometriska figurer. Projektet 100 målningar av landskap kom till under en period av personlig trötthet och var, enligt konstnären själv, ett sätt att hitta tillbaka till konsten.

3 UTSTÄLLNING/FOTO Under en period av omställning i livet fotograferade Anna Clarén konstant, en slags fotodagbok om man så vill. I de skört ljusa porträtten, av sig själv och närstående, för hon samtidigt in en känsla av obehag. Utställningen på Kulturhuset i Stockholm bygger på fotografier från boken "Holding", som 2006 blev utnämnd till årets fotobok. Fram till den 13 februari.

HALLÅ DÄR ANN-THERESE ENARSSON, VD PÅ IQ, SOM FÅTT ROYPRISET FÖR BÄSTA REKLAMFILM

IQ vann reklampris

IQ har vunnit ROY-priset för reklamfilmen om festens baksida. Hur känns det?

– Det är fantastiskt roligt att en film om alkoholens baksida blir framröstad som vinnare i reklamproducenternas egen tävling. Vi har lagt ner mycket arbete på den här filmen och har

uppenbarligen lyckats med att nå fram med vårt budskap; att man ska tänka efter när det gäller den egna alkoholkonsumtionen och umgänget med vänner och arbetskamrater.

Varför tror du att ni vann?

– Vi har lyckats bra med stämningen och vi har lagt oss på rätt nivå. Det är inga pekpinnar, vi visar bara några situationer som människor kan känna igen sig i.

Ann-Theres Enarsson

Filmen börjar ju väldigt positivt, eftersom många förknippar alkohol med glädje och fest. Men allteftersom glider filmen över i en gråzon för att sedan bli obehaglig.

Sättet vi har gjort det på skakar om och berör. Ämnet alkohol är svårt att kommunicera om på ett bra sätt, det gäller att väga det positiva och det negativa på guldväg, så att man når fram.

Vilka andra projekt har ni på gång?

– Bland annat jobbar vi för alkoholfria idrottsmiljöer för unga killar och tjejer, men också för alkohol i bilar.

MARIA ZAITZEWSKY

Några hafsiga famntag, ett par blöta kyssar eller förflugna ord kan rasera årtal av gott samarbete, krossa vänskap och ödelägga arbetsrelationer. Den som vill bygga ett vinnande lag borde som en första åtgärd förbjuda all alkoholförtäring i anslutning till jobbet, skriver Jonas Hållén.

Firmafesten slutar inte

AV JONAS HÅLLÉN

Det är firmafest på Levins PR-byrå. Personalen avslutar dagens arbete i fnittrig stämning och beger sig hem för att byta om.

Festen börjar. Stämningen är på topp. Direktör Knut Levin håller tal och kallar till kaffe med konjak. Personalen ler och skålar.

Men i takt med att flaskorna töms och tiden går rämnar den glättiga fasaden.

Ungkarlen Nalle Dahlgren och sekreteraren Gunilla Stag drar sig undan i ett kontorsrum och försöker genomföra ett famlande samlag. Art directorn Karl-Magnus Stridh spyr i handfatet på toaletten. Harry Sjöberg snubblar in på chefens (tomma) rum och skriker ut sitt hat över arbetsgivaren.

Blickarna blir allt dimmigare, samtalen sluddrigare.

Harry Sjöberg sitter ensam på lagret med en ölburk i handen. Firmans yngste, "Ludde" Ludvigsson, somnar i en port och tas om hand av två poliser.

Tecknarna Hansson och Larsson vacklar in på en porrklubb, men blir utslängda.

Gitarlisten Lasse och Berit delar på en taxi till hans lägenhet och har sex med varandra. "Vad fin du var", säger han efteråt. Hon gråter.

Scenerna är hämtade från Janne Halldoffs 35 år gamla film Firmafesten. Mycket har förändrats i yrkeslivet sedan dess, men den svenska kurs- och konferensfyllan lever vidare.

Det dricks på julfester, fredagspubar och representationsmiddagar. Alkoholen är en naturlig avrundning efter teambuildingen

ILLUSTRATION: RUZ

och en given ingrediens när det är dags för kick-off.

Detta trots att det nästan alltid finns en alkoholist eller drogmissbrukare i varje grupp och forskningen pekar på att allt fler av oss dricker allt mer.

Det finns beräkningar som visar att alkoholmissbruket kostar samhället 150 miljarder kronor om året. Annan statistik visar att en medarbetare som missbrukar bara jobbar på hälften av sin kapacitet.

Men det är inte där kostnaden är som störst. Det finns alltid pengar och resurser som kan ersätta förlorade inkomster och arbetstid, men inget kan ersätta förlorat förtroende.

Jag har varit med om konferenser och

resor där några hafsiga famntag och ett par blöta kyssar raserat årtal av gott samarbete, där några förflugna ord krossat vänskap och ödelagt arbetsrelationer.

Trots det tycker folk att det är okej att bli full på firmafesten. När ett fastighetsbolag nyligen lät göra en undersökning om vad som går an på jobbet, svarade mer än 60 procent av de tillfrågade att de tyckte att det var i sin ordning att vara berusad bland arbetskamraterna.

Bland svenska företag pratas det vitt och brett om att stärka sammanhållningen och bygga framgångsrika "lag". Hur många gånger har vi inte hört "personalen är vår främsta resurs"?

Ändå fortsätter Firmafesten.

Den som vill bygga ett vinnande lag borde som en första åtgärd förbjuda all alkoholförtäring på arbetstid, kurser och andra möten i anslutning till jobbet.

Det skulle vara ett enkelt sätt att sänka kostnader, öka personalens trivsel och sammanhållning, förhindra många spruckna arbetsrelationer och minska risken för verkliga repriserna av slutscenen i Firmafesten:

Berit kommer hem till sin make efter natten med Lasse. Med tårar i ögonen berättar hon för sin make vad som hänt och ber om förlåtelse.

"Jävla subba! Hora! Fy fan!" skriker han till svar, medan de grälar i loftgången utanför lägenheten.

Han går. Hon sitter gråtande kvar.

Några timmar senare börjar en ny arbetsdag. ■

RAPPORTERAR FRÅN FÖRORTEN

JONAS HÅLLÉN har arbetat som journalist i över 20 år och deltagit i otaliga firmafester och konferenser. Inom kort börjar han ett nytt jobb som reporter på tidningen Ny Teknik. Innan dess har han arbetat som lokalreporter

på Folket och Trollhättans Tidning, reporter på Metallarbetaren samt frilansat i 14 år, bland annat som krönikör för tidningen Metro.

Han har också varit redaktör eller medförfattare till flera böcker och rapporter,

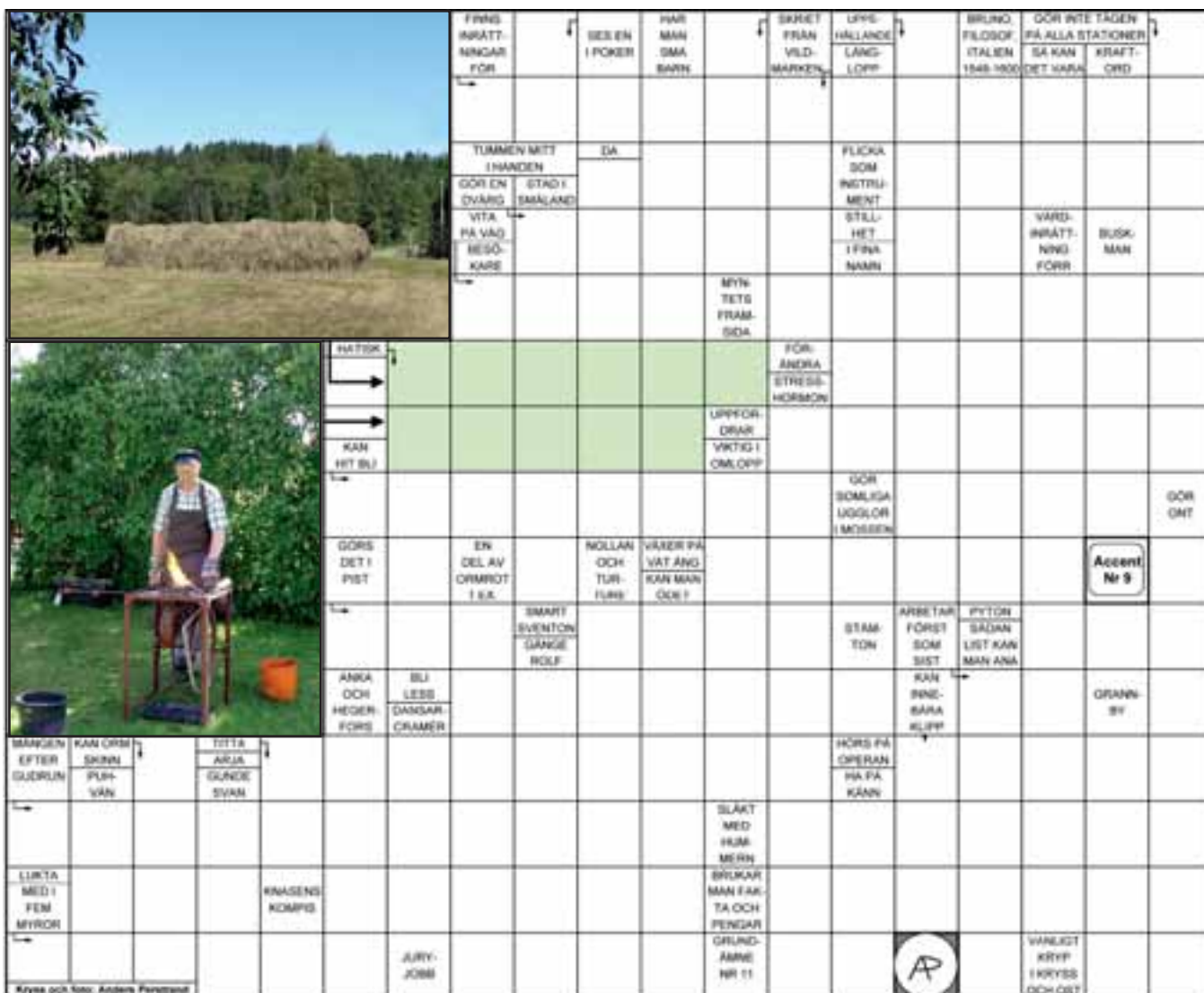
bland annat reportageboken "Välkommen till Vårby gård", som handlar om några ungdomar i förorten, och "Med hatet som drivkraft", en bok om Patrik "Nitton" Asplunds resa genom olika subkulturer till nazismen.

– Jag har ett något burdust råd till den som är ung och just har börjat en karriär, säger Jonas. Rådet lyder: "Skit inte där du äter". Vad som menas med det får du räkna ut själv...

EVA ÅHLSTRÖM

Jonas Hållén

KORSORD NR 9 2007

MILJONLOTTER ATT VINNA. Tre lotter vinner förstapristagaren, en lott vardera får de tio som närmast har tur i dragningen. Skicka in lösningen till Accent, Box 128 25, 112 97 Stockholm senast den 25 januari 2008. Märk kuvertet Kryss 9/07.

NAMN

ADDRESS

POSTADDRESS

VINNARE NR 7 2007

FÖRSTA PRIS, tre Miljonlotter: Alice Sundell, Hallstavik.
SIDOVINSTER, VARSIN MILJONLOTT Gösta Wigersand,
 Bollnäs, Agneta Bohlin, Uppsala, Ingrid Swan, Götene, Crister
 Rönnerdahl, Örebro, Ulla och Uno Fältros, Kiruna, Anders
 Lindström, Nora, Agneta Gunnarsdotter, Rimforsa, Erland
 Gustafsson, Växjö, Percy Berggren, Älvsbyn, Anita Sellin,
 Köpmanholmen. Accent gratulerar!

LÖSNING NR 7 2007

Nykterhetsrörelsens kursgårdar kämpar för överlevnad. Kuggavik är ett lysande undantag där utvecklingen vänt. Styrelser och föreståndare runt om i landet arbetar hårt för att skapa nya möjligheter, men frågar sig varför kursgårdarna inte används mer av nykterhetsrörelsen.

Ann-Sofi och vännerna får Kuggavik att leva

Efter många tunga år, flera gånger nära konkurs, har kursgården Kuggavik i halländska Åsa plus i bokslutet.

■ **KUGGAVIK** De räfsar löv, snickrar, samlar skräp och ser ut att trivas med att ha fullt upp. Ett 20-tal av Kuggaviks Vänner har arbetshelg och jobbar tillsammans med de anställda med att beta av den ena arbetsuppgiften efter den andra från föreståndaren Ann-Sofi Fritzsons lista på ett blädderblock – från "bygga liten verkstad" och "rikta upp staket" till "höststäda rabatter" och "klä madrasser". För varje uppgift finns en liten ruta där man kan bocka av det som är klart.

Samma helg har grannkommunerna Göteborg och Kungsbacka 20 barn med särskilda behov här på läger, en internationell fredsorganisation har konferens, och Gunareds församling har konfirmandläger med ett tiotal ungdomar.

– Så vännerna får äta i "självhushållet" som hör till vandrarhemmet, säger Ann-Sofi. Egentligen hade vi inte plats för konfirmanderna, men vi har inte råd att säga nej till betalande gäster, så vännerna får göra åt sig.

Och det gör de så gärna. De vill inget hellre än att det ska gå bra för Kuggavik.

KUGGAVIKS VÄNNER HAR 200 medlemmar, som bidrar på olika sätt till ekonomin, och så en kärntrupp som åker hit och jobbar ett par gånger om året.

– Vi ordnar midsommarfest och kräftskiva, berättar Alva Strandberg, en av de trognaste vännerna och dessutom med i styrelsen för den ideella förening som äger och driver Kuggavik. Och på somrarna driver vi "café med konst" nere på stranden.

Alva och maken Östen har tillhört Vän-

Ann-Sofi Fritzson bockar av på listan över arbetsuppgifter för Vännerna.

»Vi fick mycket kritik, och många trodde inte att det skulle gå att rädda Kuggavik.«

ALVA STRANDBERG

nerna sedan 1970-talet, då Anders Andersson drog igång verksamheten. Östen har varit med i styrelsen från början och är nu kassör, med Svening Svenningsson som ordförande.

– Det är så fint här nere, säger Östen som förklaring till att han så gärna åker hit och lägger ner så mycket tid för kursgården.

– Det är trevligt att träffas också, säger Bertil Lindquist. Vi umgås och har roligt medan vi jobbar. Och så får vi god mat.

Efter alla tunga år är det förstås extra roligt att komma hit när det går bra för Kuggavik.

– Ann-Sofi är duktig på att hitta nya möjligheter att locka hit folk, säger Alva och får medhåll av Bertil och hans fru Berit.

– Inget får vara omöjligt, säger Ann-Sofi.

KUGGAVIK KÖPTES 1949 AV SGU, UNFs föregångare och övertogs 1979 av IOGT-NTO-distriktet i Älvsborg. 1997 breddades ägandet, när distriktet i Halland och Göteborg gick in. Tillsammans med Älvsborgsdistriktet bildade de den ideella förening som köpte Kuggavik.

– Jag var distriktsrådsordförande i Älvsborg och var med och sålde Kuggavik, berättar Bengt Lindh som är ordförande i den ideella föreningen sedan 2002. Föreningen hade inget eget kapital, så pengar till köpet lånades från Älvsborgsdistriktet.

En av de första utmaningarna för föreningen var att renovera den gamla barnkolonin Solvik, en vacker tvåvåningsbyggnad som Kuggavik köpte 1984. Men arbetet enligt den så kallade Hallandsmodellen blev dyrt för föreningen.

Modellen innebar att länsarbetsnämnden svarade för arbetskraften (i samarbete med länsstyrelsen och länsmuseum) medan Kuggavik stod för material och underentreprenörer. Men Kuggavik hade inga egna pengar, så föreningen måste ta ett banklån på ca 4 miljoner kronor. Tillsammans med reversskulden till Älvsborg på 3,5 miljoner kronor höll det på att knäcka Kuggavik. Risken för konkurs var överhängande, och i flera år diskuterades möjliga uppgörelser med Sparbanken och Älvsborgsdistriktet, med hjälp av IOGT-NTOs ekonomichef Tore Andersson och dåvarande förbundsdirektören Torsten Friberg.

Det slutade med att förbundet tog över större delen av distriktets fordran och skrev ner den, och att banklånet förhandlades om, så att den sammanlagda skulden halverades.

Östen Strandberg, Gert Ohlson och Bengt Lindh trivs på Kuggavik och tar gärna en liten pratstund mellan arbetspassen.

FOTO: EVA STÖÖP/SAMTLIGA BILDER

– Den har vi klarat upp nu, säger Bengt. För att klara det har föreningen sålt en tomt alldeles intill den egna anläggningen, där det idag står två nybyggda villor. Alla tyckte inte om det, men styrelsen såg ingen annan utväg.

– Det har varit en jobbig tid, säger Alva. Vi fick mycket kritik, och många trodde inte att det skulle gå att rädda Kuggavik. Men vi var några som inte ville tro att det var omöjligt. Och vi fick rätt – mycket tack vare Ann-Sofi.

– Tack vare henne har vi lyckats öka verksamheten, tillägger Bengt. Vi gör mycket med egen arbetskraft, och vi hjälper kriminalvården med samhällstjänst.

Samarbetet i styrelsen – och mellan de tre distrikten – fungerar bra, tycker han.

– Nu är alla på samma linje, och vi jobbar bra ihop. Hallandsdistriktet har satsat mycket, och enskilda föreningar har också hjälpt oss.

Efter rader av förlustår gjorde Kuggavik 2006 en vinst på nästan 200 000 kronor, och 2007 ser ut att bli minst lika bra. Men

Antalet gäster ökar på Kuggavik, men alltför få kommer från den egna rörelsen.

pengarna behövs – och mer till – för det fortsatta underhållet.

I Älvsborgsdistriktet finns fortfarande en grupp som vill sälja Kuggavik, men en stor majoritet vill ha kursgården kvar

– "Ovännerna" tycker nog inte om att det går bra för Kuggavik nu, säger Bengt lite bistert.

Han ser stora utvecklingsmöjligheter för kursgården, men då behöver man bygga ut. Dagens 70 bäddar räcker inte till.

På somrarna är det ofta helt fullt. Vid det senaste styrelsemötet diskuterades en första skiss till en utbyggnad av annexet som ska rymma 30 bäddar och en konferenslokal för 50 personer. Idéer finns också om enklare logi och husvagnscamping närmare stranden.

– **DET ÄR ETT** tufft jobb, säger Ann-Sofi, som har varit föreståndare sedan 2000. Inget åtta-till-fem-jobb precis. Men det är roligt. Jag ser resultat och känner att jag utträttar något.

– Det är mycket kvar att göra, men vi får ta en bit i taget. Vi kan inte stänga för renovering utan måste göra arbetena samtidigt som vi har gäster och drar in pengar.

Arbetet kompliceras av att Kuggavik också har sociala målsättningar och ger jobb åt människor som inte platsar på den öppna arbetsmarknaden.

– Kuggavik är mer än bara hus, säger Ann-Sofi. Vi gör nytta för människor.

Personalen består av sju personer. Av dem har några lönebidrag, och några är >

Lilly Johansson tillhör Kuggaviks vänner och kommer gärna hit för att hjälpa till med höststädningen.

här för arbetsträning. På Kuggavik bor och arbetar dessutom några killar som kommit hit via socialförvaltningen i Kungsbacka.

– En av dem har fått jobb här, och en arbetstränar, berättar Ann-Sofi. De växer in jobbet och verkar trivas här.

De två, som båda heter Peter, leder arbetet med att lägga tak på den nya verkstaden och munhuggs glatt med Vännerna som inte har något emot att vara hantlangare.

– Det ger rörelsen good-will, säger Alva. Kuggavik är inte bara en anläggning som vi ska ha in pengar på. Vi tar också socialt ansvar.

– Jag blir som en extramamma för dem, säger Ann-Sofi. Jag finns till hands för det mesta – med Alvedon, telefon och annat de behöver. Det blir många terapiliknande samtal i köket eller i trappan – när det är läge för det.

FÖRRA ÅRET HADE KUGGAVIK 14 500 gästnätter, hälften i vandrarhemsverksamhet genom STF och hälften som egen hotellverksamhet, där kommunerna i regionen står för en stor del. Det är en ökning med 3 - 4 000 jämfört med 2004 och 2005.

För 2007 räknar Ann-Sofi med ungefär lika många gästnätter. Men både hon och Bengt beklagar att IOGT-NTO-rörelsen sällan lägger verksamhet här.

– Om vi bara skulle driva Kuggavik för den egna rörelsen, skulle det inte gå alls, säger Ann-Sofi. Det verkar som om de inte har några konferenser, kurser eller läger längre.

NSF hade planeringsdagar i början av hösten och planerar att komma hit igen, men annars är det nästan bara Kuggaviks Vänner som kommer hit. Distrikten och NBV-avdelningen kan förlägga någon planeringsdag här, men det är allt.

– Det skulle kunna vara mycket mer! Nu får vi leva på andra, men jag vill hellre ha hit rörelsen, och jag tycker att de kunde

»Om vi bara skulle driva Kuggavik för den egna rörelsen, skulle det inte gå alls.«

ANN-SOFI, FRITZON

lägga mer pengar på egna anläggningar. Jag saknar också rörelsens medlemmar som turister. De är väl också ute och reser! Kuggavik har ett guldäge vid havet, med bra kommunikationer. Dessutom bor man billigare om man är medlem i nykterhetsrörelsen.

Under några år hade de tre distrikten SANT-läger här, men de har nästan helt upphört.

– Skolorna har inga pengar till sådana läger, säger Bengt, som tycker att förbundet borde ge bidrag till det. Men det är svårt att få förbundsledningen att inse att kursgårdarna är något att ha.

– Nu måste vi gripa varenda chans i flykten och vara rädda om varenda gäst, säger Ann-Sofi. Ingenting får vara omöjligt!

EVA ÅHLSTRÖM

eva.ahlstrom@iogt.se

Saxenborg ägs av en ekonomisk förening med bland andra UNF-förbundet, IOGT-NTO och Saxenborgsvännerna som medlemmar.

Åsengården ägs av IOGT-NTO-rörelsen i Dalarna genom en stiftelse.

Kronobergshed ägs av IOGT-NTO-distriktet i Kronoberg.

Ransberg ägs av Nykterhetsrörelsens Scoutförbund, NSF.

Sällsjögården ägs av IOGT-NTO-rörelsen i Jämtland genom en stiftelse.

Resurs eller problem?

Överallt frågar sig styrelser och föreståndare om rörelsen ser kursgårdarna som resurser eller bara som problem.

■ **KURSGÅRDAR** Saxenborg i Dalarna är en kursgård med återkommande likviditetsproblem

– Vi har svårt att få det att gå runt, säger Ann Borres-Back, ordförande i den ekonomiska förening som äger Saxenborg. Men som tur är har vi starka Saxenborgsvänner som ställer upp när det är kris.

– Varje år samlar vännerna in flera hundra tusen kronor till Saxenborg. Utan dem skulle vi inte klara oss.

Efter en brandsyn nyligen måste Saxenborg installera nytt brandlarm och byta alla dörrar.

– Det hade vi inte klarat utan pengar från rörelsens kursgårdsfond. Det är viktigt att den finns för att stötta nödvändiga investeringar.

Trots den ständiga oron för ekonomin ser Ann optimistiskt på framtiden.

– Jag tror på Saxenborg. I år har vi för första gången varit STF-vandrarhem, och det har gjort att fler hittat till oss. Nu erbjuder vi också vistelse med fiske, klättring och andra aktiviteter.

En möjlighet till utveckling för både Saxenborg och andra kursgårdar är att de används allt mer i IOGT-NTOs sociala verksamhet.

– Vi har till och från gäster här från Dagöholm, och vi vet att det finns behov av vistelse i lugna miljöer för personer i vård och behandling, säger Ann.

SÄLLSJÖGÅRDEN I DEN JÄMTLÄNDSKA fjällvärlden har mycket låg beläggning.

– Vi måste få upp den, konstaterar Vivan Åhman, ny distriktsordförande som också är med i styrelsen för stiftelsen Sällsjögården. Ekonomiskt får vi det att flyta tack

vare ideella krafter. Vi har en kock anställd på halvtid. I övrigt sköts allt ideellt.

I flera år har man i distriktet diskuterat att sälja Sällsjögården.

– När jag upptäckte den vackra kursgården kunde jag inte tänka mig att vi skulle göra oss av med den, säger Vivan. Där finns lugnet, fjället och naturen – allt som stressade nutidsmänniskor behöver. Det måste vi utnyttja.

Hon försöker hitta nya möjligheter och har bland annat tagit initiativ till ett Vit Jul-arrangemang på Sällsjögården över jul och nyår – i samarbete mellan IOGT-NTO, Junis och KRIS – för barn och familjer.

– Jag är så glad över samarbetet med KRIS – och över att flera föreningar är positiva till det. Det kommer att ge bra PR för Sällsjögården.

»Vad ger det nykterhetsrörelsen att driva kursgårdar där andra bor och äter?«

OLLE HÄGSTRÖM, VD VÅRA GÅRDAR

I **BLEKINGE HAR DISTRIKTSKONSULENT** Christer Karlsson fått i uppdrag att se över möjligheterna att utveckla kursgården Aspan och öka användningen.

– Vi måste se till att Aspan blir en resurs i stället för en belastning, säger han. Jag vill använda Aspan mer när det gäller medlemsvård och ledarutbildningar, där Aspan kan bli en resurs även för grann-distriktet.

Idag går ekonomin precis runt, men det finns ingen buffert.

– Kamratstödet använder Aspan mycket, berättar Christer. De har byggt ut ett av husen så att de fått en egen lokal, som alltid är tillgänglig även när det stora huset är uthyrt. Det gör att vi ser stora möjligheter att utveckla det sociala arbetet.

Aspan används året runt, bland annat för skolornas lägerverksamhet.

– Det är bra, men vi vill vända oss till fler, säger Christer. Aspan ligger inte långt från genomfartsleden, och vi vill få turistbussar att stanna här för fika.

PÅ ALLA KURSGÅRDARNA ÖNSKAR man att IOGT-NTO-rörelsen ska lägga mer aktiviteter där och hjälpa till att marknadsföra kursgårdarna bland medlemmar och föreningar.

Olle Häggström, VD för Vårda Gårdar, efterlyser en debatt om vad rörelsen vill med sina kursgårdar.

– Vad ger det nykterhetsrörelsen att driva kursgårdar där andra bor och äter? frågar han lite provocerande. Hur viktiga är gårdarna som IOGT-NTO-rörelsens ansikte utåt? Hur mycket lyfter man fram värdet med alkoholfria miljöer?

Ann Borres-Back tycker att IOGT-NTO borde använda kursgårdarna för att ta emot och utbilda nya medlemmar

– Nu drar man ju igång ett stort projekt för regional utveckling, och då tycker jag att man skulle titta på möjligheterna att använda kursgårdarna för det.

IOGT-NTOS FÖRBUNDSSTYRELSE HAR UPPDRAGIT åt Thomas Johansson och Joakim Löfbom att se över samarbetet med Våra Gårdar och komma med förslag om hur det kan utvecklas.

– Vi har precis börjat vårt arbete, och hittills har vi inte haft någon diskussion om kursgårdarna, men de är ju med i Våra Gårdar, så det är klart att de ingår i uppdraget, säger Thomas Johansson.

– Med mina erfarenheter från det sociala arbetet ser jag stora möjligheter att utveckla kursgårdarna. Bland de människor som kommer till IOGT-NTO via Kamratstödet finns många entreprenörer, och jag hoppas att vi kan ge dem möjlighet att vara med och hitta ny användning för kursgård, säger han.

EVA ÅHLSTRÖM

eva.ahlstrom@iogt.se

Lunnagården ägs av IOGT-NTO-distriktet i Skåne.

Aspan ägs av IOGT-NTO-distriktet i Blekinge.

Snasalien ägs av Sveriges Polisers Helnkyterhetsförbund, SPHF.

FOTO: PIERRE ANDERSSON
Kemal Musinbegovic, Sanela Pekic, Djana Loncarica och Azra Bascelija från Sarajevo.

Besök från Bosnien

STOCKHOLM I juli öppnades Kampus, Bosniens första statligt finansierade behandlingshem för drogmissbrukare. De 15 platserna fyllides snabbt, och det är redan kö till den andra avdelning som håller på att byggas.

Det berättade en delegation från Bosnien som nyligen besökte IOGT-NTO-förbundet och NBV.

– Det är inte kyrkligt, understryker Kemal Musinbe-

govic, som är administrativ chef för det nya behandlingshemmet. Hos oss är alla nationaliteter välkomna, och vi hoppas att det kan bidra till ett mångkulturellt samarbete i Bosnien.

– Behandlingstiden är 1-2 år, förklarar psykologen Djana Loncarica, som gärna ville utbyta erfarenheter med de svenska vårdarna om effektiva behandlingsmetoder.

Kontaktarna med svensk nykterhetsrörelse började 1998, när NBV inledde ett femårigt samarbete kring

Misstänkt fusk med bidrag hos NBV

KRAMFORS Kramfors kommun har polisanmält studieförbundet NBV för bidragsfusk. Kommunens revisorer har granskat studieverksamheten och upptäckt att personer som angetts som cirkeldeltagare och ledare själva inte kände till att de hade något med NBV att göra. Några av dem var mycket gamla och förvirrade.

Mats Danielsson, som är verksamhetschef i NBV MittSverige, välkomnar polisutredningen.

– Vi kan säkert ha gjort fel, säger han. Men all verksamhet i Kramfors kan inte vara felaktig, som man kan tro av kommunens anmälan. Så det är bra att det blir utrett.

NBV-förbundet har startat en intern utredning av studieverksamheten i Kramfors.

Fortsatt renovering av ordenshuset

UMEÅ Renoveringen av Ordenshuset i Umeå fortsätter, trots problem med finansieringen.

– Vi behöver ökade hyresintäkter för att kunna säkra finansieringen av renoveringen och planerade förbättringar, berättade Mats Lundström, ordförande i byggnadsföreningen, vid ett informationsmöte i Gårdshuset.

Ordenshuset eldhärjades i oktober 2006, och försäkringsbolaget täcker bara ungefär hälften av kostnaderna för att renovera och modernisera huset. Boverket avslog i maj en ansökan om stöd för bygget. Ordenshuset kommer i bästa fall att stå färdigt till sommaren 2008.

KENT HEDLUNDH

Författaren Mia Törnblom var en av talarna vid ljusmanifestationen på Sergels Torg i Stockholm.

FOTO: PIERRE ANDERSSON

LJUS FÖR NARKOTIKAOFFER

STOCKHOLM Den 1 november har blivit en dag för att minnas och påminna om narkotikans offer. I år genomförde IOGT-NTO tillsammans med en rad andra organisationer manifestationer på ett 30-tal ställen runt om i landet.

Överallt tändes ljus till minne av de liv som narkotikan skördat. Kända och okända talare påminde om hur viktigt det är att fortsätta kampen mot droger och ge stöd till dem som drabbas. Vid sidan av ljusmanifestationerna ordnades också seminarier, frukost- eller kvällsmöten, musikprogram flygbladsutdelning och utställningar.

Riksdagsledamöterna Egon Frid och Mehmet Kaplan skriver på kontrakt om en Vit Jul och överlämna dem till projektledaren Rebecca Lindberg.

FOTO: SVEN LILJESSON

Höstmingel på IOGT-NTOS kansli

STOCKHOLM Trångt och trivsamt var det på IOGT-NTO-kansliet i Stockholm, när

förbundet bjöd på höstmingel. Medlemmar från den egna rörelsen trängdes tillsammans med samarbetspartner från andra organisationer och hyresgäster i huset på Stora Essingen. Många tog chansen att få bekanta sig med IOGT-NTOs nye generalsekretäre Stefan Bergh och hans medarbetare.

I samband med höstminglet lanserades också den stora kampanjen Vit Jul av Stefan Bergh och projektledaren Rebecca Lindberg. Många besökare skrev på kontraktet om att avstå från alkohol under julafton, juldagen och annandagen.

Ulf Larsson fängslar publiken

TJÖRN Med en blandning av skratt och allvar fängslade skådespelaren och programledaren Ulf Larsson ett 80-tal åhörare vid ett möte på Tjörn. Det arrangerades av IOGT-NTO-föreningen Nya Stjärnan i gott samarbete med Billströmska Folkhögskolan, Tjörns Kultur- och Teaterförening, kultur- och fritidsförvaltningen och Rådet för Folkhälsa och hållbar utveckling.

Tidigare på dagen framträdde Ulf Larsson för folkhögskolans elever, som också var mycket intresserade och nöjda.

– Den ena föreläsningen är aldrig den andra lik, eftersom jag anpassar mig efter publikens ålder, förklarade Ulf Larsson.

Budskapet är ändå detsamma. Han talar mycket självutlämnande om sin alkoholism på ett sätt som inte lämnar någon oberörd.

GULLAN OLSSON

Fullt hus i Våra Gårdars lokaler

Mariann kommer med mat.

VÅRA GÅRDAR

För andra året i rad anordnades Fullt Hus i Våra Gårdars lokaler. En helg i oktober öppnades dörarna till cirka 170 av nykterhetsrörelsens

lokaler. Det bjöds på program av alla de slag, från film, teater, hantverk och antikrunda till presentation av IOGT-NTO-rörelsens satsning Vit Jul.

I Skellefteå kokade kamratstödet ärtsoppa, utomhus

studiematerialet Drogerna Världen Runt i Bosnien.

– Man kan nog säga att Kampus är ett resultat av det samarbetet, säger Kemal Musinbegovic.

– Och organisationen Links, som bedriver förebyggande arbete, har fortfarande kontakt med NBV, säger Sanela Pekic som är engagerad i Links och anställd på Kampus.

– Vi vill samla organisationer från hela Bosnien i ett gemensamt nätverk, tillägger hon.

EVA ÅHLSTRÖM

FÖRENINGSTIPSET

Ge Accent som tackpresent

KARLSTAD IOGT-NTO-föreningen Ägir i Karlstad ville tacka en duktig föreläsare

för hans medverkan vid ett möte. Efter lite funderande kom de på en lämplig present, som dessutom varar ett helt år. Föreläsaren får en årsprenumeration på Accent.

– Det är ett tips som ni gärna får sprida, säger Gun-Marie Fredriksson på distriktsexpeditionen i Karlstad.

Ett tips värt att följa!

EVA ÅHLSTRÖM

i regn, i Falköping bjöd man på Karl Gerhard-nostalgi, i Drömme utanför Örnsköldsvik var det Teater med mat.

– Antalet arrangemang var något färre än premiärråret 2006, berättar Olle Häggström på Våra Gårdar. Det beror främst på att ett antal föreningar hade svårt att samla folk, och då gjorde de inget nytt försök i år. Det tycker jag är tråkigt. Det är viktigt att vi får fler besökare till våra lokaler, och då måste vi göra många försök

Flest arrangemang 19 stycken genomfördes i Gävleborg. Där hade NBV, Våra Gårdar och IOGT-NTO-distriktet gjort gemensam sak. De hade områdesvisa planeringsträffar i början av september, alla organisationer satsade en del ekonomiskt.

Även i år har några arrangörer haft svårt att samla folk, medan andra verkligen haft Fullt Hus, nästan så att väggarna bågade vilket bland annat Fagersta, Falköping och Tegsnäset utanför Umeå fick uppleva.

– Syftet med Fullt Hus är att fler ska hitta till våra lokaler och att våra föreningar ska bli näst intill professionella arrangörer av kulturprogram, säger Olle Häggström. Nu ska vi utvärdera årets satsning, och avsikten är att Fullt Hus ska återkomma 2008.

Drömme bjöd på teater med mat till sina gäster.

Clowner Utan Gränser och IOGT-NTO hjälptes åt med Världens Barn-insamlingen på torget i Örnsköldsvik.

FOTO: BERTIL WESTIN

Stort engagemang för Världens Barn

VÄRLDENS BARN Cirkusparad, loppis, hockeymatch, teater, auktion ... Listan är lång över alla aktiviteter som genomfördes runt om i landet för att samla ihop pengar till Världens Barn. På många håll samarbetade IOGT-NTO-rörelsen med andra organisationer som också är engagerade i insamlingen.

I smäländska Bodafors var praktiskt taget hela samhället på fötter för att hjälpa till med insamlingen. Cirka 500 personer deltog i en gala för barnen med trollkarlar, kör och linedance och blåsorkester. Tio meter smörgåstårter hade bakats och såldes för 10 kronor centimetern – med strykande åtgång.

I Flen överträffades insamlingsmålet på 10 kronor per invånare. Det blev 11:48, med hjälp av bland andra alla skolbarn som tågade till Violentorget tillsammans med en trumsektion för konsert och ballongsläpp.

I Örnsköldsvik överträffades förra årets fina insamlingsre-

sultat med nästan 50 procent. Insamlingsgeneralen Birgitta Mårtensson kunde räkna in hela 224 000 kronor. Insamlingen pågick en vecka och inleddes under en ishockeymatch mellan MoDo och Luleå. På torget i Örnsköldsvik hjälptes Clowner Utan Gränser och IOGT-NTO åt med både insamling och underhållning.

I Sösdala i Skåne ordnade IOGT-NTO loppis. Medlemmar och andra lämnade kartongvis av fina saker att sälja, och bara loppisen gav 4 000 kronor. Till det kom bössinsamling och andra aktiviteter. Sammanlagt bidrog invånarna i Sösdala med 19 kronor per person, att jämföra med drygt tre kronor i Hässleholms kommun som helhet.

– Att ordna loppis är enkelt, tycker Håkan Månsson i Sösdala-föreningen. Det borde fler IOGT-NTO-föreningar satsa på nästa år.

Totalt gav insamlingen Världens barn 82 miljoner kronor. Av den summan får IOGT-NTOs Internationella Institut garanterat en procent, men kan ansöka om mer.

EVA ÅHLSTRÖM

RÖRELSEN I MEDIA

Vill hjälpa barn till missbrukare

EXPRESSEN I en intervju berättar Anna Carlstedt, IOGT-NTOs vice förbundsordförande, om sin uppväxt i ett alkoholisthem. "Skräcken var att någon skulle få veta", berättar Anna som periodvis fick sköta hemmet redan som 10-åring men inte vågade berätta hur hon hade det. I tonåren bestämde hon sig för att undvika alkohol, och idag arbetar hon för att hjälpa barn i missbruksmiljöer.

Gläfsande vakthund

ESKILSTUNA-KURIREN Maj-Lis Löw, förbundstyrelseledamot i IOGT-NTO och tidigare statsråd och EU-parlamentariker, har engagerats som återkommande gästkrönikör på ledarsidan. "Alkoholpolitiken behöver sina gläfsande vakthundar", konstaterar Maj-Lis i sin första krönika.

Nödvändig modernisering

SVERIGES RADIO Lokalredaktionen i Jönköping var med vid en IOGT-NTO-konferens i Skillingaryd där deltagarna konstaterade att nykterhetsrörelsen måste moderniseras om den ska lyckas hålla kvar alla nya medlemmar. "Det finns en rädsla för förändring, men det är en process som den här dagen är en del av", förklarade Eduardo Rossel, en av förbundets utvecklingskonsulenter.

IOGT-NTO blev en mötesplats där flyktingar och svenskar kunde träffas och lära känna varandra.

Integrationsarbete i Skutskär

MÅNADENS VERKSAMHETSIDÉ

I Skutskär levde IOGT-NTO-föreningen för några år sedan ett tynande liv. Men så kom Gun Johansson och några andra eldsjälar och blåste liv i verksamheten och huset.

Den senaste satsningen är ett samarbete med kommunens SFI (svenska för invandrare) och Migrationsverket. Skutskär har många flyktingar, och under året har man erbjudit träffar med olika aktiviteter, föreläsningar och kurser kring bland annat demokrati.

Det här ledde till att det bildades en kamratförening med svenskar och invandrare, som ger en chans att lära känna varandra. Som ett resultat

har man nu fyra nya svenskar som junisledare, den nystartade kamratföreningen har sin verksamhet i huset, och snart ska man ha julfirande där alla bidrar med sina traditioner och sin matkultur.

En stor juniorförening finns också, där många av medlemmarna är barn till kamratföreningens medlemmar. Efter årsskiftet startas en UNF-förening med cirka tjugo av de juniorer som har kommit upp i UNF-ålder.

Föreningslivet har stora möjligheter att vara en plattform för integrationsarbete. Här kan människor på ett naturligt sätt mötas, och det kan vara utvecklande för IOGT-NTO. Särskilt roligt är det

att det är flera av flyktingarna på orten som har blivit medlemmar i IOGT-NTO och också är aktiva junisledare.

Har din förening också en bra verksamhet? Verksamheten ska gärna vara utåtriktad och agera snabbt där det behövs. Observera att det ska vara verksamhet som ni bedriver eller har genomfört. Månadens verksamhetsidé belönas med 10 000 kr. Skicka in ert förslag med motivering. Eftersom en verksamhetsidé väljs ut varje månad kan förslagen skickas in löpande under året.

IOGT-NTO, Kerstin Kokk,
Box 12825, 112 97 Stockholm,
kerstin.kokk@iogt.se

Kaffeservering som på 20-talet

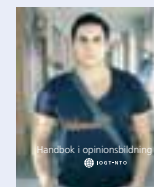

ORDENSHUSET Om du kommer till Stockholm under helgerna i advent kan du besöka Skansens julmarknad. I ordenshuset Brofästet håller vi öppet, och olika IOGT-NTO-föreningar från Stockholm turas om att sköta kaffeserveringen. Eftersom huset visar hur det såg ut på 1920-talet är även kaffeserveringen tidsenlig, med kaffebröd bakade efter recept från tiden.

Huset håller öppet 11.00–17.00 lördagar och söndagar den första, andra och tredje helgen i december.

Nya material att beställa

Materialen är gratis, men beställaren betalar frakten. Beställ genom att skicka mejl till butiken@iogt.se eller ringa 08-672 60 05.

Handbok i opinionsbildning

Mål och verksamhetsinriktning 2008–2009

Nya böcker från Sober Förlag

Filip Wijkström & Tommy Lundström

Den ideella sektorn. Organisationerna i det civila samhället.

En unik bok om den ideella sektorn i Sverige, både vad gäller medlemstal och sektorns ekonomiska betydelse. Läsaren får också möjlighet att jämföra svenskars ideella engagemang och den svenska ideella sektorn med motsvarigheter i andra länder. Boken är ett verktyg för en mer djupgående teoretisk förståelse av de ideella organisationerna och deras relationer till staten, näringslivet och det civila samhället. 280 sidor. 289 kr.

Christer Leopold Professionell ideell – OM att verka med ideell logik

Bokens utgångspunkt är att ideella organisationer är unika och kräver sina egna metoder. De är också mer komplexa än företag och därför svårare att leda. Författaren skriver om den "ideella logiken" och dess mångfald och vad den innebär för dig som förtroendevald eller anställd ledare. 295 sidor. 289 kr.

Bertil Lindberg

Ledning av ideella föreningar och folkrörelseorganisationer

Boken behandlar fyra centrala frågeställningar – svårigheten att styra ideella organisationer jämfört med kommersiella företag, att ideella organisationer har såväl anställd personal som frivillig arbetskraft, tveksamheten till det professionella ledarskapet samt de svårigheter ideella organisationer utsätts för. Boken vänder sig till alla nivåer inom den ideella sektorn, men särskilt till de organisationer som har personal anställd och till den anställda personalen. 334 sidor. 320 kr.

Staffan Johansson Ideella mål med offentliga medel

Boken beskriver de förändrade relationer som råder mellan den ideella sektorn och stat och kommun. Den är därför ovärderlig för alla som berörs av dessa förändringar, det vill säga de ideella organisationernas företrädare och medlemmar, politiker, tjänstemän, forskare, studenter, samhällsdebattörer med flera. 206 sidor. 289 kr.

Nykterhetsrörelsens CV-bank

Är du intresserad av nya spännande utmaningar idag eller framöver? Gå in på **cv-bank.sobernet.nu** och lägg upp ditt eget CV

KALENDARIUM

DECEMBER 2007

- 1-2 Ordenshuset Brofästet öppet, *Skansens julmarknad*
- 7-9 IOGT-NTO:s grundutbildning i Förebyggande arbete *Tollare*
- 8-9 Ordenshuset Brofästet öppet, *Skansens julmarknad*
- 13 Luciafirande i ordenshuset Brofästet, *Skansen*
- 15-16 Ordenshuset Brofästet öppet, *Skansens julmarknad*
- 22-30 Skidresa och julkurs i *franska alperna*, Vit Jul

JANUARI 2008

- 24-25 Metodutbildning för genomförare, Förebyggande arbete *Lännersta, Saltsjö-Boo*
- 25-26 IOGT-NTO:s förbundsstyrelse sammanträder
- 26-27 Metodutbildning för genomförare, Förebyggande arbete *Tollare*

MARS 2008

- 7-8 IOGT-NTO:s förbundsstyrelse sammanträder

APRIL 2008

- V16-17 Grundutbildning för nya förebyggargrupper en vecka *utomlands*
- 28-1/5 Folknykterhetens vecka

MAJ 2008

- 9-10 IOGT-NTO:s förbundsstyrelse sammanträder
- 9-11 IOGT-NTO:s grundutbildning i Förebyggande arbete, *Tollare*

SEPTEMBER 2008

- 19-20 IOGT-NTO:s förbundsstyrelse sammanträder

NOVEMBER 2008

- 7-9 IOGT-NTO:s förbundsstyrelse sammanträder

Om du vill veta mer om aktiviteterna i kalendariet kan du gå in på www.iogt.se/kalendarium, eller kontakta IOGT-NTO Direkt, 08-672 60 05 eller info@iogt.se.

CV-bank söker nya resurser

Christina Åkerblom, studieförbundet NBVs personalchef, har tillsammans med IOGT-NTO-förbundets personalchef Eva B Persson utvecklat Nykterhetsrörelsens CV-bank.

■ VAD ÄR SYFTET MED CV-BANKEN?

– Vi vill hitta resurser och kompetens inom nykterhetsrörelsen som vi vet att vi har men inte alltid känner till. Därför bygger vi upp den här databasen.

Idag är det ju naturligt att inte bara söka jobb som annonseras ut utan också aktivt anmäla sitt intresse för att arbeta inom ett visst område. Det gör man enklast genom att skicka eller lägga ut sin CV, det vill säga sin levnadsbeskrivning.

■ VARIFRÅN KOMMER IDÉN OM EN CV-BANK FÖR NYKTERHETSRORELSEN?

– Det började med en motion från Eva Blomqvist och Catharina Sandberg till IOGT-NTOs kongress 2005 om rekrytering av medlemmar i nykterhetsrörelsen som personal till folkhögskolorna Wendelsberg och Tollare. Den gav oss något att jobba med.

NBV och IOGT-NTO hade ett möte där vi bland annat diskuterade möjligheterna att hitta resurser och kompetens inom rörelsen, som vi vet att vi har men inte alltid känner till var. Våren 2006 fick Eva B Persson och jag i uppdrag att jobba vidare med det, och vi tog hjälp av konsulten Gun-Britt Olofsson och IT-ansvariga inom rörelsen

■ HUR HAR CV-BANKEN LANSERATS?

– Målet var att vi skulle presentera den i somras, och det gjorde vi. Vi lanserade CV-banken vid IOGT-NTO-kongressen i Uppsala och vid NBVs förbunds dagar. Efter det kan vi gå vidare och lansera den på lite bredare front.

Christina Åkerblom, personalchef på NBV, Nykterhetsrörelsens bildningsförbund, har varit med om att ta fram CV-banken.

FOTO: PRIVAT

»Vi vill hitta resurser och kompetens inom nykterhetsrörelsen som vi vet att vi har men inte alltid känner till.«

■ VILKEN RESPONS HAR NI FÅTT?

– Direkt efter kongressen började folk höra av sig och lägga in sina uppgifter i CV-banken. Antalet växer stadigt, och under hösten räknar vi med att ha något hundratal som har anmält sitt intresse.

Än är det, så vitt jag vet, ingen som har fått jobb tack vare CV-banken. Men det hoppas jag ska ändra sig snart.

■ HUR JOBBAR NI VIDARE MED CV-BANKEN?

– Till att börja med tar vi med oss reklamkort och affischer – och pratar för varan – när vi är ute på möten, kurser och konfe-

renser inom IOGT-NTO och NBV. Nästa steg är att gå ut till övriga organisationer inom nykterhetsrörelsen.

Vår vision är att täcka hela nykterhetsrörelsen, men vi tar ett steg i taget. Det är viktigt att inte växa för fort. Vi måste ju hinna ta hand om dem som kommit in också, ta vara på deras intresse och lotsa dem vidare. Vi ska också se till att de minst en gång om året får någon form av återkoppling.

■ VILKA UTVECKLINGSMÖJLIGHETER SER DU?

– Än så länge är det en rätt enkel databas, och vi har inga avancerade söksystem. Det får vi utveckla om anstormningen blir stor.

Eftersom utgångspunkten för den här satsningen var att folkhögskolorna har svårt att få personal från rörelsen, har vi tankar på att lägga ut information på lärarhögskolorna.

Vi vill också utveckla kontakterna med dem som anmäler sitt intresse och lägger in sina uppgifter i CV-banken, till exempel genom att titta på karriärvägar, starta mentorsprogram och bygga nätverk.

Vi vill också undersöka möjligheterna till utbyte med samarbetspartner som Ideell Arena. Men vi tar ett steg i taget och ser vad det ger.

EVA ÅHLSTRÖM

eva.ahlstrom@iogt.se

CV-BANK

CV är en förkortning för curriculum vitae, som är latin och betyder levnadslopp eller levnadsteckning. Det har blivit ett vedertaget begrepp för en sammanställning av utbildningar, anställningar och andra meriter som man vill lägga fram när man söker jobb.

CV BANKEN hittar du på internetadressen: cv-bank.sobernet.nu

PERSONNYTT

Regional utveckling

LENA LINDGREN har utsetts till projektledare för RUP-09, IOGT-NTOs projekt för regional och lokal utveckling. Lena var under förra kongressperioden med i IOGT-NTOs förbundsstyrelse. Hon har tidigare bland annat varit projektledare för projektet Samlingslokaler.nu.

JAN LINDE är förbundsstyrelsens representant i den grupp av förtroendevalda som samordnar RUP-09. Övriga i gruppen är Vanja Lindstedt, Västernorrland, Anna-Greta Johansson, Värmland, Per-Erik Lundberg, Västmanland och Per Bengtsson, Blekinge.

Ny scoutstyrelse

BIRGITTA PERSSON omvaldes vid förbundsstyrelsen i Borås som ordförande för Nykterhetsrörelsens Scoutförbund NSF, och Fredrik Persson fick förnyat förtroende som kassör.

Per Södergren är ny vice ordförande för NSF, men inte ny i förbundsstyrelsen, där han tidigare

var ledamot. Nya ledamöter är Marie Cronskär, Niklas Johansson, Niklas Blomqvist, Jessica Andersson och Emelie Jonsson.

Omvalda ledamöter i förbundsstyrelsen är Sven Nilsson, Jenny Lindberg och Fredrik Astvall.

Hemlöshet och missbruk

GRANSKNING Är hemlöshet i grunden ett missbruksproblem? Accent har undersökt sambanden mellan till exempel svårigheten att få vård för sitt missbruk och hur det kan leda till hemlöshet. Vi har talat med hemlösa, organisationer som arbetar med hemlösa och en rad myndigheter?

REPORTAGE

Från nykterhetsfäste till råsupande

REPORTAGE England har gått från att vara nykterhetsrörelsens födelseland till ett av Europas mest alkoholdränkta länder. Framför allt bland unga är råsupandet ett stort problem. Vad görs åt problemen idag? Accent har gjort ett nedslag i Storbritannien.

INTERVJU

Möt IOGT-NTOs nya generalsekreterare

INTERVJU Vem är IOGT-NTOs nye generalsekreterare Stefan Bergh? Han kommer ursprungligen

från Piteå och det är där som Accent träffar honom en hektisk dag i november. Kanske kan ett besök på mammas gata ge svar på frågan.

KULTUR

Tre författare i samtal kring uppväxten

KULTUR Hillewi Wahl, Åsa Linderborg och Anders Nyqvist har alla skrivit självutlämnande böcker om hur det är växa upp med missbrukande föräldrar. Nu träffas de för ett fördjupat samtal om sina gemensamma erfarenheter.

I RÖRELSE

Regional utveckling

I RÖRELSE Hur kan vi utveckla samarbetet mellan distrikt och föreningar i IOGT-NTO, och hur kan vi utnyttja resurser, kunskaper och engagemang på bästa sätt? Det ska regionala utvecklingsprojektet RUP-09 ta reda på.

TIPS FÖR DIG SOM LÄSER TIDNINGEN BAKIFRÅN

Alkohol blir biobränsle

20 REPORTAGE 250 ton beslagtagen alkohol omvandlas varje år till biogasbränsle. Accent följde spritens, ölets och vinets väg från jättefartyget Border Shop i Puttgarden till tanken i Linköpings stadsbussar.

Flickor våldtogs på innekrogen

8 GRANSKNING De är unga, vackra och utnyttjade. De går före i kön, bjuds på drinkar och vip-kort för att skänka krogarna ungdomlig glamour. Men priset kan bli högt. Sexuellt utnyttjande och våldtäkter är en del av det moderna nattlivets baksida.

Mest restriktiva alkoholmotioner

14 AKTUELLT 123 riksdagsmotioner handlar om alkohol. Allt från varningstexter på

alkoholförpackningar till avskaffandet av Systemet.

Olle klev ned från predikstolen

34 GODA LIVET Prästen och före detta alkoholisten Olle Carlsson drar fullt hus när han predikar. Människor längtar efter mening och sammanhang, menar han.

Kursgårdar kämpar för överlevnad

42 I RÖRELSE Nykterhetsrörelsens kursgårdar kämpar för överlevnad. Kuggavik är ett lysande undantag.

Unni Drougge

30 INTERVJU Författaren Unni Drougges berättar naket om kärlekssagan som förvandlades till en mardröm med fysisk och psykisk misshandel. För att överleva skrev hon en självutlämnande bok om det.

Åke skänkte bort bilen

Egentligen vill Åke Paulsson från Mellerud inte medverka i den här artikeln. Att han skänkt bort en bil i nyskick för en god sak tycker han inte är något att prata om.

■ **VÄLGÖRARE** – Jag vill helst verka i tystnad. Var och en gör vad den kan och jag har förmånen att ha haft ett bra liv och lite pengar över. Det gör att jag kan hjälpa människor som har det svårt, säger den här ödmjuka 72-åringen, som tidigare arbetade ideellt inom IOGT-NTO.

– Jag jobbade med ungdomar i lokalföreningen. Att hålla unga borta från alkohol ser jag som mycket viktigt. Själv har jag alltid varit nykterist, ett arv från mina föräldrar, berättar han.

Det sociala engagemanget har varit starkt under hela livet. Han tror att en del av förklaringen finns i hans bakgrund. Som liten adopterades han av ett barnlöst äkta par i Stockholm, efter att hans biologiska mor inte hade möjlighet att ta hand om honom. Så hans hjärta bankar extra hårt för dem som mår dåligt och är utsatta.

– Jag blev hjälpt i livet genom att bli adopterad och mina föräldrar lärde mig att visa medkänsla och hänsyn. Därför vill jag gärna ge tillbaka lite, säger han.

Han har skänkt pengar och saker till bland annat Vitryssland och Israel. I Israel satsade han på ett ålderdomshem som verkar över kultur- och konfliktgränser. Och efter Tjernobylyckan hjälpte han många

Åke Paulsson gillar att hjälpa.

»För mig var det viktigt att Ladan skulle komma till nytta för dem som jobbar med människor som har kommit på kant i tillvaron.«

drabbade barn, genom att skänka pengar och kläder.

– Jag vill att människor ska må bra, det är därför jag gör det, säger han enkelt och berättar lite motvilligt om den där bilen, en rysktillverkad Lada från 1996, som han i våras skänkte bort till Nancy Edlund på Ria (Hela Människan) i Kristinehamn.

– Jag hade fått nog av bilkörning, så jag ville bli av med bilen, men brydde mig inte om att ta något betalt. Jag satte in en annons och fick ett sextiotial svar. Många

var tiggARBREv, men för mig kändes det viktigt att Ladan skulle komma till nytta för dem som jobbar med människor som har kommit på kant i tillvaron, säger han och bestämde sig för Nancy Edlund på Ria.

Hon i sin tur förstas blev själagläd och hon har nu en bil för alla transporter för eningen måste göra. Minibussen de hade innan fick de sälja för att klara ekonomin.

NÅGON SKROTHÖG ÄR DET knappast fråga om. Åke, som under sina yrkesverksamma år arbetade med konstruktion och utveckling på Saab i Trollhättan, har hållit Ladan i toppskick. Den hade dessutom bara gått 1240 mil.

– Den var som ny, konstaterar han stolt.

Åke har nu skaffat sig en annan bil, men den kör han nästan aldrig.

– Vi förstår inte vidden av vad vi gör med vår miljö. Avgaserna står för en mycket stor del av miljöförstöringen!

Han tar hellre skotern, cyklar eller promenerar. Och han har helt slutat att hobbyflyga; ett intresse som han odlade när han var yngre.

MARIA ZAITZEWSKY

maria.zaitzewsky@iogt.se

ÅKE PAULSSON

ÅLDER: 72

FAMILJ: Ensamstående

BOR: Mellerud

AKTUELL: Skänkte bort sin bil till hjälporganisationen Ria genom annons i tidningen.

GODA NYHETER

Sverige bäst för forskning

FORSKNING Sverige är världsbäst på vetenskap, forskning och uppfinningar. Det slår Unesco fast i sin årliga rapport om det vetenskapliga tillståndet i världen.

Efter Sverige följer Japan, USA, Finland, Schweiz, England och Danmark.

Pussar ger friskare barn

HÄLSA Ju mer man pussar sina barn, desto friskare blir

de. Gosandet stärker barnens immunförsvar, menar forskare på Karolinska Institutet. I en studie av 300 små barn visade det sig att de kan må bra av att smittas av vanliga virussjukdomar. Risken för allergi senare i livet minskar.

Sex av tio nöjda med livet

NÖJDA 57 procent av svenskarna är nöjda med livet, visar en undersökning som Cairo Future har gjort. De som är mest nöjda med livet är de 31 procent som har höga

ambitioner och upplever att de lyckas leva upp till dem. Överrepresenterade är 50-åriga män i chefsbefattning. 7000 personer mellan 30 och 50 år deltog i undersökningen.